

aktuálne	prehliadky	04	Marcel Benčík <u>Graduation Projects – prehliadka absolventských prac z krajín V4</u>
		20	Jana Oravcová <u>Junior Design Fest: stručná správa o dizajnerskej tvorbe na stredných umeleckých školách</u>
	výstavy	28	Róbert Paršo <u>O trienále po trienále</u>
		36	Katarína Barániková <u>Čo prinieslo ďalšie bienále</u>
		40	Barbara Zavarská <u>Servus from Bratislava</u>
	projekt	42	Lubica Pavlovičová <u>Ako na to / Fasády Ružinov</u>
	festival	46	Jana Oravcová <u>Na margo festivalu SELF</u>
	dizajn 2012	43	Patrik Garaj
		47	Palo Bálik
		50	Eva Kašáková
		52	Zoja Droppová
		56	Mária Hriešik Nepšinská
		59	Maroš Schmidt
retrospektívne	história	62	Maroš Schmidt <u>Písalo sa pred 50 rokmi</u>
teória a prax	infobox	66	SCD <u>Správy o múzeu, 9. časť</u>
		68	Redakcia <u>Výstavy 2013</u>
		74	Anna Faklová <u>Knižnica SCD: Zaujímavé knižné prírastky v roku 2012</u>
		78	Jaroslav Minárik <u>Summary</u>
english			

Keď sme minulý rok v januári sedeli nad našim časopisom a opätovne uvažovali ako ho skvalitniť, rozhodli sme sa realizovať dva nápady.

Prvým z nich bola myšlienka profilovať Designum po dlhom čase opäť monotematicky. Zvolili sme jednoduchý kľúč: od čísla 2/2012 sme sa venovali vytypovaným dizajnským odborom. Začali sme transport dizajnom, pokračovali grafickým dizajnom, úžitkovým umením (keramika, šperk, sklo), odevným a textilným dizajnom a rok sme zakončili prehľadom slovenského produktového dizajnu. Dá sa povedať „žiadny prevratný nápad, žiadny objav“, ale aj na naše prekvapenie tento postup zaujal oveľa väčší počet čitateľov, než sme sami očakávali.

Zistili sme, že pokusy definovať, či presnejšie povedané, týmto spôsobom opísať stav súčasného slovenského dizajnu v rozpätí školstvo – prax a s pridanou hodnotou jeho histórie, je príbehom, v ktorom sa logicky stretávajú príčiny a dôsledky, a ktorý má stále otvorený koniec. Opäť sme si potvrdili, že život slovenského dizajnu je nezaslúžene poznačený stavom slovenskej ekonomiky a jej deformáciami. Pretože školstvo, absolventi a praktizujúci dizajnéri sú závislí predovšetkým od nášho podnikateľského prostredia, ktoré sa k nim väčšinou správa veľmi nepriaznivo.

Napriek tejto realite slovenský dizajn nestratil životaschopnosť. Aj minuloročné čísla predstavili väčší počet vysoko kvalitných projektov, ktoré boli realizované v nedávnej minulosti. V aktuálnom čísle v tejto súvislosti prinášame odpovede Pala Bálika, Zoje Droppovej, Patrika Garaja, Evy Kašákovéj, Márie Hriešik Nepšinskej, Maroša Schmidta a Tibora Uhrína na otázku *čo vás minulý rok najviac potešilo a čo najviac sklamlalo vo svete slovenského dizajnu?* Aj ďalej sme chceli bilancovať: v rozsiahlom úvodnom príspevku Marcel Benčík predstaví Graduation Projects, už pomerne známu dizajnérsku prehliadku najlepších minuloročných bakalárskych a magisterských prác krajín V4. Na tento článok nadväzuje Jana Oravcová, ktorá píše o novom medzinárodnom podujatí venovanom stredným umeleckým školám – Junior Design Feste. Designum sa venuje aj ďalším minuloročným podujatiam – pozitívne hodnotenému festivalu SELF, projektu Fasády, trnavskému trienále a banskobystrickému bienále alebo viedenskej výstave Servus from Bratislava.

Druhý nápad ako skvalitniť náš časopis, sa týkal jeho grafickej úpravy, ktorá by podľa základnej logiky mala byť výkladnou skriňou slovenského grafického dizajnu. Aj na základe viacerých podnetov z radov dizajnérov sme sa preto rozhodli osloviť na spoluprácu po každom druhom čísle iného dizajnéra. Podľa návrhov, ktoré nám poskytli členovia redakčnej rady, ponúknutý profesionálny benefit zo strany SCD zatiaľ prijali Boris Meluš, Martin Mistrík a naposledy Katarína Lukić Balážiková, ktorú vystrieda štúdio Milk, autor vizuálu Národnej ceny za dizajn 2013. Ďalšie číslo, ktoré bude časopisom aj katalógom, bude totiž venované práve tohtoročnej Národnej cene za dizajn.

Striedanie grafických dizajnérov je zaujímavé z viacerých pohľadov: dizajnérom poskytuje príležitosť a verejnosti možnosť porovnávať, preto sa touto cestou chceme uberať aj celý rok 2013. Chceli by sme však ponúknuť aj niekoľko nových tém. Zatiaľ sme sa iba okrajovo venovali napríklad súčasnému knižnému dizajnu, ku ktorého problémom vlni vzniklo viacero diskusií v súvislosti so súťažou Najkrajšie knihy Slovenska alebo piešťanskou konferenciou PIKTO. Ponúkame širší prehľad výstavných podujatí v susedných krajinách, najmä v Rakúsku a Českej republike. Tento rok sa Slovenské centrum dizajnu zúčastní s projektom IdeALL na Medzinárodnom bienále dizajnu v Saint-Étienne, odkiaľ vám prinesieme viacero príspevkov. Aj naďalej budeme sledovať aktivity budúceho Múzea dizajnu a prinášať o nich správy.

Hľadáme čo najviac kvalitných prispievateľov, napokon odbor dizajnu v celej svojej šírke si to zaslúži: poskytuje mnoho živých námetov, vyvoláva veľa praktických aj teoretických otázok a v jeho histórii sú ešte stále biele miesta.

Graduation Projects – prehliadka absolventských prác z krajín V4

Text: Marcel Benčík

Foto: archív Graduation Projects

Graduation Projects je súťažná prehliadka najlepších absolventských prác z odborov dizajnu škôl z krajín V4 bez určenia poradia. Uznaním pre víťazov je zverejnenie ich práce v odborných magazínoch: slovenskom Designume, českom Type a poľskom 2+3D.

Zároveň sú všetky projekty online aj na stránke súťaže (www.graduationprojects.eu). Víťazné práce budú prezentované na výstavách v Cieszyne a na DMY v Berlíne, zároveň plánujeme aj výstavu v Budapešti a Prahe. Jedenásty ročník bol v mnohom podobný predchádzajúcemu. Neznamená to však, že by rozhodnutia poroty boli akokoľvek predvídateľné a že rovnaký priebeh sa očakáva aj v nasledujúcom roku. Prehliadky sa môžu zúčastniť bakalárske a magisterské práce v dvoch samostatných kategóriách: grafický a priemyselný dizajn (vrátane módy). Do finále postúpilo 40 projektov pri rovnomernom zastúpení oboch disciplín.

Tento rok sa opäť prihlásil vyšší počet absolventov – 357 (vlani 284), z toho 208 projektov grafického dizajnu a 149 z priemyselného dizajnu. Z Česka prišlo 55 prihlášok, z Poľska 236, zo Slovenska 23 a z Maďarska 43. Grafický dizajn dominoval Poľsku a Slovensku a priemyselný Maďarsku a Českej republike. Čísla hovoria za všetko! Zároveň nás teší vzrastajúci počet veľmi kvalitných projektov.

Tento fakt bol najvýraznejší v prácach grafických dizajnérov. Veď napríklad vybrať len tie najlepšie knižné projekty bolo pre porotu neuveriteľne náročné. Narastajúca konkurencia vyžaduje od absolventov vytvárať stále kvalitnejšie výstupy v oblasti knižnej tvorby, tvorby písma a pod. Byť vybraný a vyhrať znamená poslať takmer dokonalý projekt.

Pri výbere 2D projektov sme u absolventov sledovali ich schopnosti grafického dizajnéra a tiež sme ich porovnávali s projektmi z minulých ročníkov. Ak sme v nich objavili nedostatky, boli skôr v spracovaní než vo výbere témy. Pri výbere zadani

definovaných školiteľmi (napr. knižné obálky alebo plagáty na určitú tému) stratili študenti možnosť ukázať svoje schopnosti pri tvorbe konceptu. Samozrejme, že grafický dizajnér nemusí generovať obsah, ktorý spracováva, ale i napriek tomu s ním musí narábať ako s výzvou, a vedieť

Narastajúca konkurencia vyžaduje od absolventov vytvárať stále kvalitnejšie výstupy v oblasti knižnej tvorby, tvorby písma a pod.

ako s touto výzvou pracovať. Z niektorých projektov sme mali dojem, že zvolený spôsob spracovania nekorešpondoval s obsahovým zámerom a študenti si mysleli, že dobré logo môže vyriešiť problém globálne. 3D projekty rozprúdili vášnivú diskusiu medzi porotcami. Dobré zvládnutie technológií, spolupráca s producentom už v čase navrhovania, inovácia, riešenie sociálnych problémov a nakoniec

NÁDI BOGLÁRKA, MAĎARSKO:
POŠTOVÉ ZNÁMKY S MOTÍVOM MAĎARSKÝCH
UDOVÝCH ROZPRÁVOK.

dobre zvládnutý model alebo prototyp hovorili o dizajne viac ako perfektná vizualizácia. Do záverečnej kolekcie sme vybrali aj projekty, ktoré nekopírovali štandardné hodnotiace kritériá – najmä z odboru módy a projekty z oblasti art dizajnu. Podobne ako v grafickom dizajne sa niektoré kvalitné projekty do finálovej dvadsiatky nakoniec nedostali. Tá bola kompromisom názorov členov medzinárodnej poroty predstavujúcich rôzne dizajnérske školy a názory. Nepovažujeme to však za problém a v budúcnosti očakávame ešte väčšiu rozmanitosť.

Samostatná diskusia bola venovaná service designu. Tieto projekty nemožno jednoznačne zaradiť do 2D alebo 3D kategórie, ale nemohli sme si nevšimnúť ich kvalitu a množstvo, a preto im v budúcnosti budeme venovať osobitnú pozornosť. Na záver rada budúcim absolventom! Dobrá prezentácia je neoddeliteľnou súčasťou každého projektu a veľa napovie o dizajnérových schopnostiach a uvažovaní pri hodnotení poroty môže záväziť. Dôležitým je nielen výber fotografií, ale aj kvalitný a výstižný opis projektu, ktorý dokáže dostatočne predstaviť prácu porotcom.

Tohtoročná porota pracovala v zložení: Marcel Benčík a Sylvia Jokelová (1977 Slovensko) – 2 hlasy; Czesława Frejlich, Wojtek Kubiena; Jacek Mrowczyk, Mariusz Sobczyński, a Kuba Sowiński (poľský štvrtročník 2+3D) – 2 hlasy; Katarzyna Pełka (Zámok Cieszyn) – 1 hlas; Krisztina Somogyi (Plusminus Visual Intelligence Maďarsko) – 2 hlasy; a Filip Blažek a Linda Kudrnovská (Typo Česká republika) – 2 hlasy. Hlasovania poroty sa zúčastnila ako pozorovateľka aj Anna Zabdyrska, ktorá je kurátorkou výstav projektu.

1. Nádi Boglárka, Maďarsko

Séria poštových známok

s motívom maďarských ľudových rozprávok – magisterská práca.

Inštitút užitočných umení,
Západomaďarská univerzita
v Soprone, vedúci práce/
konzultant: Juhász Márton.

Čas, keď navrhovanie známok bolo lukratívnou prácou, je už minulosťou. Rozvojom informačných technológií a zmenou systému komunikácie stráca tradičná pošta svoj význam. Napriek tomu sa Nádi Boglárka rozhodla preskúmať tento malý kúsok papiera, „viditeľný len pod lupou“ a navrhnuť známky pre Maďarskú poštu. Podarilo sa jej v nich interpretovať sedem ľudových rozprávok. Známkam venovala zberateľské hárčky v štyroch nominálnych hodnotách a tiež navrhla sériu sprievodných filatelistických produktov – obálky, pečiatky a pod. Vytvorené grafické elementy reagujú na ľudovú tvorbu prostredníctvom použitých florálnych pozadí a bordúr, no zároveň pôsobia jednoducho a čisto. Väčšina známok je vytlačená v dvoch farbách. Projekt sme vybrali pre dôslednú aplikáciu grafických komponentov, jemnú a syntetickú vizualizáciu, ktorá potvrdzuje prehľad autorky v histórii, záujem o grafický dizajn a poctu medzivojnovnej dizajnerskej kultúre.

2. Erika Knoppová, Česká republika

Vizuálna identita hudobnej

skupiny B4 – magisterská práca.

Ateliér tvorby písma
a typografie, Vysoká škola
umeleckopriemyselná v Prahe,
vedúci práce/konzultant: Karel
Haloun.

Predmetom magisterskej práce Eriky Knoppovej je identifikácia skupiny B4, ktorej členovia sú okrem hudby aktívni aj v divadle Buchty a loutky. Pri navrhovaní vizuálnej identity sa autorka inšpirovala maskami, ktoré členovia skupiny B4 počas predstavení používajú. Súčasťou práce je kniha obsahujúca sériu textov, CD, trička a prenosný stánok pre propagačné predmety, vhodný na použitie počas festivalov a veľkých hudobných podujatí. Erika Knoppová používa recyklované materiály ako alternatívne osvieženie voči stereotypným vizuálom „rockovej skupiny“.

3. Martina Rozinajová, Slovensko
Učebnica výtvarnej výchovy
pre základné školy – magisterská
práca. Katedra vizuálnej
 komunikácie, Vysoká škola
 výtvarných umení v Bratislave,
 vedúci práce/konzultant:
 Palo Bálik

Dlhodobou je vzhľad a obsah slovenských učebníc na nízkej úrovni. Počas niekoľkých predchádzajúcich dekád sa situácia nezlepšila, práve naopak, dosiahla alarmujúci stav, na čo sa Martina Rozinajová rozhodla reagovať. Jej magisterská práca ukazuje, ako je možné realitu výrazne zmeniť a ako vytvoriť atraktívnu a dobre spracovanú učebnicu. Martina nielenže zmenila layout, ale aj základnú

03

štruktúru vizuality učebnice výtvarnej výchovy. Použila všetky dostupné prostriedky grafického dizajnu, aby v čo najväčšej miere motivovala žiaka a urobila a zatriktívnila jeho vzdelávanie. Použila rôzne druhy papiera, vytvorila vlastné ilustrácie a navrhla titulkové písmo. Zároveň nechala deťom veľký priestor na ich vlastnú interpretáciu a interakciu s knihou. Každá dvojstrana je nový zážitok. Ku knihe vytvorila aj sprievodný web, kritickú platformu, ktorá bude slúžiť jej ďalšej práci v oblasti tvorby učebníc (www.noveucebnice.sk).

4. Emilia Pyza, Poľsko Propagácia
regionálnej značky vína –
magisterská práca.
 Katedra grafických umení,
 Akadémia výtvarných umení vo
 Varšave, vedúci práce/konzultant:
 Lech Majewski.

Projekt naštartoval živú diskusiu poroty na tému konvencie vínových etikiet. Autorka prostredníctvom plagátov a etikiet dokázala túto bariéru prelomiť vďaka štylistickej inšpirácii prútikárskou tradíciou jednej z mála vinárskych oblastí Poľska – Dolného Kazimierza. Vizuálne atraktívny charakter projektu vychádza z figuratívnych aj

7

04

nefiguratívnych motívov. Celá práca je realizovaná sieťotlačou zlatej farby. Veľmi dobrým riešením pri tvorbe sprievodných propagačných plagátov je odklon od fotografických a grafických štandardov – realistických fotografií fliaš a pohárov. Dizajnérka zdôrazňuje: „Aby človek prišiel na podstatu tohto mimoriadneho nápoja, nestačia fotografické reprodukcie alebo letmý kontakt s plagátom. Tak ako k vínu, aj k plagátom si treba sadnúť, popremýšľať, podísť bližšie a vychutnávať“.

5. Magdalena Rogier, Poľsko
Kniha o knihe – výber návodov knižnej väzby – bakalárska práca.
 Katedra dizajnu, Akadémia výtvarných umení v Katoviciach, vedúci práce/konzultant: Bogna Otto-Węgrzyn.

Práca Magdalény Rogierovej je jednou z množstva prác zaoberajúcich sa vizualizáciou informácií. Vybrali sme ju pre jej komplexnosť, rozmanitosť, jasné spracovanie, uvedomenie si hĺbky problému, pochopenie tvorby publikácie a tiež zmysel pre cieľovú skupinu čitateľov. Je to hotová publikácia, akú by

sme všetci chceli mať vo svojom portfóliu. Kniha bola navrhnutá ako funkčný produkt, čím na prvý pohľad nepôsobí nijako mimoriadne atraktívne. Jej úlohou bolo priblížiť čitateľovi štyri druhy knižnej väzby. Aktívne prvky ilustrovaných činností sú farebne zvýraznené, doplnené o popis a ikony nástrojov potrebných na ich vykonanie. Hoci ide „len“ o bakalársky projekt, je treba vyzdvihnúť jasnú artikuláciu problému, čo je v tomto prípade vzdelávanie.

6. Pais Panni, Maďarsko
Kolekcia lúč LightMe –
magisterská práca.
 Univerzita umení Lászlóa Moholy-Nagya v Budapešti, vedúci práce/konzultant: Balázs Püspök.

Buddy, Woody a Twiggy sú z jednej rodiny a ako to už býva zvykom, majú niektoré vlastnosti rovnaké a niektoré celkom rozdielne. Nie je to náhoda, že Woody dostal meno po slávnom excentrickom režisérovi, Twiggy je štíhla a dlhonohá ako svetoznáma britská supermodelka a Buddy je dobrý spoločník v každej situácii. Všetci traja spolu tvoria

fascinujúcu lampovú rodinu, ktorej vzdialení predkovia mohli byť napríklad zväzkom dreva. Ideál ohňa ako zdroja svetla sa môže zdať archaický, ale ako formálne riešenie celkom nový. Tri lampy rôznych výšok je možné umiestniť na rôzne miesta – zavesiť na policičku alebo kľučku dverí, umiestniť na stôl alebo ich využiť mimo domu. Svetiaci efekt sa mení v závislosti od použitého elektrického zdroja. Práca je dobrým príkladom kombinácie praktickosti, jednoduchosti a vtípu.

07

08

7. Pavla Podsedníková, Česká republika

Instantné topánky – magisterská práca. Ateliér dizajnu odevu a obuvi, Vysoká škola umeleckopriemyselná v Prahe, vedúci práce/konzultant: Liběna Rochová.

Rozhodnutie pri voľbe témy bolo ovplyvnené autorkiným častým problémom nájsť pohodlnú obuv. Nové technológie však umožňujú, aby si každý mohol oskenovať svoju nohu a prostredníctvom 3D softvéru objednať topánky, ktoré dokonalé sadnú na jeho/jej nohu. Zároveň by nemal byť problém pri výbere štýlu, keďže internet je schopný disponovať širokou ponukou dizajnov. Všetky tri páry topánok boli realizované pomocou viacerých technológií (3D tlač, ABS vákuové tvarovanie, a laminovanie karbónovým vláknom), z ktorých aplikácia každej si vyžadovala nové konštrukčné riešenie. Vďaka tomu nebolo potrebné topánku rozdeliť na 3 časti (povrch, výstelka a päta) a bolo ju možné vyrobiť z jedného kusu. Modely Vacuum Step 1 a 2 sa formálne podobajú mušli, ktorá je organickým predĺžením nohy. Model Walking Carbon je „kostrou“ dotýkajúcou sa nohy len na tlakových bodoch. Ďalší koncept Vacuum Step 3 využíva systém vymeniteľného vnútra topánky tak, aby sa dali používať v rôznych situáciách. „Ready-to-wear“ konfekčný model, Footprint 5, kombinuje 3D tlač s klasickou konštrukciou. Footprint 6 je celý vytvorený 3D tlačou.

8. Peter Simoník, Slovensko

Objekt individuality a jeho diverzity – magisterská práca. Katedra dizajnu, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, vedúci práce/konzultant: František Burian.

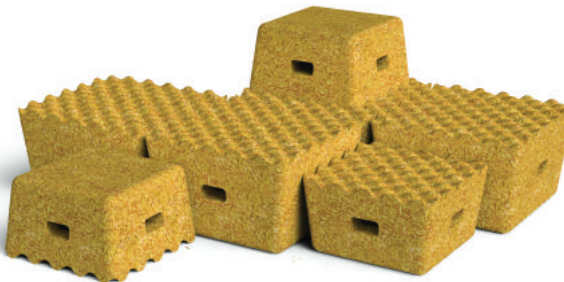
Tri objekty tvoriace kolekciu Petra Simoníka pracujú s funkciou jednotlivých nábytkových prvkov, ale s výrazným metaforickým významom. Interpretácia funkcie, ale aj sémantiky objektov je závislá od momentálneho rozpoloženia a individuálnych skúseností toho, kto sa pozerá. Autor zámerne postavil svoju kolekciu na základných archetypálnych obrazoch, ale zároveň zneisťuje diváka v ich čítaní. Najst' jednoznačný a objektívne všepiatnu definíciu je nemožné, pretože jediný správny spôsob uchopenia daného objektu je možný len cez subjektívnu optiku. Práve tento spôsob vnímania objektov mení ich zdanlivú uniformitu na bohatstvo vizuálnych obrazov s množstvom variabilných emocionálnych zážitkov, ale aj funkčného využitia. Príkladom môže byť emocionálne azda najsilnejší a zároveň najkontroverznejší prvok – ležadlo. Na prvý pohľad asociuje truhlu, teda vyvolá okamžitú emocionálnu reakciu. Z iného pohľadu pripomína strechu domu, teda ochranu a intimitu. Ambivalencia čítania, ale aj funkcie je zjavná. Z funkčného hľadiska môže ísť o trochu morbidné ležadlo, rovnako ako o odkladací priestor, ktorý chráni naše poklady. Rovnakú dvojpohľadovosť obsahujú aj ďalšie dva objekty. Autorská kolekcia

Petra Simoníka nenecháva nikoho chladným aj napriek strohým formám a výrazne presahuje hranice utilitárneho funkčného dizajnu smerom k výtvarnému objektu.

9. Mateusz Przybysz, Poľsko
[Malá architektúra](#)
[z poľnohospodárskeho](#)
[a priemyselného odpadu –](#)
[bakalárska práca. Katedra dizajnu,](#)
[Akadémia výtvarných umení vo](#)
[Varšave, vedúci práce/konzultant:](#)
[Wojciech Małolepszy.](#)

Slama je pozoruhodný a užitočný prírodný materiál, ktorý nie je dostatočne využívaný a docenený. Používa sa v poľnohospodárstve, stavebníctve, a dokonca aj pri výrobe biopalív. Okrem týchto veľmi praktických využití slamy existujú aj menej utilitárne – v dekoratívnych remeslách. Predstavený produkt je niekde na pomedzí praktického a estetického. Jednoduchý slamený objekt je určený do verejného priestoru. Modulárne kocky môžu fungovať ako samostatné alebo spolu ako pódia rôznych veľkostí. Identická štruktúra a tvar povrchov umožňuje, aby sa mohli na seba stohovať. Pretočením je možné horizontálne

ich spájať. Oválne otvory uľahčujú manipuláciu. Dizajnér použil zaujímavú výrobnú metódu, pri ktorej formy vytláča zvnútra nafukovacie jadro. Navrhované „urea“ lepidlo umožňuje ľahkú likvidáciu objektu po nadmernom opotrebovaní spálením alebo kompostovaním. Celá koncepcia riešenia: materiál, tvarovanie, lepenie predurčujú tieto objekty na sezónne použitie a nabádajú užívateľa k bližšiemu kontaktu s prírodou.

10. Olga Matras, Poľsko
Vaňa pre seniorov – magisterská práca, Katedra priemyselného dizajnu, Akadémia výtvarných umení v Krakove, vedúca práce/konzultantka: Czesława Frejlich.

Množstvo vaní predávaných na trhu sa od seba odlišuje najmä vzhľadom. Funkčne sú určené skôr na rekreáciu a nie hygienu. Pre starších ľudí sú však takéto vane ťažko použiteľné a nebezpečné. Vylepšiť si ich môžu rukoväťami, lavičkami alebo protišmykovými podložkami. Sanitárne produkty pre seniorov by však mali spĺňať špeciálne

požiadavky, ako je minimálne obmedzenie rúk pri manipulácii, obmedzenie výšky hladiny vody, aby nedochádzalo k slabosti pri srdcovo-cievnych ochoreniach a pod. Autorka prezentovanej vane pre seniorov rozšírila jej tradičnú funkciu. Vytvorila ju zo štyroch integrálnych súčastí s veľmi intuitívnymi funkciami: laktové opierky pri zdvíhaní tela, vysoké operadlo na optimalizáciu polohy tela, schodík a sedadlo na nástup do vane a výstup z nej. Všetky tieto prvky optimalizujú používanie a zvyšujú pocit bezpečia. Horná časť vane zabezpečuje dostatok miesta pre ruky a pohyb. Spodná časť, určená pre boky a nohy, bola zámerne zúžená. K dispozícii je automatický vypúšťací systém proti pretečeniu. Konštrukcia je vyrobená z dostupného a lacného akrylu a laminátu, ktorý zabezpečuje vernú replikáciu tvaru a má požadované tepelno-izolačné vlastnosti.

ZUZANA TUŠŠ CULINKOVÁ:
UKRÝVANIE V MÓDE – MAGISTERSKÁ PRÁCA.
KATEDRA MÓDY A TEXTILU, UNIVERZITA UMENÍ
LÁZSLÓA MOHOLY-NAGYA V BUDAPEŠTI, VEDÚCI
PRÁCE/KONZULTANT: JUDIT DROPPA.

ERNŐ GAZDAG:
SÁNKY X1 – BAKALÁRSKA PRÁCA.
INŠTITÚT ÚŽITKOVÝCH UMENÍ,
ZÁPADOMAĎARSKÁ UNIVERZITA V ŠOPRONE,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: RÓBERT SZÜCSY.

ZSUZSANNA PETROVICS:
HRA VYUŽÍVAJÚCA PRINCÍPY TRVALO
UDRŽATELNÉHO ROZVOJA – MAGISTERSKÁ PRÁCA.
UNIVERZITA UMENÍ LÁZSLÓA MOHOLY-NAGYA
V BUDAPEŠTI, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
ATTILA BÁRKÁNYI.

GERGŐ KASSAI:
ELEKTRICKÝ VOZÍK – BAKALÁRSKA PRÁCA,
INŠTITÚT ÚŽITKOVÝCH UMENÍ,
ZÁPADOMAĎARSKÁ UNIVERZITA V ŠOPRONE,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: GÁBOR BÁNÁTI.

DANIELA CHROUSTOVÁ:
ŠPITZE - VARIABILNÁ ODEVNÁ
A INTERIÉROVÁ KOMPOZÍCIA INŠPIROVANÁ
ČIPKOU - BAKALÁRSKA PRÁCA.
FAKULTA TEXTILU, KATEDRA DIZAJNU,
TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: SVATOSLAV
KROTKÝ.

LUCIA PLEVOVÁ:
ROCAISENSE - MODULÁRNY NÁBYTKOVÝ SYSTÉM -
BAKALÁRSKA PRÁCA. KATEDRA MULTIMEDIÁLNYCH
KOMUNIKÁCIÍ, UNIVERZITA TOMÁŠA BAŤU V ZLÍNE, VEDÚCI
PRÁCE/KONZULTANT: IVAN PECHÁČEK.

KRISTÝNA MALOVANÁ:
ILU - KOLEKCIA SVIETIDIEL - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
DESIGN VÝROBKOV III., VYSOKÁ ŠKOLA UMELECKOPRIEMYSELNÁ
V PRAHE, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: MICHAL FRONĚK.

VERONIKA PALUCHOVÁ:
DOLCE VITA - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
KATEDRA DIZAJNU, VYSOKÁ ŠKOLA VÝTVARNÝCH
UMENÍ V BRATISLAVE, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: FRANTIŠEK BURIAN.

JOZEF REPICKÝ:
DIZAJN NÁBYTKU S AKCEPTÁCIU PODNIKOVEJ
IDENTITY - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
FAKULTA UMENÍ, TECHNICKÁ UNIVERZITA
V KOŠICIACH, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
PETER WOHLFAHRT.

BARTOSZ BOROWICZ:
TOOLBA - MULTIFUNKČNÝ BATOH -
BAKALÁRSKA PRÁCA.
KATEDRA DIZAJNU, AKADEMIA
VÝTVARNÝCH UMENÍ VO VARŠAVE,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
GRZEGORZ NIWIŃSKI.

KATARZYNA GIERAT:
ROCKER – BAKALÁRSKA PRÁCA.
KATEDRA PRIEMYSELNÉHO DIZAJNU,
AKADÉMIA VÝTVARNÝCH UMENÍ
V KRAKOVE, VEDÚCA PRÁCE/
KONZULTANTKA: CZESŁAWA FREJLICH.

KATARZYNA KĘDZIOR:
RE-DESIGN. KOLEKCIA NÁBYTKU Z ODPADOVÝCH
MATERIÁLŮ – BAKALÁRSKY PROJEKT.
KATEDRA INTERIÉROVÉHO DIZAJNU, AKADÉMIA
VÝTVARNÝCH UMENÍ VO VROCLAVE, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: WACŁAW KOWALSKI.

SABINA KNAPCZYK:
KOMPAKTNÝ VYSÁVAČ 3.100 –
BAKALÁRSKA PRÁCA.
KATEDRA PRIEMYSELNÉHO DIZAJNU,
AKADÉMIA VÝTVARNÝCH UMENÍ
V KRAKOVE, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
MAREK LISKIEWICZ.

AGNIESZKA MAZUR:
TAKKA – NÁBYTOK – BAKALÁRSKA PRÁCA.
KATEDRA DIZAJNU, AKADÉMIA VÝTVARNÝCH
UMENÍ VO VARŠAVE, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
TOMASZ RYGALIK.

JOANNA POLIŃSKA:
FULLER – KOLEKCIA NÁBYTKU – MAGISTERSKÁ
PRÁCA. KATEDRA ARCHITEKTÚRY A DIZAJNU,
UNIVERZITA UMENÍ V POZNANI, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: MATEUSZ WRÓBLEWSKI.

KLÁRA BALÁZS:
JAT PROJEKT - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
UNIVERZITA UMENÍ LÁSZLÓ MOHOLY-
NAGYA V BUDAPEŠTI, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: LÁSZLÓ ZSÓTÉR.

ALIZ BORSA:
PÍSMO LEDA - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
ODDELENIE TVORBY PÍSMO A MÉDIÍ, KRÁLOVSKÁ
AKADÉMIA UMENÍ V HAAGU, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: ERIK VAN BLOKLAND, PETER
VERHEUL, PAUL VAN DER LAAN.

KRISZTINA SZÜCS:
NYUGAT - APLIKÁCIA NA DOTYKOVÚ
OBRAZOVKU - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
UNIVERZITA UMENÍ LÁSZLÓ MOHOLY-NAGYA
V BUDAPEŠTI, VEDÚCI PRÁCE: BÉLA HEGYI,
KONZULTANTKA: ZSÓFIA RUTTKAY.

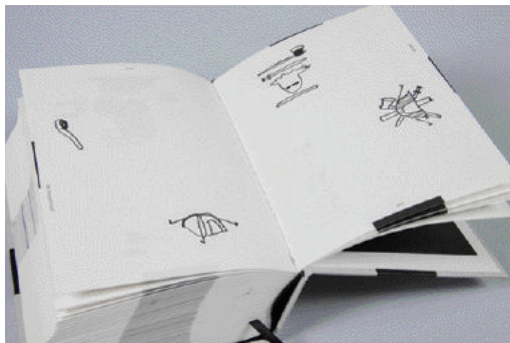
RICHARD JAROŠ:
VIZUALIZÁCIA DÁT V SÚČASNÝCH
MÉDIÁCH – BAKALÁRSKY PROJEKT.
FAKULTA MULTIMEDIÁLNYCH KOMUNIKÁCIÍ,
UNIVERZITA TOMÁŠA BAŤU V ZLÍNE, VEDÚCI
PRÁCE/KONZULTANT: ROSTISLAV ILLÍK.

TOMÁŠ KOMPANÍK:
VYUŽITIE SLOVENSKEJ LUDOVEJ TVORBY
V GRAFICKOM DIZAJNE – MAGISTERSKÁ PRÁCA.
FAKULTA MULTIMEDIÁLNYCH KOMUNIKÁCIÍ,
UNIVERZITA TOMÁŠA BAŤU V ZLÍNE, VEDÚCA PRÁCE/
KONZULTANTKA: LENKA BAROŇOVÁ.

KATEŘINA ORLÍKOVÁ:
CHOTĚBOŘ 10,000 – MAGISTERSKÁ PRÁCA.
FAKULTA MULTIMEDIÁLNYCH KOMUNIKÁCIÍ,
UNIVERZITA TOMÁŠA BAŤU V ZLÍNE, VEDÚCI
PRÁCE/KONZULTANT: ADÉLA SVOBODOVÁ.

JURAJ KOČÁR:
JPK - VIZUÁLNA IDENTITA - BAKALÁRSKY PROJEKT.
KATEDRA VIZUÁLNEJ KOMUNIKÁCIE, VYSOKÁ ŠKOLA
VÝTVARNÝCH UMENÍ V BRATISLAVE, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: MARCEL BENČÍK.

MALIARSTVO PÍSM
TRBÁČEK

PRÍJÍMA VŠETKY PRÁCE DO OBORU SPADAJÚCE

**BRÜDER
FISCHBACH**
MALIARSTVO IZIEB A PÍSM
SCHILDERMÄLER
ANSTREICHER
CIMFESTÖK ÉS MÁZOLÓK

BRATISLAVSKÁ MESTSKÁ ELEKTRÁRŇA

**SIEMENS
SCHUCKERT**

CHEMICKÁ ČISTIAREŇ BARVIAREŇ A PRÁDEĽŇA

APOLLO
PREMIER MOTOROIL
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
CZÉRNAGYÁR
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

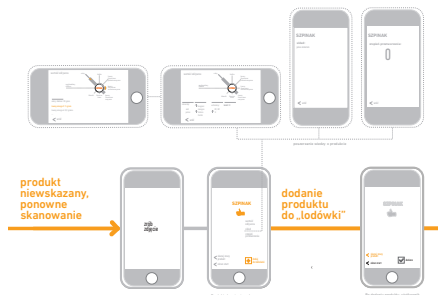
VOJTECH RUMAN:
PÍSMO PRESSBURGER - BAKALÁRSKA PRÁCA.
KATEDRA VIZUÁLNEJ KOMUNIKÁCIE, VYSOKÁ
ŠKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ V BRATISLAVE,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: MICHAL TORNAYI.

ANNA ULAHELOVÁ:
ERROR 404: ANKU NELZE ZOBRAZIT - BAKALÁRSKA
PRÁCA. KATEDRA VIZUÁLNEJ KOMUNIKÁCIE, VYSOKÁ
ŠKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ V BRATISLAVE, VEDÚCI
PRÁCE/KONZULTANT: MARCEL BENČÍK.

MARIUSZ GÓRKA:
OKTAWA KULTÚRA PODLASIA - MAGISTERSKÁ
PRÁCA. KATEDRA GRAFICKÉHO DIZAJNU,
AKADÉMIA VÝTVARNÝCH UMENÍ V KRAKOVE,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: PROF. WŁADYSŁAW
TARGOSZ.

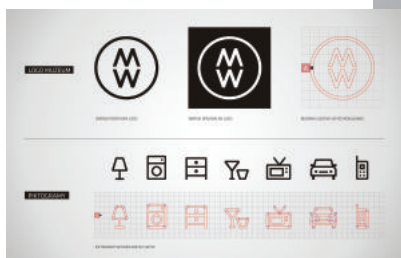

HANNA GRABOWSKA:
DIZAJN WIZUALNEGO INFORMACJONALNEGO
SYSTEMU PRE POTRAVINARSKÉ PRODUKTY -
BAKALÁRSKA PRÁCA.
KATEDRA DIZAJNU, AKADEMIA UMENÍ
V KATOVICIACH, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
JACEK MROWCZYK.

JACEK MALINOWSKI:
VIZUALIZÁCIA POĽSKÉHO
ROZPOČTU - PROTOTYP
APLIKÁCIE - MAGISTERSKÁ
PRÁCA. KATEDRA DIZAJNU,
AKADÉMIA VÝTVARNÝCH
UMENÍ V KATOVICIACH,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT:
JACEK MROWCZYK.

ALEKSANDRA TWARDOKĘS:
DIZAJN POPULÁRNO-VEDECKEJ KNIHY O PÍSME
A JEHO ÚLOHE V KULTÚRE - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
KATEDRA DIZAJNU, AKADEMIA VÝTVARNÝCH
UMENÍ V KATOVICIACH, VEDÚCI PRÁCE/
KONZULTANT: TOMASZ BIERKOWSKI.

PIOTR WIŚNIEWSKI:
DIZAJN VIRTUÁLNEHO MÚZEA POĽSKÉHO
PRIEMYSELNÉHO DIZAJNU - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
KATEDRA PRIEMYSELNÉHO DIZAJNU, AKADEMIA VÝTVARNÝCH UMENÍ
V KRAKOVE, VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANT: WŁADYSŁAW PLUTA.

KAMIL ZANIEWSKI:
JANUÁROVÉ POVSTANIE 1863 - INTERAKTÍVNA EDUKATÍVNA
APLIKÁCIA - MAGISTERSKÁ PRÁCA.
KATEDRA UMENÍ, UNIVERZITA MARIE CURIE-SKŁODOWSKEJ V LUBLINE,
VEDÚCI PRÁCE/KONZULTANTI: GRZEGORZ D. MAZUREK, SŁAWOMIR PLEWKO.

Junior Design Fest: stručná správa o dizajnerskej tvorbe na stredných umeleckých školách

Text: Jana Oravcová

Foto: archív Junior Design Fest

V posledných desaťročiach sme boli na Slovensku svedkami výrazných zmien v oblasti vysokého či stredného umeleckého vzdelávania. Tieto zmeny súviseli nielen s pomerne vysokým vzrastom novozaložených stredných umeleckých škôl, odborov či fakúlt umenia, ale predovšetkým ich orientáciou na dizajn. Zdá sa, že je to práve oblasť dizajnu, ktorá v súčasnosti naznačuje smerovanie aj stredného umeleckého školstva. Priorizovanie dizajnu nad disciplínami súvisiacimi s voľným umením je zaiste podporené

JAKUB KOVÁČ: ARCHITEKTONICKÉ
A VÝTVARNÉ RIEŠENIE VÝSTAVY.
ŠŮV KOŠICE. CENA PRIMÁTORA HLAVNÉHO
MESTA SR BRATISLAVY.

dopadom dizajnerskej praxe či dizajnerských produktov, ktoré ovplyvňujú nielen vkus, ale i orientáciu v predmetnom svete. Pojem dizajn patrí v súčasnosti medzi často skloňované slová

Pojem dizajn patrí
v súčasnosti medzi často
skloňované slová a možno
povedať, že sa stáva
pojmom „ikonickým“.

a možno povedať, že sa stáva pojmom „ikonickým“. Stretávame sa s ním čoraz častejšie prostredníctvom masmédií, na stránkach lifestyleových časopisov, časopisov o architektúre, dizajne a bývaní alebo v rozhlasových a televíznych programoch. Niet preto divu, že dizajn sa stal nielen módnym fenoménom mladej generácie, ktorú dizajn oslovil svojou aktuálnou príťažlivosťou, ale aj priestorom, kde nachádzajú perspektívu pre svoj talent a profesijné uplatnenie. Pre mladých ľudí môže dizajn potom znamenať čosi viac než je len skvelý pocit z pozerania farebných obrázkov s perfektne prezentovanými dizajnerskymi

TOMÁŠ STRASSER: MOBILIÁR NA SEPAROVANIE
ODPADU, ŠÚV J. VYDRU. GRAND PRIX.

FILIP PLAČKO: OBJEKTY
SOŠ SKLÁRSKA, LEDNICKÉ ROVNE.
ČESTNÉ UZNANIE.

„kúskami“: môže znamenať príležitosť nielen vlastniť, ale v pozícii dizajnéra/dizajnérky tieto produkty navrhovať a vytvárať. Snaha o poznanie dizajnu v komplexnejších súvislostiach prináša so sebou potom dôležitý efekt, a tým je široký záujem mladých o štúdium dizajnerských odborov na stredných či vysokých školách.

V dňoch 12. – 30. novembra 2012 pripravila bratislavská Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru medzinárodnú súťažnú prehliadku Junior Design Fest, ktorá v galérii Slovenského rozhlasu v Bratislave predstavila široké spektrum študentských prác realizovaných pod pedagogickým vedením na 11 stredných umeleckých školách v Čechách, Maďarsku, Slovinsku a na Slovensku. Primárnym cieľom tohto štartovacieho ročníka nebola len prezentácia vybraných prác zúčastnených škôl, ale zámerom bolo zaostriť pohľad na rôznorodosť prístupov vo vzdelávacom procese a smerovaní jednotlivých škôl. Zdá sa, že dôležitým faktom, ktorý zohráva v pedagogickom procese, je uvedenie si dizajnu nielen ako autonómnej výtvarnej disciplíny, ale ako významného spoločenského fenoménu. V tomto kontextuálnom poňatí dizajnu tu potom nepôjde len o dôraz na pomyselný trojuholník dizajnér – výrobca – spotrebiteľ, ale o uvedenie si toho, ako

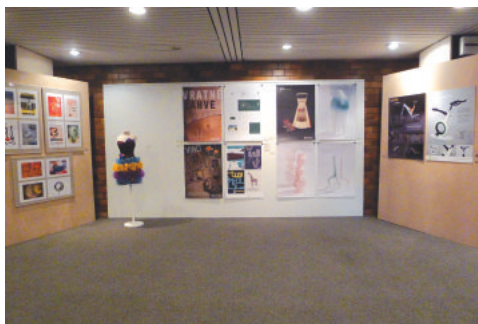
dizajn funguje v spoločnosti a ako sa podieľa na tvorbe kultúrnych, spoločenských a politických významov. Zdá sa, že študentom toto kontextuálne hľadisko nie je vzdialené. Napokon, prezentované práce boli toho dôkazom. Reflektujú postoj a poznanie mladej generácie, ktoré sa nezrkadlia len na poli im blízkych tém či problémov, ale rovnako v rovine formálnej prekonávaním hraníc voľného umenia či úžitkového umenia smerom k oblasti dizajnu.

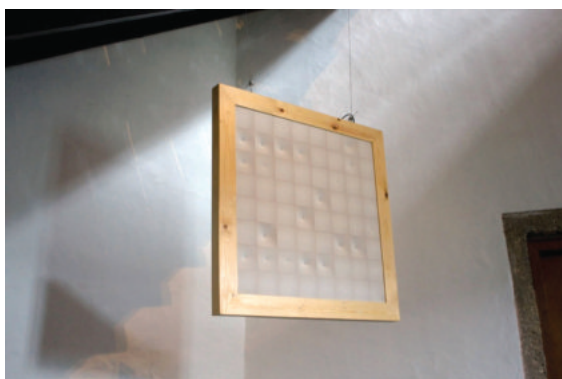
SOŠ LUBLANA. ČESTNÉ UZNANIE ZÍSKALA
PATRICIJA BAŠ ZA KNIŽNÝ DIZAJN.

Okrem reprezentatívne zostavenej kolekcie, hlavné kritérium výberu, ktorým sa riadili školy zúčastnené na Junior Design Fest, predstavovali študentské práce vytvorené v dvoch kategóriách: produktový dizajn a dizajn vizuálnej komunikácie. Odborná porota, ktorú tvorili profesionálni dizajnéri a pedagógovia vysokých škôl Stanislav Stankoci (predseda), Peter Čanecký, Miroslav Debnár,

Pavel Choma, Štefan Klein, Peter Paliatka, predseda Slovenskej výtvarnej únie Pavol Kráľ a riaditeľka Slovenského centra dizajnu Katarína Hubová, rozhodli v rámci štyroch hlavných cien a jedenástich čestných uznaní oceniť tieto práce jednotlivcov, resp. súťažné kolekcie jednotlivých zúčastnených škôl. Hlavnú cenu Grand Prix za Mobiliár na separovanie odpadu (2011) získal študent Školy úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru Tomáš Strasser. Zdá sa, že práve problematika spoločenskej zodpovednosti je dôsledne

SUŠ OSTRAVA. ŠKOLA ZÍSKALA OCENENIE ZA VYUŽÍVANIE NOVÝCH TECHNOLOGIÍ V PROCESE VÝUČBY A SPÔSOB VIZUALIZÁCIE PREZENTÁCIÍ. ČESTNÉ UZNANIE.

MARKÉ NOVOSIEDLIAK: KINETICKÝ OBJEKT, ŠŮV RUŽOMBEROK. CENA SLOVENSKEJ VÝTVARNEJ ÚNIE.

implantovaná aj do vzdelávacieho procesu a nie je vzdialená ani najmladšej generácii. Hoci mobiliár na separovaný odpad pozostávajúci z pletenca troch šikmo naklonených drevených trubíc je svojím komornejším charakterom určený skôr do verejných či súkromných interiérov, koncept tejto práce má oveľa širší spoločenský dopad než určujú jeho rozmery, zvolený materiál alebo apriori určené priestory jeho využitia. Predovšetkým reflektuje jeden z aktuálnych problémov súčasnej dizajnerskej tvorby zameranej na produkty súvisiace s ekológiou. Cenu ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky získala Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru v Bratislave. Porota ocenila reprezentatívne zastúpenie prác vo výstavnej kolekcií. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že hoci táto škola mala počtom vystavených prác najväčšiu výstavnú kolekciu, čo zaiste súviselo aj s jej statusom usporiadateľa, samozrejme aj menšími finančnými nákladmi spojenými s transportom prác, pomerná väčšina jej prác spĺňala vyššie odborné kritériá, napríklad zohľadnené a overené praxou alebo inými remeselnými kvalitami. Ukázalo sa to najmä pri drevených nábytkových solitéroch (Čestné uznanie pre Emila Softiča za Hojdacie ležadlo, 2012). Medzi prácami, ktoré zaujali porotu, treba zahrnúť textilné sedacie vaky, nádobu na čajovú sušinu tvarovanú v materiáli kameň, keramický hudobný nástroj či keramické misky (Čestné uznanie pre Dominiku Kunzovú za Misy na ovocie, 2008) s perforovaným dekórom alebo vizuál festivalu Junior Design Fest či návrh vizuálu časopisu. Cenu primátora mesta Bratislavy získal študent školy úžitkového

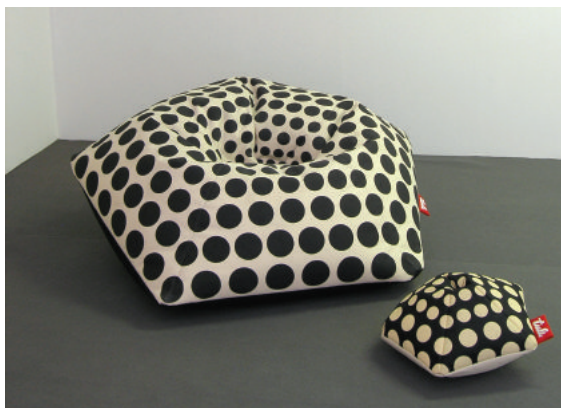
MARTIN BABIC: POSÚVADLO,
ŠŮV RUŽOMBEROK. ČESTNÉ UZNANIE.

výtvarníctva v Košiciach Jakub Kováč za prácu Architektonické a výtvarné riešenie výstavy (2012), ktoré vytvoril pre podujatie Košice Európske hlavné mesto kultúry. Študent invenčným spôsobom navrhol drevený výstavný pavilón, ktorý môže byť flexibilne umiestnený v mestskom prostredí

Napriek tomu, že porota pristupovala v hodnotení prác a napokon i samotných zúčastnených škôl nanajvýš zodpovedne, žiadna zo zúčastnených škôl tohto pilotného ročníka nezostala bez ocenenia.

a slúžiť ako mobilná platforma pre konkrétnejšie formy výstav či ďalšie kultúrne podujatia. Výstavný priestor pripomínajúci svojimi tvarmi archetyp lode, akúsi biblickú archu, ponúka svoju interiérovú a exteriérovú scénu multimediálne zameranej umeleckej tvorbe. Cena primátora mesta Bratislavy predstavuje zároveň aj akési gesto preukazujúce partnerskú solidaritu medzi hlavným mestom Slovenska Bratislavou

ŠŮV J. VYDRU. OCENENIE ZÍSKALA ŠKOLA ZA PROJEKTOVÚ SPOLUPRÁCU S FIRMOU TULI PRI APLIKÁCIÍ VÝSTUPOV ŠTÚDIA DO ICH VÝROBNÉHO PROCESU. ČESTNÉ UZNANIE.

a európskym hlavným mestom kultúry, ktorým sa pre rok 2013 stali spolu s francúzskym Marseille aj Košice. Cenu predsedu Bratislavského samosprávneho kraja získala Stredná umeleckopriemyselná škola v Uherskom Hradišti. Porotu zaujala predovšetkým prezentovaná kolekcia študentských prác, prostredníctvom ktorej možno získať obraz o diverzifikovaných vzdelávacích prístupoch, ale aj dizajnerských oblastiach zastúpených na tejto umeleckej škole. Vo výbere prezentovaných prác sa okrem modelov automobilov, hudobných nástrojov či haptickej knihe pre hendiikepovaných nachádzali aj návrhy na dámsku obuv, ktoré napokon porota samostatne vyzdvihla a ocenila čestným uznaním (čestné uznanie pre Terezu Kociánovú za dámsku obuv inšpirovanú básňami haiku, 2011). To, že kinetický objekt Vietor v plachte (2012) od Mareka Novosedliaka, študenta Školy úžitkového výtvarníctva v Ružomberku, zaujal predsedu Slovenskej výtvarnej únie a člena odbornej komisie súťaže Pavla Kráľa, ktorý mu udelil cenu, má svoje opodstatnenie. Objekt reagujúci na rýchlosť vetra, ako bližšie charakterizovala prácu titulka, upútal pozornosť nielen dômyselným mechanizmom, ktorý dodával objektu kineticko-zvukový efekt, ale predovšetkým prekračujúcou hranicou medzi voľným umením a dizajnom. Napriek tomu, že porota pristupovala v hodnotení prác a napokon i samotných zúčastnených škôl nanajvýš zodpovedne, žiadna zo zúčastnených škôl tohto pilotného ročníka nezostala bez ocenenia. Dobroprajnosť poroty, za ktorou možno sledovať určité povzbudzujúce gesto, bola

však podložená relevantnými argumentmi a zdôvodnená v hodnotení ocenených prác. Napríklad jedno z čestných uznaní získala Stredná umelecká škola z Ostravy, ktorú porota ocenila za využívanie nových technológií v procese výučby a spôsob vizualizácie prezentácií. Ostravská škola prezentovala vo forme vizualizácií predovšetkým práce, ktoré pri svojich realizáciách využívajú nové technológie. Implementácia aktuálnych vzdelávacích trendov predstavuje reakciu reflektujúcu situáciu nielen v prostredí pracovného trhu, ale aj vo vysokoškolskom vzdelávacom systéme, kde sa využívanie nových technológií stalo prioritnou záležitosťou alebo znakom excelentnosti. Prepojenie vzdelávacieho systému s výrobnou praxou predstavuje ďalšiu oblasť, ktorú sa porota rozhodla oceniť. Čestné uznanie za projektovú spoluprácu s firmou Tuli pri aplikácii výstupov štúdia do ich výrobného procesu (výroba textilných sedacích vakov) získala Škola úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru. Vo výpočte udelených čestných uznaní treba spomenúť školy, ktoré sa venujú sklárskej tvorbe. Čestné uznanie za prezentovanú kolekciu skla získala Stredná umeleckopriemyselná škola vo Valašskom Meziříčí a Filip Plačko zo Strednej odbornej školy sklárskej Lednické Rovne za sklenené objekty (2009). Z vystavenej kolekcie Školy úžitkového výtvarníctva v Ružomberku zaujalo porotu drevené Posúvadlo (2012) študenta Martina Babica a zo Strednej umeleckej školy v Trenčíne si čestné uznanie za odev pod názvom Maxi Size (2011/2012) odniesla Zuzana Zajacová. Napokon z ďalších medzinárodne zastúpených škôl získala čestné uznanie za prácu Kniha (2011/2012) Parícija Baš zo Strednej umeleckej

DOMINIKA KUNZOVÁ: MISY NA OVOCIE,
ŠŮV J. VYDRU. ČESTNÉ UZNANIE.

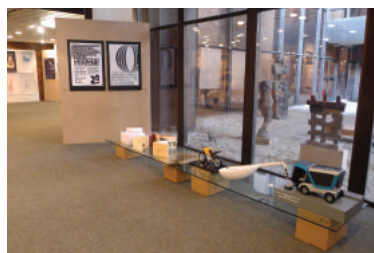
FANNI SALL: LAO-CE: TAO TE KING,
KNÍŽNÝ DIZAJN, KÉPZÓ-ÉS IPARMŰVÉSZETI
SZAKKÖZÉPISKOLA, BUDAPEŠT. ČESTNÉ UZNANIE.

školy v Ľubľane a Fanni Sall za knižný dizajn (2009) z Képző-és Iparművészeti Szakközépiskola sídliacej v Budapešti. Fakt, že mladý dizajn sa nevyhýba predovšetkým aktuálnym tematickým okruhom, predstavujú produkty

ZUZANA ZAJACOVÁ: MAXI SIZE, TROJMODEL, SUŠ TRENČÍN. ČESTNÉ UZNANIE.

spojené s ekológiou, pomôcky pre hendikepovaných alebo produkty pre konkrétne sociálne skupiny. V súvislosti s dizajnom je však rovnako dôležitý dôraz na remeslo a spojenie tvorivej

SŠUP UHERSKÉ HRADIŠTE. CENA PREDSEDU BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA.

práce s výrobnou praxou. Napokon nemusíme zachádzať ďaleko. O toto poslanie usiloval zakladateľ a riaditeľ hostiteľskej školy Školy umeleckých remesiel Josef Vydra v roku 1928, ktorému išlo pri navrhovaní a realizácii umeleckopriemyselných produktov o prepojenie umenia

s remeselnou a práve rodiacou sa priemyselnou praxou. A ešte čosi má Junior Design Fest spoločný s koncepciou Josefa Vydra: pod jeho vedením sa škola otvárala aktuálnym medzinárodným podnetom. Medzinárodný rozmer školy, ktorý chcel Vydra dosiahnuť nielen prizvaním českých učiteľov – ako bol František Malý, Karel Plicka, Zdeněk Rossmann, Júlia Horová, Jaromír Funke a ďalší –, ale aj krátkymi prednáškami napr. Lászlóa Moholy-Nagya, Jana Tchicholda, Ernőa Kallaa, Hannesa Meiera, akosi rezonuje aj v tomto projekte. Zdá sa, že práve táto tradícia vytvorila silný pilier na to, aby sa škola otvárala nielen tvorivým a názorovým pluralitám, ale i medzinárodným konfrontáciám. Aby však snaha Junior Design Festu mala zmysel a práca organizátorov našla skutočnú satisfakciu, treba platformu, na ktorej sa môžeme stretávať so začínajúcimi dizajnérmi, potrebné budovať permanentne. Len pravidelné stretávanie umožní sledovať vývoj škôl a študentov, predvídať ich ďalšie smerovanie. Zdá sa, že Junior Design Fest sa ukázal ako sľubný formát, s ktorým sa oplatí rátať aj v budúcnosti.

TEREZA KOCIÁNOVÁ: DÁMSKA OBUV INŠPIROVANÁ BÁSŇOU HAIKU, SŠUP UHERSKÉ HRADIŠTE. ČESTNÉ UZNANIE.

0 trienále po trienále

DOMINIKA VALENTOVIČOVÁ, SLOVENSKO:
PAPIER ZNESIE VŠETKO, SÚV J. VYDRU
BRATISLAVA, PEDAGÓG ĽUBICA SITÁKOVÁ.
1. CENA V KATEGÓRII C.

Text: Róbert Paršo,
koordinátor a kurátor TPT 2012
Foto: archív TPT a Róbert Paršo

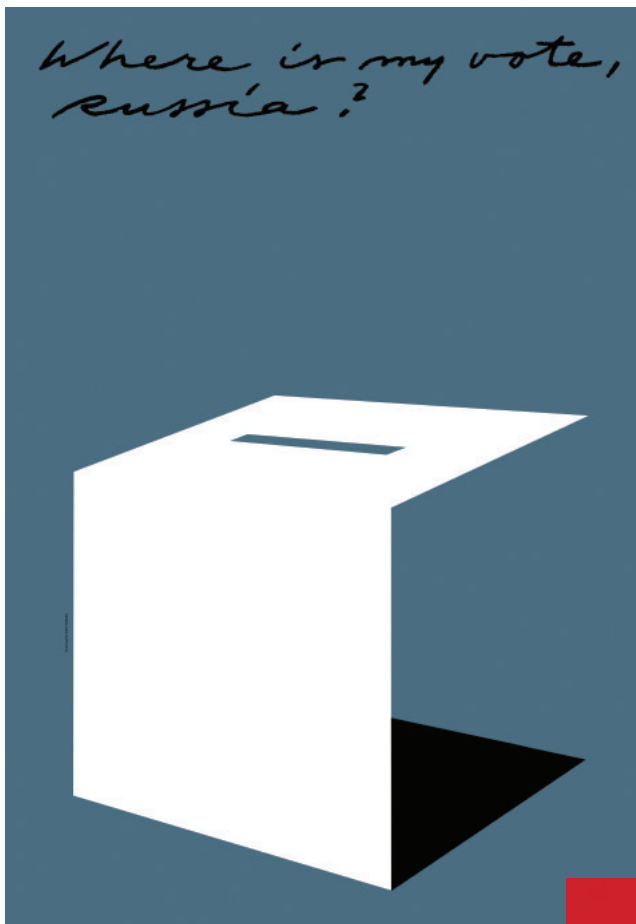
Idea súťaže a následnej výstavy plagátov skrsla v hlave Jozefa Dóku ml. Ten, inšpirovaný atmosférou varšavského bienále, oslovil už v roku 1982 miestnu galériu a ponúkol jej svoj projekt. Súduhmi navrhované zúženie na socialistický blok a zameranie na politickú tematiku odmietol. Projekt mohol slobodne dýchať až po zmene politickej klímy. Tak už v roku 1991 odštartoval prvý ročník trienále, zatiaľ československý.

Projekt mohol slobodne dýchať až po
zmene politickej klímy. Tak už v roku
1991 odštartoval prvý ročník trienále,
zatiaľ československý.

V Galérii Jána Koniarka sa za pomoci spoluorganizátorov konalo ďalších sedem ročníkov, už s medzinárodnou a skutočne prestížnou účasťou autorov. Svedčí o tom zbierka ôsmich výpravných katalógov, aj zoznam autorov ocenených cenou Master's Eye Award.

Projekt nezištne organizovali okrem Jozefa Dóku ml. najmä jeho generační súputníci, grafici Ľubomír Longauer, Pavel Choma, Dušan Junek a Vladimír Rostoka. Vďaka ich profesionalite sa niekdajší „mladší brat“ brnianskeho bienále postupom času vypracoval a zaradil medzi etablované svetové súťaže. Záštitu Svetovej aliancie vizuálnej komunikácie – Icograda je toho nepriamym dôkazom.

Posledný ročník už tradične organizovali Galéria Jána Koniarka v Trnave a jej zriaďovateľ Trnavský samosprávny kraj, mesto Trnava, Západoslovenské múzeum, Slovenské centrum dizajnu, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave a občianske združenie Poster. Projekt bol finančne zabezpečený pomocou grantu Ministerstva kultúry SR, prostriedkami Trnavského samosprávneho kraja, mesta Trnavy, Goetheho inštitútu a príspevkami sponzorov.

KARI PIIPPO, FÍNSKO: WHERE IS MY VOTE RUSSIA?, 2012. GRAND PRIX – MIMORIADNA CENA JOZEFA DÓKU ML., ZAKLADATELA TPT.

DUŠAN JUNEK, SLOVENSKO: HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC, HOMMAGE POSTER, 2011. 1. CENA V KATEGÓRII A.

JIN KANG, KÓREA: TIBET-CHINA, 2009. 1. CENA V KATEGÓRII B.

Ôsmy ročník sa opäť sústredil na plagát. Nové komunikačné médiá a prostriedky sme odsunuli do sprievodných akcií. Zaviedli sme kategóriu Junior (C) pre súťažiacich zo stredných škôl. Založili sme samostatný web a otvorili komunikáciu na sociálnych sieťach. Došlo k zmenám v spracovaní plagátov a dát o autoroch a zmenil sa aj spôsob prípravy a organizácie trienále. Pre medzinárodnú porotu sme pripravili funkčný online hodnotiaci systém, vďaka čomu mohol pán Gaby De Abreu (viceprezident Icograda) rozhodovať priamo z Juhoafrickej republiky. Po prvý raz sme využili aj možnosť internetového hlasovania o Cenu diváka.

Museum für Gestaltung
Zürich

Formose Möbel

11. u. 12. 2000

Kunst & Design

Seminar im Wintersemester 2008/09
 Fachgruppe Medieninformatik
 Lehrstuhl für Medieninformatik
 Universität zu Köln

Dozentin: Ingrid Isenhardt
 Ort: 1. Mediathek
 Datum: 20. November 2008

Übungen: Universität zu Köln
 Gruppe: Informatik / Medieninformatik
 Thema: Kunst & Design

Na našu výzvu zareagovalo 389 autorov z 30 krajín. Do súťaže zaslali 1 240 plagátov. Medzinárodná porota Zdzisław Schubert, Pekka Loiri, Stanislav Stankoci, Jan Rajlich ml., François Caspar, Gaby De Abreu a István Orosz vybrala na septembrovom pracovnom stretnutí do finále 445 plagátov od 237 autorov z 30 krajín.

Autori získali spolu 26 cien – 1 Grand Prix, 3 hlavné ceny a 6 uznání v kategórii profesionálov, študenti si odniesli 3 hlavné ceny, 1 uznanie a Cenu rektora VŠVU. Juniorom porota udelila 3 hlavné ceny a 1 uznanie. Bez rozlíšenia kategórie boli udelené ceny Icograda, primátora mesta Trnava, predsedu Trnavského samosprávneho kraja, Slovenského centra dizajnu a V4. Porota udelila aj 1 cenu Master Eye's Award pre medzinárodne uznávané osobnosti grafického dizajnu.

Na našu výzvu zareagovalo
389 autorov z 30 krajín.
Do súťaže zaslali 1 240 plagátov.

V kategórii profesionálov sa do finále dostalo najviac – 68 plagátov z Poľska, 44 z Japonska, po 33 zo Slovenska a Číny a 27 z Iránu. V kategórii študentov postúpilo do finále najviac, 18 plagátov z Číny, 12 z Nemecka a po ôsmich z Iránu, Poľska a Japonska. Novozavedenú kategóriu juniorov oboslali najmä slovenské školy, do finále sa dostalo 14 slovenských plagátov. Porota vyradila najviac plagátov 163 z Číny, 112 z Poľska, 107 z Japonska, 88 z Iránu a 83 zo Slovenska.

Vizuál súťaže a úpravu katalógu a tlačovín zabezpečili Ivana Palečková a Martin Mistrík. Konzistentná farebnosť a grafika katalógu vyvolali pozitívny ohlas aj v zahraničí. Jednoduché a vtipné architektonické riešenie výstavy založené na vzdušnom drôtenom systéme a jednoduchej inštalácii plagátov prostredníctvom klipov, miestami imitujúcej klasické plagátové stĺpy, navrhol Pavel Choma a realizoval Martin Kubina a štúdio Ping Pong. Veselú sériu hlavných cien, akýchsi pokrčených plagátov so skrytou pečiatkou s popisom ceny navrhli a realizovali dizajnérky z ateliéru trivjednom.

Hlavná výstava

Výstava kategórie A bola tradične umiestnená v Synagóge – centre súčasného umenia v Trnave, budove patriacej od roku 1994 Galérii Jána Koniarka. Budova bola po odsunutí zbierok judaík po prvý raz celá zaplnená plagátmi. Bolo ich tam nainštalovaných vyše 350. Niku nad hlavným vchodom obsadil so svojou expozíciou ateliér M23 Fonsa Hickmanna, držiteľ Master's Eye Award. Jeho videokoncept pracujúci s psychedelickým moiré efektom a typograficky riešeným provokatívnym posolstvom bol viditeľný z každého bodu synagógy. Súčasťou ich inštalácie bola „Nová zástava Berlína“ a dve pozoruhodné knihy ilustrujúce Hickmannove inšpirácie, postoje a pedagogickú prácu. Študenti a Juniori sa delili o priestor chodby kláštora pri Kostole Najsvätejšej trojice. Tu architekti nainštalovali 90 plagátov na stĺpovité konštrukcie. Sedem plagátov muselo byť presunutých do synagógy, pretože rušili božský pokoj tohto miesta. V Galérii Jána Koniarka boli na poschodí nainštalované práce členov medzinárodnej poroty. Priestoru dominovali veľkoplošné plagáty François Caspara, posledného víťaza Grand Prix. Začítať ste sa mohli do kníh plagátového experta, zberateľa a uznávanej autority Zdzisława Schuberta z Poľska. V kúte expozície bežali filmy, animované grafiky plné optických ilúzií Istvána Orosza.

Sprievodné výstavy, workshopy a prednášky

Celé krídlo Kopplovej vily využil Ľubomír Longauer na skvelú výstavu diela Jozefa Dóku ml. Mnoho plagátov, na ktorých realizáciu autor nemal dosť síl, spracoval a realizoval veľkoplošnou tlačou. V poslednej miestnosti boli nainštalované fotografie dokumentujúce jeho život a históriu trienále. Táto výstava sugestívne pripomenula talent a schopnosti „podceňovaného“ umelca s barlou z mimobratislavského priestoru. Vstupné priestory galérie zaplnila reinštalácia výstavy fínskych plagátov AD HOC! z Českého centra v Prahe vo výbere Pekka Loiriho, ktorú poskytol Karel Míšek z Asociácie úžitkovej grafiky a grafického dizajnu v Prahe. Asi 80 plagátov na vertikálnych pásoch predstavili práce staršej fínskej plagátovej tvorby i nastupujúcu generáciu grafických dizajnérov.

klUb 3, priestory bývalého galerijného espressa, využilo občianske združenie Poster na týždňový workshop Poster to Street & Stream. Pätnásť študentov tu pod vedením 4 lektorov pracovalo na projektoch, ktoré sa uplatnili v uliciach mesta, na slávnostnom otvorení a na internete. Diela boli prezentované počas trienále formou projekcie. Na poschodí miestneho kníhkupectva Artforum, v miniatúrnej galérii, nainštaloval Tomasz Bierkowski ukážky knižných projektov z produkcie Štúdia typografie na Akadémii výtvarných umení v Katoviciach pod názvom (TY(PO)LONIA). Knihy, ktoré sú často iba v jedinom exemplári, tu boli veľkoryso prístupné na nahliadnutie. V romantickom podkroví renesančného západného krídla radnice vystavila zase svoje plagáty významná mexická dizajnérka Lourdes Zolezzi, čestný hosť trienále. Na prednáške opísala svoj prechod od reklamnej grafiky k tvorbe kultúrneho plagátu a angažovanej tvorbe. V tajomne nasvietených priestoroch podkrovia sa predstavil aj medzinárodný študentský plagátový projekt Mystery. Výstava prekvapila svojou inštaláciou, diváci kráčajúci po vyvýšenej drevenej rampe mohli nadobudnúť dojem, že sú

Sedem plagátov muselo byť
presunutých do synagógy, pretože
rušili božský pokoj tohto miesta.

sledovaní desiatkami na zemi umiestnených plagátov. A ak by ste po tom všetkom ešte stihli zájsť do Západoslovenského múzea, videli by ste ďalšie dve výstavy. Bola to ucelená a príjemná výstava plagátov z histórie Divadla Jána Palárika v Trnave. Výstava Cyril a Metod, predstavujúca práce detí základných umeleckých škôl na tému výročia príchodu vierozvestcov, nemala s plagátom ani grafickým dizajnom nič spoločné. Realizovali sa ňou iba predstavy politických špičiek kraja a poukázali na rastúci problém nekonceptného presadzovania ich názorov v „im patriaciach“ kultúrnych inštitúciách. Takto si skutočne nepredstavujem sprievodné podujatie svetovej výstavy plagátov.

Akousi prípravou, nepriamou súčasťou či spestrením trienále bola májová výstava „?PLAGÁT : POSTER!“ zo zbierok Galérie Jána Koniarka v koncepcii Dušana Juneka, moja prednáška „Plagáty v sklenenej veži“

POROTA: VPREDU RÓBERT PARŠO, ĎALEJ
STANISLAV STANKOCI, PEKKA LOIRI
(PRESEDA), JAN RAJLICH ML., ZDISŁAW
SCHUBERT.

DRŽITEĽ OCENENIA MASTER'S EYE
AWARD 2012 FONS HICKMANN.

VÝSTAVA JOZEFA
DÓKU ML., KTORÚ
PRIPRAVIL ĽUBOMÍR
LONGAUER.

TOHTOROČNÉ TROFEJE OD
ZDRUŽENIA TRIVJEDNOM.

o histórii trienále a zbierke plagátov. Za veľký úspech považujem niekoľko tematických Pecha Kucha, na ktorých sa za hojnej účasti mladých predstavila medzinárodná porota a grafici z prostredia trienále. Vo Výstavnom a informačnom bode Satelit v Bratislave sme pripravili samostatnú výstavu Istvána Orosza a neskôr medzinárodný študentský projekt Filmový plagát PL CZ SK kurátorov Piotra Kuncea, Pavla Nogu a Juraja Blaška. No výstavy a katalóg sú iba poslednou etapou dlhšieho organizačného maratónu. A jeho úskalí by sa zišlo aspoň stručne opísať.

EXPOZÍCIA V PRIESTOROCH
SYNAGÓGY.

POHĽAD DO SÚŤAŽNEJ ČASTI
EXPOZÍCIE.

Pokračovanie na budúce

Stratili sme hlavu, tak možno opísať stav, ktorý nastal po úmrtí Jozefa Dóku ml., zakladateľa a dlhoročného čestného predsedu TPT. Odrazu chýbal niekto, komu by na tejto akcii naozaj záležalo. Skupina grafikov (Choma, Longauer, Junek), ktorá už toho mala dosť, sa síce pokúsila odovzdať štafetu obetavých organizátorov mladšej generácii (Benčík, Gavalda a pod.), ale tá akosi nemala čas čakať na starších pánov a odbehla aj bez kolíka. Vo vzduchu ostala otázka kontinuity. Štafetu som teda zodvihol ja.

„Róbert, vy ste optimista,“ takto ma titulovala bývalá tajomníčka trienále, keď som na prípravnom výbore načrtnol svoje vízie TPT 2012. Sama optimizmom neoplývala a čoskoro podala výpoveď.

Personálne zmeny v Galérii Jána Koniarka v posledných rokoch viedli k tomu, že galéria nemala jediného odborného pracovníka. Navyše po odvolaní Vladimíra Beskida stratila galéria na dlhší čas aj riadneho riaditeľa. O renomé galérie a záujem o prácu v nej už ani nehovorím. Len počas prípravy trienále post riaditeľa postupne zastávali poverení, riadny a opäť poverený riaditeľ (Jakub Slobodník, Ľudmila Kasaj-Poláčková).

Mesto Trnava má trienále rado, veď aj prispelo finančne, ale Trnavskému samosprávnemu kraju, momentálnemu vlastníkovi Galérie Jána Koniarka, nechce liezť do kapusty. O priebehu príprav sa informuje iba

zo zápisníc. Škoda len, že nedohliadlo na to, aby banner na mestskej veži nepadol za obeť výzdobe vianočných trhov. Smutné je takisto, že mesto má obmedzené množstvo vlastných reklamných plôch a navyše si za výlep plagátov musí platiť.

Trnavský samosprávny kraj akciu takisto podporuje, ale nevie sa ubrániť dojmu, že je to hlavne jeho akcia. Navyše sa jeho zamestnanci akosi nevedia zbaviť „Beskidovho tieňa“ a podozrievajú každého, že im opäť niečo vyparatí. Tento tlak nevydržala Ľudmila Kasaj-Poláčková a odstúpila z funkcie riaditeľky po polročnom úsilí o nejaké zmeny. Kraj napokon odbornú prácu pri príprave síce úplne neprekazil, ale keď prišiel čas slávnostného otvorenia, urobil z neho dokonalú frašku.

Plagáty, ktoré sa 20 rokov zhromažďujú v galérii, doposiaľ nemali svojho riadneho správcu. Presúvali sa zo skladu na povalu, tie šťastnejšie do depozitu. Tie menej šťastné pri nárazovom upratovaní skončili v smetných nádobách. O spravovanie polovice tejto zbierky sa začína uchádzať až novovznikajúce Múzeum dizajnu. Dúfam, že sa o plagáty konečne niekto riadne postará. História je totiž jednou z najväčších devíz tohto podujatia. Nanešťastie, zatiaľ leží neúplná a nespracovaná v niekoľkých šanónoch a na pár starých cédečkách.

Plagáty, ktoré sa 20 rokov zhromažďujú v galérii, doposiaľ nemali svojho riadneho správcu.

Uplatnenie reklamy v televízii a v médiách zablokovala nutnosť vypísania výberového konania a nejasnosti okolo stavu rozpočtu. Odmietnutie informovať o „lokálnej akcii“ v súkromných médiách som ešte dokázal pochopiť, ale napálilo ma, keď náš zmluvný mediálny partner, verejnoprávna RTVS, uprednostnila vo večerných správach informáciu o otvorení vianočných trhov v Bratislave. Sociálne médiá síce priniesli svoje ovocie, ale nemohli zvrátiť zníženie návštevnosti podujatia.

Napokon aj koniec sveta, kauza Gorila, svetová hospodárska kríza, predčasné voľby, olympijské hry a zopár mimoriadnych klimatických úkazov výrazne odvádzali pozornosť verejnosti od tohto ročníka TPT.

Pokračovanie nabudúce.

P. S. Myslím si, že si bude treba zodpovedať nasledujúce otázky:

Chceme my dizajnéri trienále?

Komu je určené? Kto ho bude pripravovať?

Aké bude jeho zameranie, smerovanie a podoba?

Aké kroky by mohli viesť k zvýšeniu jeho odbornosti, nezávislosti, konkurencie schopnosti a udržateľnosti?

Čiže, stojíme opäť na začiatku.

www.TPT.SK

Čo prinieslo ďalšie bienále. Rozhovor s Martinom Úradníčkom a Patrikom Ševčíkom

Text: Katarína Barániková

Foto: archív agentúra Enterprise

Bienálna prehliadka LOGO 2012 Banská Bystrica, organizovaná agentúrou Enterprise, predstavila v decembri 2012 už po tretíkrát na pôde Stredoslovenskej galérie kolekciu logotypov z hlavnej a študentskej kategórie súťaže. O podujatie je stúpajúci záujem najmä z radov mladšej generácie, postupne sa špecializuje a profiluje ako platforma na sledovanie a hodnotenie kvalitatívnej úrovne tvorby logotypov na Slovensku. Organizátori sa snažia konfrontovať súťažné práce aj na medzinárodnej úrovni – v roku 2012 tu boli okrem domácich prezentované práce autorov z Českej republiky, Poľska a Talianska.

O bienále, jeho prítomnosti a budúcnosti, sme sa rozprávali s Martinom Úradníčkom z agentúry Enterprise a členom súťažnej poroty Patrikom Ševčíkom.

Vašou snahou je profilovať bienále tak, aby zodpovedalo aktuálnemu stavu grafického dizajnu v oblasti tvorby logotypu v domácom prostredí. Vnímate v tomto zmysle nejaký výraznejší posun od posledného ročníka?

M.Ú.: Za relatívne krátke obdobie súťaže reflektované v dvojročnom

cykle sa jej vývoj už dá sledovať.

To, čo napríklad pred 6 rokmi bývalo dôležité, povedzme otázka farebnej skromnosti uprednostňovaná vzhľadom na cenu grafických aplikácií, sa v súčasnosti ukazuje ako prekonaná tendencia.

V oblasti tvorby logotypov sa za dané obdobie výrazne zmenili trendy v grafickom dizajne na Slovensku i v početnejšie zastúpenej Českej republike, a to aj napriek tohtoročnej rozkolísanej kvalitatívnej úrovni súťažných prác.

Predseda poroty predchádzajúceho bienále Tomáš Machek¹ odporúčal prezentovať a hodnotiť logotypy v aplikáciách. Tento spôsob ste aktuálne otestovali ako novinku. Ako sa osvedčil?

M.Ú.: Na základe pripomienok a diskusií poroty sme o tom uvažovali už po prvom ročníku. Vtedajší porotca Aleš Najbrt pripomenul, že by bolo dobre naznačiť, ako logo funguje v priestore a aplikáciách. Mali sme však isté obavy, ktoré sa aj čiastočne potvrdili: mnohí dizajnéri, ktorí sa chceli prihlásiť, totiž argumentovali, že logo v aplikáciách nestihnú spracovať. Pritom sme sa im to snažili ešte uľahčiť poskytnutými šablónami pre aplikácie, ktoré si mohli stiahnuť z našej webovej stránky! Viacerí ich využili, čo však na

1 - Pavlovičová, L.:
Logá v Banskej Bystrici
už po druhýkrát. In:
Designum, 6/2010, s. 36.

druhej strane pri výstavnej prezentácii spôsobilo vizuálny stereotyp súťažných panelov. Súťažiacim takisto pripomíname, že dôležitá je aj výpovednosť sprievodných textov (ktoré však napriek tomu zasielajú len vo forme stručných popiskov). Pritom je šanca zaujať výstižnými textami nielen návštevníkov výstavy, ale aj samotnú porotu. Texty poukazujú na súvislosti alebo skryté symbolické významy, ktoré môžu niekedy pri sledovaní diela uniknúť.

P.Š.: Logo samo o sebe môže byť pekné, ale otázkou je, ako funguje v praxi. Pri použití v aplikáciách máme možnosť vidieť ho na reálnych predmetoch a spoznať spôsob jeho existencie. Práve tu sa prejaví jeho sila. Ak môžem hovoriť za porotu, mali sme v tomto prípade posudzovania mali oproti minulým ročníkom zlepšenú situáciu. Síce sa na paneloch objavilo veľa zdrojových fotografií poskytnutých makiet, ale už aj použitý detail bol pri hodnotení nápomocný. A iný zážitok má z toho určite i divák.

MARTIN GROSS, SLOVENSKO: HUSHFLOW.
1. MIESTO V HLAVNEJ KATEGÓRII.

črnoherní studio

ADRIÁN JANSÁ, ČESKÁ REPUBLIKA: ČRNOHERNÍ
STUDIO. 1. MIESTO V ŠTUDENTSKEJ KATEGÓRII.

Posledný ročník bolo v súťaži silnejšie zastúpenie študentskej kategórie. Podľa prezentovaných diel ste zaznamenali výraznejší záujem u českých autorov, ktorí získali aj ocenenia na prvých troch miestach. Akú máte skúsenosť so záujmom a úrovňou tvorby logotypov na školách?

M.Ů.: Početnejšie zastúpenie študentskej kategórie bolo príjemným prekvapením. Predchádzajúce ročníky sprevádzali diskusie o ďalšej orientácii podujatia smerom k študentskej prezentácii. Zastávame však názor, že je potrebné poskytovať priestor a porovnanie aj s tvorbou profesionálnych grafov. Od 1. ročníka zapájame do prehliadok ukázkové práce porotcov z aktuálneho obdobia ako samostatnú kategóriu. Súťažiaci aj návštevníci si tak môžu lepšie uvedomiť a posúdiť kritériá kvality. Čo sa týka záujmu a kvalitatívnej úrovne, máme pozitívne skúsenosti práve s českými školami. Serióznejší prístup vidno už aj na viacerých stredných súkromných školách grafického dizajnu. Študentské práce sú tu na veľmi slušnej úrovni, o čom napokon svedčia udelené ocenenia. Zo slovenských škôl zaznamenávame väčší záujem Súkromnej školy animovanej tvorby v Bratislave. Mrzí nás, že absentovalo zastúpenie ostatných stredných škôl zameraných na grafiku a dizajn a tiež vysokých škôl vo Zvolene, Košiciach a VŠVU.

P.Š.: Nárast študentskej kategórie oproti minulým ročníkom vnímam veľmi pozitívne. Viaceré školy sa prihlásili napriek časovým limitom, ktoré ešte súviseli so spracovávaním aplikácií. Z ich strany pozorujeme záujem už o nejakú spätnú väzbu popri vedúcich pedagógoch.

Po minulom ročníku bol záujem posilniť medzinárodný charakter podujatia. Ako prebieha vaša komunikácia a propagovanie týmto smerom?

M.Ú.: Oslovujeme profesionálne združenia po celej Európe. Komunikovali sme napríklad so Švédskou asociáciou dizajnérov, ktorí však mali vyššie nároky na zabezpečenie podmienok pre súťažiacich, ako napríklad úhradu dopravných nákladov a pod., čo však nebolo v našich možnostiach. Dobré kontakty máme s Talianskom, ďalej sme mali napríklad pozitívny ohlas z Maďarska, aj keď sa grafickí dizajnéri napokon neprihlásili. Vyskytli sa nám celkovo problémy s prípravou bienále z dôvodu nedostatku časového predstihu, z čoho si berieme poučenie. Najlepšia spolupráca pre nás zostáva naďalej s Českou republikou aj čo sa týka ochoty a ústretovosti pri účasti v porote. Počas troch ročníkov sa v Banskej Bystrici objavili rôzne práce a mali sme zastúpené také krajiny ako Egypt, Grécko, alebo Veľkú Britániu, ale boli to skôr solitéry. Čo sa týka plánov do budúcnosti, uvažujeme už skôr o zameraní sa na krajiny visegrádskeho priestoru. Takže Čechy, Poľsko, Maďarsko a prípadne Rakúsko. Myslím si, že by tu mohla lepšie fungovať komunikácia a tiež vnímanie grafiky je v tomto

priestore podobné. Je to reálnejšie ako mať ambície na platformu európskej súťaže. Je ťažké budovať v domácom prostredí takto špecializované podujatie, ktoré by rástlo, keď napokon aj vonkajšie okolnosti v Európe sa neukazujú ako veľmi priaznivé.

Plánujete aj nejaké sprievodné akcie a prezentácie, ktorými by ste rozšírili podujatie?

M.Ú.: Uvedomujeme si potenciál v tomto smere. Zvažovali sme napríklad prednášky o autorskom zákone a jeho použití v praxi v spolupráci s Úradom priemyselného vlastníctva SR, ktorý sídli v Banskej Bystrici. Problémom však je, ako sprostredkovať užitočné informácie pre kreatívne dizajnérske myslenie. Máme totiž obavy pripraviť semináre, či workshopy z dôvodu odozvy diváckej obce. Mesto Banská Bystrica má síce geograficky výhodnú polohu, avšak stále si uvedomujeme menší záujem a rozdielnu situáciu v porovnaní s naším hlavným mestom. Obávam sa, že to bude ešte dlhá cesta, kým dorastieme na usporiadanie nejakého viacdnového podujatia, ktoré by malo náležitú odozvu.

P.Š.: Po uplynulej výstavnej prehliadke sme spracovali virtuálny katalóg súťažnej kolekcie, ktorý bude sprístupnený na webovej stránke podujatia. Teší nás záujem nášho českého partnera a porotcu, pedagóga Rostislava Ilíka, ktorý sa nadchol myšlienkou reprízovania výstavy na Univerzite Tomáša Baťu v Zlíne. Každopádne vnímame tento pozitívny ohlas ako signál na ďalšiu spoluprácu s partnermi v Českej republike.

HODNOTENIE SÚŤAŽE: ROSTISLAV ILÍK, SVETLANA BODY CIEF, POROTCOVIA, MAROŠ ROVNÁK, RIADITEĽ STREDOSLOVENSKEJ GALÉRIE V BANSKEJ BYSTRICI A MARTIN ÚRADNÍČEK Z AGENTÚRY ENTERPRISE.

Páčili sa
vám výstavy
v Satelite?

Pozrite
si ich aj
v roku 2013!

TEŠÍME SA NA VÁS V NOVÝCH PRIESTORCH
VÝSTAVNÉHO A INFORMAČNÉHO BODU SATELIT
V HURBANOVÝCH KASÁRŇACH.

Servus from Bratislava.

Rozhovor s Fidelom

Peugeotom

Text: Barbara Zavarská

Foto: Fidel Peugeot

V rámci festivalu Vienna Design Week 2012 sa v galérii Walking-Chair Studio vo Viedni uskutočnila výstava, ktorá predstavila výber z mladej slovenskej dizajnerskej scény. Výber kurátorsky pripravili Barbara Zavarská, Aleš Šedivec a Marcel Benčík (o. z. Punkt a totalstudio).

Na výstave sa zúčastnili Martin Bu, Lucia Gašparovičová, Patrik Illo, Peter Jakubík, Simona Janišová, Sylvia Jokelová, Marián Laššák, Silvia Lovasová, Bety K. Majerníková, a Ľubica Segečová, štúdiá ALLT (Peter Simoník a Elena Bolceková) a MEJD (Katarína Beličková a Štefan Nosko).

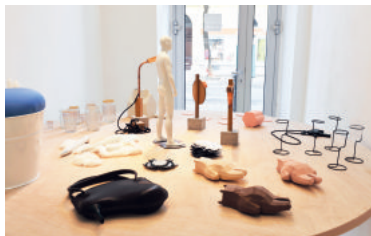
Výstava sa svojou koncepciou sústredila na produktový dizajn, v rámci ktorého chceli kurátori – nekurátori priniesť čo najúprimnejší pohľad na súčasnú mladú dizajnersku scénu. Spoločného menovateľa tejto dizajnerskej prezentácie predstavovala práca s tradičnými predmetmi či symbolmi a ich inovácia s použitím jemného zveličenia. Vystavená kolekcia, pozostávajúca z menších predmetov produktového dizajnu a šperku, bola koncipovaná ako čerstvý pozdrav z Bratislavy ironizujúci kultúrnu odlišnosť, komunikačnú bariéru odzrkadlenú v trojjazyčnom názve Servus from Bratislava.

Pri príležitosti výstavy Servus from Bratislava vznikol rozhovor s Fidelom Peugeotom zo štúdia Walking-Chair, ktorý ponúkame našim čitateľom.

Existuje podľa teba rozdiel medzi rakúskou a slovenskou dizajnerskou scénou?

Prvýkrát sme navštívili Bratislavu v lete 2011, keď si nás pozvala na Pecha Kucha Night. Spomínam si, ako som čítal pozvánku ležiac na slnku počas dovolenky v Grécku. Okamžite som toto pozvanie prijal, pretože som už dlhší čas chcel ísť do Bratislavy, ale nikdy som to nespravil. Popravde, neverím na existenciu národných hraníc, zvlášť keď uvažujem o dizajne a umení.

Ja osobne som prišiel do Viedne ako Švajčiari v roku 1992 z Paríža a mojím zámerom nebolo vo Viedni zostať dlhšie, ani stať sa rakúskym dizajnérom. Ale realitou je, že som zostal vo Viedni a spolu s rodeným Talianom Karlom Emiliom Pircherom sme založili Walking-Chair Studio, ktoré vyhľadáva nové podnety v rôznych oblastiach dizajnu. Dôvod, prečo som zostal vo Viedni, bola v prvom rade láska k žene, potom akási neuveriteľná podivnosť a zúfalstvo Viedne. Viedeň bola odlišná od všetkých miest, ktoré som poznal predtým. Samota a neviditeľnosť mi tu umožnili preskúmať neuveriteľné množstvo vecí. Aj teraz ešte každý deň objavujem nové aspekty v mojom novom domove a okolo neho. A Bratislava

POHLAD NA INŠTALÁCIU VÝSTAVY SERVUS FROM
BRATISLAVA V GALÉRII WALKING-CHAIR STUDIO.

patrí k nedávnym milým objavom, pričom som tu našiel mladú, nezávislú, kultúrne hladnú scénu, s ktorou som sa cítil spriaznený.

Výstava predstavila 12 slovenských dizajnérov alebo skupín. Máš nejakého favorita? Na čo najviac reagovala rakúska verejnosť?

Celá výstava bola veľmi vzrušujúca vrátane prezentácie a inštalácie kurátorského tímu. Vyzdvihnúť jedného dizajnéra by nebolo fér. Mojm oblúbeným kúskom z výstavy je však držiak na plastový pohár Vernisážový set od Ľubice Segečovej. Reakcie rakúskych návštevníkov boli veľmi typické: „Oh, veľmi zaujímavé, vždy som chcel ísť do Bratislavy, ale nikdy som tam nešiel. Deje sa tam niečo nové? Áno, naozaj, deje sa,“ vždy som odpovedal.

Bratislavu si navštívil niekoľkokrát. Aký dojem na teba zanechala?

Bol som zvedavý. Žil som 18 rokov vo Viedni, ale nikdy som do Bratislavy necestoval. Pred rokmi som podnikol cyklotúru a až na hranici som si uvedomil, že nemám pri sebe pas, švajčiarsky preukaz vtedy nestačil na vstup na Slovensko. Ale časy sa zmenili! Teraz som zistil, že je tam úžasná krajina, so skvelou mladou populáciou, ktorá musí bojovať o svoju budúcnosť a stará sa o dedičstvo tohto mesta.

Myslím na niektoré výnimočné eastmodern budovy v hlavnom

meste a jeho okolí zo šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov. Ako vieme, architektúra ovplyvňuje našu spoločnosť. Fasády architektúr sú to prvé, čo víta návštevníka. Je to práve tento pohľad, ktorý rozhoduje, či začíname nejaké miesto mať alebo nemať radi.

Čo by mohlo alebo malo byť inšpiráciou pre Viedeň z Bratislavy alebo opačne?

Tak v prvom rade jazyk stále podporuje oponu medzi oboma krajinami. Bolo by určite jednoduchšie hovoriť jedným jazykom. V minulosti fungovala električka, ktorá spájala Viedeň s Bratislavou a opačne. Dnes máme na Dunaji Twin City Liner, ale to je len turistický experiment na prepravu ľudí. V budúcnosti vidím rastúcu novú metropolu, ktorú by sme mohli nazvať „Bratisvienna“ alebo „Viennaslava“...

Aký je váš najnovší projekt vo Walking-Chair Studio a vo vašej galérii?

Stále vyvíjame nové nápady pre našich klientov a budeme rozpracovávať produkty, v ktorých veríme. V našej malej galérii chceme predstaviť viac medzinárodných projektov a dúfame, že sa nám to podarí rovnako, ako s vami z Bratislavy.

Fidel Peugeot sa narodil v roku 1969 vo Švajčiarsku a patrí medzi známych európskych tvorcov fontov. Študoval komunikačný dizajn, typografiu, dizajn písma, film a video na Schule für Gestaltung v Bazileji. V roku 2002 Fidel Peugeot a Karl Emilio Pircher založili vo Viedni dizajnérske štúdio a produktovú platformu Walking-Chair.

WWW.WALKING-CHAIR.COM,
WWW.PUNKT.SK, WWW.TOTALSTUDIO.EU

Ako na to? (Fasády v Ružinove). Rozhovor s Katarínou Lukić Balážikovou a Hanou Hudákovou

Text: Ľubica Pavlovičová

Foto: OPEN DESIGN STUDIO,
SUA Architecture

Katarína Lukić Balážiková a Hana Hudáková sa vlani zapojili do projektu Fasády, ktorý je určený pre bratislavské sídlisko Ružinov. Jednoducho by sme ho mohli opísať ako prácu na vyhotovení odporúčaného manuálu farebnosti fasád tohto sídliska, ktorý by mohli využiť jeho obyvatelia pri zatepľovaní budov.

Uplynulý rok ste venovali projektu Fasády, ktorý rieši problém farebnosti panelového sídliska na lokálnej úrovni, ale v ideálnej situácii by mohol byť podnetom na vznik obdobných manuálov aj pre ďalšie sídliská. Čo vás z pohľadu grafickej dizajnéry motivovalo vstúpiť do tvorivého tímu, ktorý tento projekt pripravoval?

K.L.B.: Téma ma zaujímala už dávno, pretože fasády nie sú len problémom architektúry, ale tieto farebné „tapety“ sú akýmsi fenoménom postkomunistických krajín a vo verejnom priestore vizuálne komunikujú stav našej spoločnosti. Ako grafickú dizajnerku ma téma zaujala preto, že ide o vizuálnu komunikáciu vo verejnom priestore. Fasády v stave,

PREZENTÁCIA PROJEKTU NA MIESTOM ÚRADE MČ RUŽINOV. VPREDU: JÁN BUOCIK, ZÁSTUPCA STAROSTU MČ RUŽINOV, ZĽAVA: MARTIN UHRÍK, BRANISLAV ŠKOPEK, KATARÍNA LUKIĆ BALÁŽIKOVÁ, HANA HUDÁKOVÁ.

v akom dnes sú, pripomínajú vizuálnu „džungľu“, na ktorú sa po revolúcii premenili zmenou vlastníctva. Sú dnes akousi vizuálnou kontamináciou urbánneho priestoru, novou vrstvou, ktorá vznikla potrebou individualizácie a absentujúcou legislatívou. Stali sa plochou, na ktorej je možné sa vybúriť bez ohľadu na suseda, mesto, profesionálne odporúčania. Tento fenomén ukazuje taktiež na stále pretrvávajúcu frustráciu zo „sivého“ komunizmu a stratu komunitného života. Jednoducho povedané, väčšine ľudí nezáleží na okolí, v ktorom žijú. Keď prišla ponuka napísať žiadosť o grant v Ružinove, oslovila som na spoluprácu Hanu Hudákovú (tento rok končiacu magisterské

Najdôležitejší trend je, že dizajn aj u nás nadobúda relevantnosť. Ale ani nie tak v zmysle tvorby pekných vecí, ale skôr vo vylepšovaní vecí, činností a systémov, ktoré nefungujú, ako by mali. Či už ide o redizajn identity slovenskej štátnej správy od Juraja Blaška, alebo redizajn sídliskových fasád v bratislavskom Ružinove od združenia Open Design Studio – je pozitívne, že sa množia prípady, keď dizajnéri so svojim know-how predkladajú riešenia, ktoré reálne zjednodušujú procesy a zlepšujú život. Ide o nebyrokraticky a neideologický posun k lepšiemu. A takého treba viac.

Patrik Garaj, redaktor časopisu Trend

štúdium na Katedre vizuálnej komunikácie na VŠVU) a spolu sme grant napísali a podali. Nás ako grafické dizajnérky téma zaujala natoľko, že sme spolu projekt naštartovali, ale povaha projektu si vyžadovala medziodborovú tímovú spoluprácu. Preto sme do projektu zapojili aj študenta vizuálnej komunikácie Juraja Pecha, ktorý sa témou fasád zaoberal vo svojej študentskej práci, čerstvú absolventku dizajnu Veroniku Melicherovú a skúsených architektov Martina Uhríka, Branislava Škopeka a Alenu Bindzárovú zo SUA Architecture.

H.H.: Čo sa týka mňa, ja som posledných pár rokov žila mimo Slovenska a keď som sa vrátila, všimla som si dosť výraznú zmenu, ktorá nastala vo farebnosti sídlisk. Hlavným problémom bola ich farebná nejednotnosť a to, že vedľa seba existujú budovy, ktorých fasády sa doslova bijú o pozornosť. Keďže som sa vrátila z krajiny, kde regulácia nebola problémom, rozhodla som sa zapojiť do tohto projektu spolu s Katarínou, pomôcť poukázať na tento fenomén a pokúsiť sa ho

možno vyriešiť. Pre mňa ako pre študentku to bola výzva pracovať na reálnom projekte, ktorého cieľom je niečo podniknúť, ba dokonca zmeniť. Napríklad keď si v Írsku ľudia kupujú dom, vedia, že ho majú v určitej zástavbe, takže pri rekonštrukcii musia rešpektovať pravidlá, aby sa dodržal celkový koncept. Svoju „individualitu“ prejavujú potom v použití farby vchodových dverí podľa vlastného výberu. Ružinov bol riešený ako komunitné sídlisko, všetky paneláky tvoria vnútrobloky, a teda si myslím, že podobná jemná „regulácia“ by pokojne mohla fungovať aj u nás.

Projekt v Ružinove ste prezentovali verejne na webe a sociálnych sieťach, v médiách, ako Markíza, STV, Nový čas, SME ...). Vzbudil rôzne reakcie: začnime pochvalnými. Je ešte niečo potrebné vykonať, aby manuál farebnosti, ktorý ponúkate, úspešne slúžil v praxi?

K.L.B.: Pozitívnych ohlasov je dosť, čo sme radi. Nielen zo strany úradu hlavného architekta mesta Bratislavy, poslancov Ružinova

a viacerých renomovaných architektov (aj samotný autor sídliska Ružinov Ilja Skoček je našim fanúšikom) ale aj zo strany laickej verejnosti. Ľudia uvítali snahu niečo zmeniť, uvedomujú si, že to zašlo príďaleko. Web (www.projektfasady.sk) v dnešnom štádiu ešte nie je manuálom v pravom slova zmysle. Nie je tu zatiaľ kompletná galéria možností a kombinácií pre každé susedstvo v Ružinove. Projekt je v štádiu rozvoja a výskumu, manuál bude môcť byť hotový až po jeho ukončení. Na tomto stupni sme iba chceli prezentovať ideu a cez prvky tektoniky na pár príkladoch koncept farebnosti susedstiev. Zatiaľ sme tam umiestnili iba jedno susedstvo a na ňom ukázali možnosti farbenia prvkov na jeho jednotlivých bytovkách. Aby sme dokončili takýto manuál, museli by sme dodať aj rendre zo susedstiev, v ktorých je viac druhov tektoniky a členenia a aj na týchto príkladoch ukázali rozmanitosť nášho konceptu. Ľudia sa totiž obávajú uniformity, pretože si nevedia predstaviť variabilitu a tvárnosť tohto konceptu. Nevedia si predstaviť, že aj napriek jednej farbe je možné dosiahnuť, že bude každý dom svojský a individuálne riešený, pretože nepoznajú, aké rozmanité typy panelákov v susedstvách v skutočnosti sú. Ak by sme chceli vytvoriť manuál, museli by sme okrem dodania viacerých modelových situácií viac skúmať aj používanie farieb v konkrétnych odtieňoch v závislosti od materiálu a plochy.

H.H.: Aby som nadviazala na Katarínu a uviedla viac detailov, na webe sme napasovali koncept iba na jedno ešte nezateplené susedstvo. Samozrejme, ak sa niekto pozrie na web projektu, môže nám vytknúť, že dané farby sú preexponované a také

WWW.PROJEKTFASADY.SK
PODSTRÁNKA WEB STRÁNKY PROJEKTU
S PRÍKLADMI ZAFARBENIA PRVKOV NA DOME.

PRÍKLAD ZAFARBENIA STENOVÝCH PRVKOV
V JEDNEJ FARBE SUSEDSTVA.

predsa na dom ísť nemôžu. My sme však zatiaľ presné RAL farby nevyberali, určili sme len pár základných farieb spektra na vysvetlenie nášho konceptu. Farba aj tak inak vyzerá na papieri, inak na monitore a inak na fasáde domu a vyberanie konkrétnych tónov je skôr pokračovaním tohto projektu a vyžaduje si viac času. V ďalšej fáze by sme toto radi viac rozvíjali – t. j., ktoré farby odporučiť na veľké plochy, ktoré na malé, ktoré prvky by sa spolu najlepšie dopĺňali a pod.

Projekt však vzbudil aj záporné emócie: našli sa vlastníci domov, ktorí vyjadrili nespokojnosť. Projekt im totiž pripomínal časy, keď platili predpisy, ktoré znevýhodňovali občanov a podstatne ich obmedzovali. Povedzte nám argumenty, ktorými by ste ich dokázali presvedčiť o zmysluplnosti vašej práce?

K.L.B.: Samozrejme tak, ako je to vždy pri niečom novom, nájde sa aj veľa tých, čo sa budú snažiť všetko za každú cenu kritizovať bez toho, aby sa nad tým trochu zamysleli. Keďže manuál ešte nie je hotový a výskum nie je ukončený, nie je ľahké ešte jednoznačne presvedčiť všetkých a hlavne laikov, ktorí potrebujú všetko hneď vidieť „polopate“. Nie je ľahké rýchlo vyargumentovať mystifikácie a nepochopenie, ktoré vyplývajú z nevedomosti a nezáujmu.

Nejde o reguláciu,
ale iba o upratanie
si na vlastnom dvore
a vo svojom meste.

Obavy sú však prirodzené a dali sa očakávať, pretože ľudia ešte nevnímajú pravú podstatu spoločného verejného priestoru. Navyše o zatepľovaní ešte stále hlavne rozhoduje generácia, ktorá má bývalý režim čerstvo v pamäti, a preto je väčšina proti akémukoľvek usmerňovaniu a limitovaniu.

Nejde o reguláciu, ale iba o upratanie si na vlastnom dvore a vo svojom meste. A keďže ide o spoločné historické a materiálne dedičstvo vlastníkov bytov a mesta, iniciatíva by mala byť na oboch stranách – nielen zo strany mestských poslancov za návrh zmeny stavebného zákona. Ďalším argumentom je aj fakt, že výber farby podľa nášho konceptu je na nich samých a ich spoločnej

dohode v rámci susedstva. V tom by mali absolútnu slobodu a taktiež by boli slobodní vo výbere prvkov, ktoré by ňou mohli zafarbiť s tým, že tento koncept by ich ako laikov len jemne usmernil. Dobrou metódou ako presvedčiť ľudí o tom, že to môže byť dobré riešenie, by bolo aj predviesť koncept na realizácii konkrétneho susedstva v Ružinove.

H.H.: Argumentom je aj to, že farba fasády je len dočasný parameter, takže reakcie typu „aj tak je už všetko zateplené“ sú len výhovorka. Faktom je, že životnosť fasády je 10 – 15 rokov, potom bude potrebné opäť zatepliť nanovo a tiež fasádu premaľovať. Je teda stále šanca, že nastane druhá vlna zatepľovania. Ľudia často prejavujú obavu z návratu uniformity a prajú si viacfarebné „pozitívne a veselé“ riešenia. Tu ich môžeme presvedčiť tak, že im ukážeme veľké množstvo variácií v danej farbe v rámci susedstva a jeden celkový pohľad na celú štvrť ako simuláciu ideálnej situácie. Sila obrazu môže ľudí presvedčiť lepšie ako hovorené slovo. To však ešte na koncepte a web stránke musíme viac popracovať. Presvedčiť by sme ich mohli aj na základe príkladov zo zahraničia (ako v spomenutom Írsku), kde jednotlivé domy spadajú pod zóny s predpísanou farebnosťou alebo materiálom a na základe toho argumentovať relevantnosť aj u nás.

WWW.PROJEKTFASADY.SK

WWW.OPENDESIGNSTUDIO.NET

Na margo festivalu SELF

Text: Jana Oravcová

Foto: archív SELF

Predstava, že oblasť grafického dizajnu je predovšetkým spätá s komerciou či službou pre klienta, sa javí nanajvýš zavádzajúco a jednostranne. Grafický dizajn má totiž svoj opačný pól, o ktorom bežný konzument, čitateľ, divák, interpret, užívateľ či inak zainteresovaný vnímateľ grafického dizajnu nemusí byť informovaný. Súvisí predovšetkým s potrebou grafických dizajnérov vytvoriť čosi, čo sa bude vyhýbať akémukoľvek zadaniu zo strany objednávateľa. Inak povedané grafický dizajnér/ grafická dizajnérka si zrealizuje svoj „autorský projekt“ bez akýchkoľvek limitov, vstupov či obmedzení objednávateľa. A práve na takúto odvrátenú stranu svojej profesie chcel upozorniť festival SELF-2012, ktorý zrealizovala na jeseň

v Bratislave trojica kurátoriek Ľubica Segečová, Eva Kašáková a Mária Rišková. Odhliadnuc od veľkoryso znejúceho pomenovania festival, ktorý skôr odkazuje na produkciu veľkolepejších rozmerov, bol tento aj vzhľadom na svoju koncepciu a tému pod názvom „vlastným nákladom“, skôr komornejšieho charakteru. Išlo tu predovšetkým o klasické a netradičné vydavateľské aktivity slovenských a českých dizajnérov, ktoré vznikli „z vlastnej aktivity a bez priamej klientskej požiadavky“. Okrem oblasti vydavateľskej tu autorky koncepcie festivalu skúmali kedy a ako sa dizajnéri púšťajú do výskumu svojej profesie a akým spôsobom ju popularizujú, pretože ako ďalej vo svojom zámere pripomínajú, „autorské projekty“ majú dopad „nielen na samotnú profesiu, ale aj na laickú verejnosť“. Kým popularizačná časť obsahovala „prednášky, diskusie, workshopy

Minulý rok patril z môjho pohľadu hlavne aktivizmu slovenských dizajnérov. Popri sľubných aktivitách v oblasti Múzea dizajnu, ma veľmi pozitívne prekvapila snaha ilustrátorov nadviazať intenzívnejšiu spoluprácu s grafickými dizajnérmi a vydavateľmi prostredníctvom prvého ročníka konferencie PIKTO, a v neposlednom rade v našich končinách doposiaľ nevídaný, mimoriadne osviežujúci formát festivalu autorského dizajnu SELF.

A čo ma najviac sklamalo? Pôvodne ambiciózny koncept rotácie grafických dizajnérov pracujúcich na rôznych číslach časopisu Designum zďaleka nevyužil svoj potenciál. Odhalil skôr limity oslovených upravovateľov. Škoda.

Palo Bálik, grafický dizajnér, kurátor a pedagóg VŠVU

autorov zo Slovenska a Čiech, komentovanú prehliadku výstavy, prednášky o výskume dizajnu a populárne aktivity, ako BURZA vlastným nákladom zameraná na grafický dizajn a DIY, alebo krst festivalového vydania časopisu“, takzvaná kontraktačná, profesionálna časť bola zameraná na vytváranie kontaktov pod názvom „Stretni svojho autora!“ V rámci výstavy, na ktorej sa zúčastnili predovšetkým slovenskí dizajnéri, sa mohli diváci oboznámiť aj so subdisciplínami ako sú napríklad typografia a tvorba písma, ilustrácia, elektronické médiá a vydavateľstvá, nová publicistika na sociálnych sieťach. Vráťme sa však k podstate problému profesie grafického dizajnéra/grafickej dizajnérky, ich spoločenskej pozície, ktorá vlastne podnietila vznik samotného festivalu SELF. To, čo vygenerovalo túžbu po prezentáciách autorských, nezávislých projektov, predstavuje štandardná každodenná prax, ktorá nie vždy v dostatočnej miere dovoľuje

grafickým dizajnérom realizovať svoje tvorivé predstavy, pretože zatiaľ čo – povedané slovami jednej z kurátoriek Ľubice Segečovej – klient prichádza s „iniciatívou – impulzom, ktorý prebudí dizajnéra k tvorbe“, ponúka zadanie, ktoré si dizajnér „osvojí a stáva sa dôvodom jeho tvorivej činnosti“, dizajnér sa stáva „vykonávateľom služby“. Ani motivácia dizajnéra a klienta, ako ďalej upozorňuje Segečová, nie je vždy rovnaká a „nie vždy sa ich energetické polia dopĺňajú tak, aby mohlo vzniknúť dielo nepoznačené množstvom kompromisov, premrhaných možností alebo naopak „premotivovaných“ výstupov. Aj keď v ideálnejšom prípade môže ísť o istý druh spolupráce dvoch rovnocenných partnerov, a grafický dizajnér si sám určuje mieru kompromisov, prax ukazuje, že často ťahá za kratší koniec. Zdá sa, že práve v tomto momente prichádza na rad myšlienka realizácie autorského projektu, kde sa dizajnér stáva iniciátorom, objednávateľom a realizátorom atď. Za jeho „spontánne rozhodnutie naplniť

svoju bytostnú potrebu zdieľať postoj; ovplyvniť svoje prostredie; zrealizovať svoje ideálne zadanie“ získava dizajnér/dizajnérka na jednej strane oslobodzujúci pocit z vlastnej ničím neviazanej kreativity a na strane druhej akúsi „zodpovednosť“ za dôsledky svojho konania pre potešenie či konania na vlastnú päsť.

Vydávanie vlastným nákladom (self-publishing) sa stalo v poslednom období trendom a podobné iniciatívy môžeme zaznamenať aj na našej, pomerne malej slovenskej scéne. Cieľom festivalu SELF, ako ďalej píše ďalšia z kurátoriek Eva Kašáková, bolo upozorniť na projekty, kde „dizajnér figuruje ako iniciátor celej idey“ a zároveň na konkrétne publikácie, ktoré vznikli

„v minimálnom množstve, boli reprodukovateľné“, distribuované a predstavovali určitý prínos pre dizajnérsku komunitu a profesiu. Vzhľadom na to, že profesia grafického dizajnéra prešla za posledné tri desaťročia určitým vývojom a spolu

s prehodnotením konceptu autora (od čias Michela Foucaulta vieme, že samotná figúra autora nie je reálna, je ideologickou fikciou, konvenčnou konštrukciou modernistickej kultúry) či tvorcu-génia bol prehodnotený aj status dizajnéra ako univerzálneho „celistvého“ subjektu, ktorý sa pohybuje a tvorí kdesi mimo spoločenského kontextu.

Svojou funkciou monolitická (modernistická) pozícia grafického dizajnéra sa postupne rozpadá na niekoľko diverzifikovaných avšak rovnocenných pozícií zastupujúcich nielen postavenie umelca/kreatívca, ale aj manažéra, editora, korektora, kurátora, kritika či aktivistu zaujímajúceho svoj postoj k mnohým aktuálnym spoločenským témam. Palo Bálik vo svojom príspevku do diskusie rovnako obracia pozornosť na

rolu grafického dizajnéra ako nezávislého tvorca. Z pohľadu histórie grafického dizajnu upozorňuje na niekoľko príkladov „neskrotnosti niektorých jedincov manifestovanej naplntím do tváre“. Napríklad William Blake, píše Bálik, „svoje dielo zarputilo vyrýval do medi spolu s ilustráciami, následne viacfarebne tlačil a svojpomocne viazal. Takéto nikým nekontrolované spojenie obsahu a formy prostredníctvom dobových rozmnožovacích technológií viedlo k čoraz častejším podzemným explóziám tvorby samozvaných „trendsetterov“. Alebo ak chcete avantgardistov. Takmer všetky predmodernistické

...tie najprogresívnejšie dizajny (spravidla prelomové) vznikajú vtedy, ak má ich tvorca nad svojou prácou totálnu kontrolu.

a modernistické -izmy mali svoje kmeňové -ziny, ktoré vznikali a zanikali v úmere zarputilosti a existenciálnymi možnosťami ich stúpcov“.

Palo Bálik je podobne ako spomínané kurátorky presvedčený, že „tie najprogresívnejšie dizajny (spravidla prelomové) vznikajú vtedy, ak má ich tvorca nad svojou prácou totálnu kontrolu. Tento stav nastáva zvyčajne vtedy, ak je sám dizajnér iniciátorom obsahu alebo je jeho účasť na projekte viac než formálna, čo je v prudkom kontraste chápania grafického dizajnu ako služby“. Ak na jednej strane konštatuje, že dizajnér mimo kontraktu môže generovať vlastné témy, spochybňovať a prehodnocovať tradičné prístupy v tvorbe, poukazovať na problémy vo svojom okolí, na strane druhej

byť „dizajnérom a pracovať v self-móde, nie je vôbec jednoduché, ako sa na prvý pohľad môže zdať. Mód absolútnej nezávislosti nemusí byť až taký oslobodzujúci, pretože tlak ekonomickej mašinerie môže nahlovať aj toho najväčšieho vytrvalca. Treba však uznať, že „nekonvenčné myšlienky, osobná angažovanosť presahujúca sféru svojho odboru“ môžu naštartovať originálne projekty, píše Bálik. Napriek tomu, že kurátorský tím a prispievatelia do diskusie chcú poukázať na rolu grafického dizajnéra mimo inštitucionálnych štruktúr, musím podobne ako ďalší z diskutérov Fedor Blaščák považovať nad tým, či projekt Self, nie je o potláčaní spolupráce, o znovuvybudzovaní pozície grafického dizajnéra ako autora. Takto stelesnený dizajnér reaktivuje koncept avantgardného archetypu umelca ako nezávislého tvorcu, v inom prípade rebelujúceho či podieľajúceho sa na pretvorení spoločenských konvencií. Odmietavý postoj byť v službách klienta napokon nie vždy reflektuje čierno-biele pozície oboch aktérov. Existujú totiž aj svetlé výnimky, keď grafický

dizajnér skutočne figuruje ako iniciátor idey. Príkladom sú viaceré kultúrne a umelecké inštitúcie, ktorým záleží na tom, aby práca grafického dizajnéra nebola obyčajným kompromisným riešením, ale zohľadnila jeho predstavu a kreativitu. Napokon nemusíme zachádzať príliš ďaleko. Časopis Designum predstavuje výsledok kreativity skupiny grafických dizajnérov, ktorí na základe oslovenia kultúrnou inštitúciou kreovali návrh síce obchádzajúci nezávislé vydávanie, ale opierajúci sa konkrétne odborné stanoviská, argumenty dizajnérov. Návrh, v ktorom „ja“ každého účastníka riešenia je rozpustené v pluralite názorov, predstav a riešení s otvoreným koncom. Ešte podnes poskytuje možnosť vstupu ďalším a ďalším dizajnérom bez pocitu oddanosti a služby.

Citácie použité v texte pochádzajú z katalógu Vlastným nákladom vydaného pri príležitosti festivalu SELF-2012. Zostavili: Ľubica Segečová, Eva Kašáková, Mária Rišková. Vydali: trivjednom, o. z., 2012, 260 s.

Rok 2012
v dizajne

Retrospektívny pohľad na rok 2012 je pre mňa jednoznačne ovplyvnený mojou účasťou na organizácii festivalu SELF (7. – 9. septembra 2012 v Bratislave). Takmer 10-mesačná príprava a otvorenie nultého ročníka boli pre mňa jedným z fyzicky najnáročnejších, ale zároveň aj najpovzbudivejších zážitkov nielen posledného roka.

Prvý ročník akéhokoľvek podujatia vždy uvedie aj svoju autodefiníciu a my (Ľubica Segečová, Mária Rišková a ja) sme dlho nevedeli zhrnúť do jednej vety, o čom presne bude. Festival mal reflektovať aktuálny stav a zmeny, ktoré prebiehajú v našej profesii: grafickí dizajnéri sa stávajú oveľa aktívnejšími nielen vo svojich pracovných vzťahoch, ale aj smerom von, k ostatnej verejnosti. Narušajú tradičnú dynamiku práce klient – dizajnér – klient – zákazník, a sami sú iniciátormi mnohých aktivít. Náš festival sa zameriaval na aktivity predovšetkým vydavateľské, spojené s produkciou kníh, časopisov, alebo novej publicistiky prebiehajúcej v elektronických médiách. Zaujímalo nás všetko to, čo dizajnéri vytvorili na základe vlastného rozhodnutia, bez klientskeho zadania, no chceli sme upozorniť najmä na práce, ktoré nejakým spôsobom chceli ovplyvniť dianie okolo seba, pozitívne prispieť k šíreniu informácií, alebo mali iný spoločenský zámer. Zvolili sme názov „SELF“ (z anglického self-publishing, do it yourself,...) a podtitul „festival autorských projektov“. Heslo tohtoročného festivalu bolo vlastným nákladom, a to by sme chceli meniť podľa potreby každý nasledujúci ročník.

Samotný priebeh festivalu bol rozdelený na dva víkendové dni, počas ktorých boli na programe prednášky, výstava, workshopy, burza a dielňa, spolu s kníhkupectvom a rôznymi večernými akciami. Všade vládla priateľská atmosféra, energia prednášajúcich sa prenášala na návštevníkov. Podarilo sa nám vytvoriť priestor na stretnutie slovenských a českých dizajnérov, čo bol pre mňa osobne jeden z cieľov

TEXT: EVA KAŠÁKOVÁ, FOTO: FILIP RUISL

festivalu. Ako každý začínajúci festival sme mali samozrejme aj nedotiahnuté veci, no u mňa osobne prevýšila eufória z toho, že sa všetko podarilo zorganizovať načas a nič zásadné sa nepokazilo. Dúfame, že SELF sa postupne vypracuje na festival o grafickom dizajne (ale nielen o ňom), akúsi odborovú križovatku a zároveň sa stane miestom utvárania profesionálnych kontaktov – skrátka všetkým tým, čo nám na slovenskej dizajnerskej scéne chýba.

V roku 2012 vznikli ďalšie dve – nám podobné – podujatia: PIKTO, prvá ilustrátorská konferencia organizovaná asociáciou ASIL, a festival malých vydavateľov TABOOK, ktorý v českom Táboře usporiadalo vydavateľstvo Baobab. Sú to znamenia, že dizajnérom, ilustrátorom, či grafikom chýba zázemie na pravidelné stretávanie sa s kolegami a chcú diskusiu na úrovni. Okrem toho majú snahu oboznámiť širokú verejnosť so svojou prácou.

Výborne to vystihol Jan Šulc z vydavateľstva Torst: „Keď človek sedí osamote nad prípravou knižiek, môže podľahnúť malomyselnosti, a tak je občas dobré vidieť, že na tú prácu nie je sám. Pretože všetci sa snažíme o to isté, nijako si nekonkurujeme, dopĺňame sa. Snažíme sa svojimi skromnými silami o kultiváciu verejného priestoru u nás. Občas je dobré sa presvedčiť, že je nás viac.“¹

Festival SELF, rovnako ako PIKTO a TABOOK, si dávajú za úlohu byť takýmto miestom stretnutí a profesionálneho združenia a ja dúfam, že budú pokračovať.

Eva Kašáková, grafická dizajnérka, bloggerka: www.malydizajnblok.sk
www.self-x.sk

1 Dáša Benčíková
a Jan Němec:
Literární veletoč.
In: Host, 10/2012,
s. 60.

Rok 2012
v dizajne

Pri spätnom hodnotení dojmov a zážitkov z roku 2012 som si uvedomila, že mnohé veci, ktoré ma potešili až nadchli, vzápätí vo mne vyvolali skepsu. Z viacerých vyberám dva príklady, ktoré dôvody protichodných pocitov osvetľujú.

Príklad prvý:

Návšteva zrekonštruovaného Národného technického múzea v Prahe (architekt Milan Babuška, 1938 – 1941). Po dlhšom čase bola opäť prístupná nielen nádherná hala s horným osvetlením siahajúca cez viac podlaží, v ktorej je expozícia dopravy, ale vzniklo aj niekoľko nových expozícií so zaujímavým konceptom a výstavníckym dizajnom. Najviac ma vďaka môjmu profesionálnemu zameraniu potešila expozícia architektúry v koncepcii „šumného“ Davida Vávru, v ktorej je možné

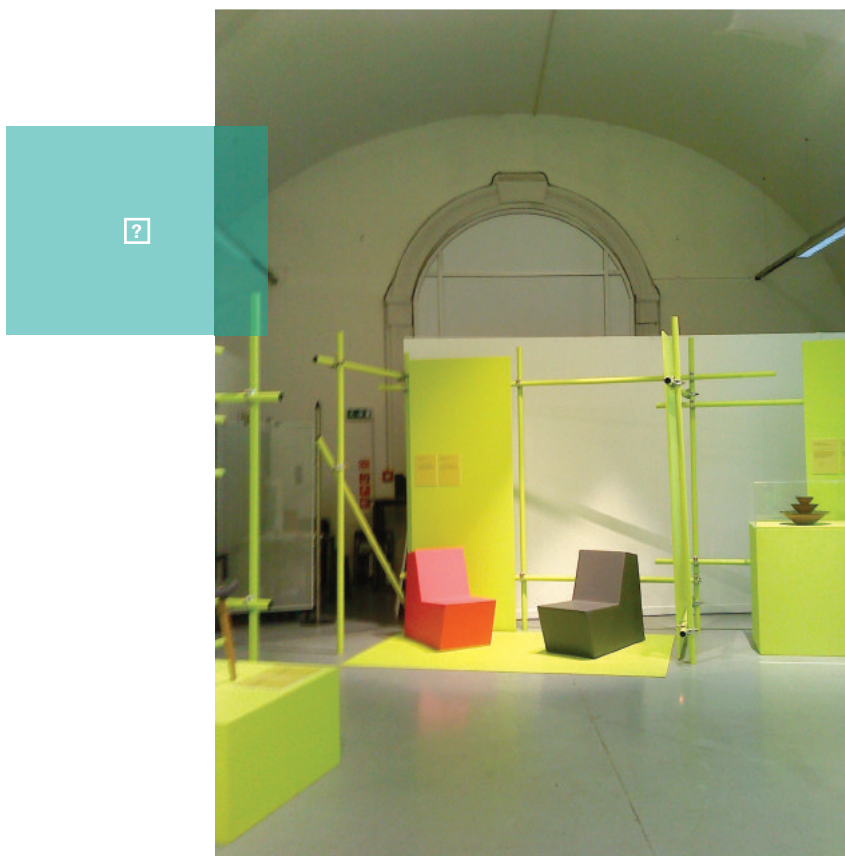
NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM V PRAHE:
EXPOZÍCIA DOPRAVY. FOTO: KATEŘINA UKSOVÁ.

postupne a po vrstvách objavovať českú (československú) architektúru od polovice 19. až po začiatok 21. storočia. Hoci výstavná plocha nie je veľká, zmestili sa sem nielen klasické modely, projekty a fotografie, ale aj pracovňa architekta s originálnym pracovným stolom a rysovacími pomôckami, alebo kópia pamiatkovo chránenej kubistickej lampy z roku 1913 od architekta Emila Králíčka. Výborným nápadom je aj „exponát“ v podobe unikátneho výhľadu na Prahu – nielenže samotné múzeum je na Letenskej pláni vysoko nad mestom, ale architekt vymyslel navyše rozhľadňu umiestnenú až pod stropom výstavnej miestnosti. Nádherné modely architektúr (za všetky uvádzam

Krejcarov futuristický pavilón pre Svetovú výstavu v Paríži z roku 1937 a vilu režisérky Viery Chytilovej od Emila Přikryla) sú umiestnené na podstavcoch so zásuvkami plnými dokumentácie, takže kto chce, môže tu študovať celé hodiny až do záverečnej. Pred vstupom do expozície je zrekonštruovaná „misková“ fontána z čs. pavilónu na EXPO'58 v Bruseli. Fascinujúca je v NTM aj astronomická expozícia v podobe skleného bludiska, ktorú navrhol môj obľúbený ateliér Projektil (títo architekti projektovali aj skvelú Národnú technickú knižnicu v Prahe) a tlačiarenská expozícia (architekti Kryštof Štulc a Jan Klempíř, Atelier ...). Skepsa samozrejme nastala po návrate na Slovensko.

Príklad druhý:

Výstava Material Future v MuseumsQuartier vo Viedni. Cez prázdniny som sa so synom, študentom technického lýcea orientovaného na strojárstvo, vybrala do MuseumsQuartier na výstavu Material Future zameranú na inovatívne materiály a technológie v dizajne. Podnetná výstava inštalovaná na zeleno natretej lešenárskej konštrukcii v priestoroch bývalých koniarní nás zaujala oboch a ako to už pri návšteve MuseumsQuartier býva, namiesto prezretia jednej výstavy sme nakoniec niekoľko hodín strávili aj v ďalších expozíciách a v kníhkupectve a predajni suvenírov, ochutnali čosi v tamajších

Z VÝSTAVY MATERIAL FUTURE
V MUSEUMSQUARTIER VO VIEDNI.
FOTO: ZOJA DROPPOVÁ.

MARTIN MOSTBÖCK: FLAXX CHAIR. VÝSTAVA
MATERIAL FUTURE V MUSEUMSQUARTIER
VO VIEDNI. FOTO: ZOJA DROPPOVÁ

gastrozariadeniach a nakoniec unavení „čilovali“ na sedačkách Enzo, kde sa dajú výborne vyložiť nohy. Skepsa samozrejme nastala po návrate domov, nielen preto, že v Bratislave (zatiaľ?) nemáme nič podobné ako MuseumsQuartier. Keď po ceste Twin City Linerom z krásneho a životom pulzujúceho lodného nástupišta Schwedenplatz vystúpíte na bratislavskom Fajnorovom nábreží, tak šok z toho, ako sa naše hlavné mesto obracia chrbtom k Dunaju, je dvojnásobný. Osobný prístav by mal byť bránou do Bratislavy, hm...

Aby som stále neupadala iba do skepsy, je tu jedna vec, ktorá ma nadchla absolútne a bez výhrad: úspech lodí zo slovenskej firmy Vajda v sérii Svetového pohára vo vodnom slalome a aj na londýnskej olympiáde. Nielen pretekári – veď na „vajdovkách“ jazdí absolútna svetová špička – ale aj servismani z tejto firmy robili Slovensku výbornú reklamu. V súčasnosti pripravujú s Janou Dukátovou úplne prevratný typ lode bez klasickej neoprénovej „špricky“ (zásterka, čo zabráňuje natečeniu vody do lode), tak sa máme na čo tešiť.

Ale nedá mi, na koniec musím dať ešte trochu tej skepsy. Prístup mesta, mestskej časti Karlova Ves aj developerov ku Karloveskej zátokke, jednému z najcennejších prírodných území aké tu máme, je odsúdeniahodný. Zostáva mi rozum stáť nad kadejakými „úžasnými“ nápadmi postaviť tu 8-podlažný (!) dom či pontónovú „pláž“ uprostred ramena, kde voda tečie a výška hladiny sa ustavične mení. Toto územie je verejným priestorom a ten dlhé roky slúžil nielen obyvateľom obce, ale všetkým Bratislavčanom na oddych a šport, presne podľa želania grófa Lanfranconiho, ktorý ho daroval mestu. Namiesto megalomanskej výstavby sú tu potrebné soft riešenia – úprava a vyčistenie priestorov, doplnenie a „dodizajnovanie“ mobiliára a informačných tabúl o chránenom prírodnom území, dobudovanie cyklotrasy až po most Lanfranconi a hlavne zachovanie vodáckeho športu. Z desiatok detí, ktoré tu už od čias 1. ČSR trénovali a trénujú, vyrástli pretekári a reprezentanti v športoch, ktoré patria medzi naše svetovo najúspešnejšie – vo vodnom slalome a rýchlostnej kanoistike. Ak v zátokke vznikne druhý Riverpark, bude to obrovská prehra verejnosti a nezvratná strata pre mesto.

Zoja Droppová, historička umenia, redaktorka architektonickej revue Projekt

KAJAK VAJDA NA SLALOMÁRSKOM KANÁLI
V PRAHE-TRÓJI. FOTO: ZOJA DROPPOVÁ.

Rok 2012
v dizajne

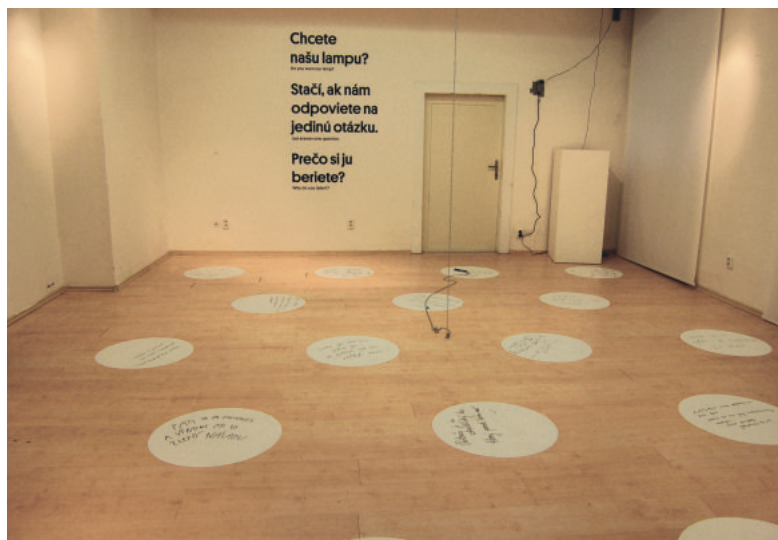
Minulý rok ma potešili pravidelné aktivity slovenských dizajnérov a organizátorov. Patrí k nim medzinárodný festival súčasného dizajnu Dizajnvíkend, ktorý sa postupne stáva dôležitým podujatím pre zviditeľnenie najmä lokálneho dizajnu, ako aj rôznych zaujímavých projektov. Spomedzi viacerých ocenených Dizajnvíkendu získal Cenu za objav za kolekciu keramických objektov Zbierka vášní dizajnér Rudolf Rusňák, čerstvý absolvent Ateliéru keramiky na VŠVU, ktorý patrí medzi nastupujúce nádeje súčasnej slovenskej dizajnérskej scény.

Aj Denamit Design Days je každoročne sa opakujúci projekt skupiny Denamit, ktorý spája výstavy, prezentácie, prednášky a diskusie súvisiace s témou dizajnu a úžitkového umenia. Tento rok sa DDD prezentovalo pod spoločnou témou: Dizajn pre spoločnosť, spoločnosť pre dizajn. Konferencia sa konala prvý júnový víkend v galérii Art Design Project a hlavným lákadlom bola prednáška Lea van Loona (Creative Factory) z Holandska, ktorý rozprával o začiatkoch podnikania, nových trendoch v podnikaní a medzinárodnej spolupráci kreatívcov a dizajnérov. Predstavil tiež ECBN – Európsku sieť kreatívneho biznisu, ktorej je zakladajúcim partnerom.

V nových priestoroch Art Design Project sa uskutočnila výstava limitovaných edícií, v špeciálnej inštalácii Maxima Velčovského s názvom Křehký stories, na ktorej mohli diváci vidieť produkty známych českých dizajnérov Jiřího Pelcla, štúdia Olgoj Chorchoj či Maxima Velčovského, ale aj tvorbu mladých talentovaných dizajnérov. Pozoruhodné výstavy sa konali aj v design factory, priestore pre umenie,

TRIVJEDNOM: VÝSTAVA MY VAM VY NAM
V SATELITE – ÚVOD.

TRIVJEDNOM: VÝSTAVA MY VÁM VY NÁM
V SATELITE – ZÁVER.

súčasný dizajn, architektúru. Pozitívne hodnotím aj aktivitu VISIBLE DATA, dizajnerský projekt Open Design Studia, ktorý sa venuje téme financovania kultúry zo štátnych zdrojov.

Predovšetkým ma však nadchla činnosť ateliéru autorského dizajnu trivjednom. Ambíciou výstavy My vám vy nám bolo nadviazať komunikáciu s verejnosťou projektom, ktorý aktivizuje samotných divákov. V priestoroch galérie Satelit autorky nainštalovali 18 kusov rovnakých lúč, ktoré boli voľne k dispozícii návštevníkom galérie a všetky podľa očakávania skončili v slovenských domácnostiach. Projekt mal pokračovanie aj na Dizajnvíkende, kde sa roly vymenili a v pripravenej inštalácii diváci pre zmenu vystavovali vlastné objekty. Tieto akcie s otvoreným koncom podčiarkuje aj galéria trivjednom, ktorú Sylvia Jokelová, Ľubica Segečová a Silvia Lovasová otvorili. Pod názvom *trivjednom uvádzajú* začali prezentovať laickej aj odbornej verejnosti dizajn a veci s ním súvisiace tak, ako ich samy vidia. Okrem vlastnej tvorby vystavujú práce rôznych dizajnérov, prevažne procesy a veci zo zákulisia, nielen hotové produkty či prototypy. Ich ambíciou je vytvoriť miesto otvorené pre verejnosť, no s oveľa väčším potenciálom prekvapíť a priniesť niečo, čo v iných galériách prezentované nie je.

Potešilo ma tiež mnoho menších počínov jednotlivcov, ako dizajnerske kúsky studia ALLT či módna prehliadka Magika Fantastika Lenky Sršňovej, ale aj rodiaca sa spolupráca autorov a prepájanie disciplín, ako v prípade Lucie Bartkovej a Ladislavy Repkovej, ktoré vo svojich prácach hľadajú nové pohľady na materiál a formu, symboliku a funkciu. Svoj spoločný projekt – výstavu Dizajn a šperk prezentovali v septembri v Galérii Čin Čin.

BETY K. MAJERNÍKOVÁ: Z KOLEKCE
ŠPERKOV WRAF, 2008.

V roku 2012 však šperkárská scéna prišla o jednu z najvýraznejších autoriek, Bety K. Majerníkovú, s ktorou sme spolupracovali aj na mnohých autorských projektoch. Preto sme sa spolu s priateľmi a rodinou rozhodli splniť jej posledný sen a zrealizovať výstavu Betkiných šperkov pod názvom *Pozemské záhrady* v bývalých kúpeľoch Grössling, ktorá sa stretla s veľkým ohlasom.

V každom prípade je odchod významnej osobnosti slovenského šperku jednou z vecí, ktoré ma v ostatnom roku najviac zarmútili. Odliadnuc od toho a napriek všetkým snahám je pre mňa stále veľkým sklamaním aj to, že na Slovensku doposiaľ dizajn vníma len pomerne úzky okruh odborníkov z teórie či praxe. Čo sa dúfam zmení vďaka mnohým aktivitám a podujatiam, na ktoré tu spomínam a takisto ďalším, očakávaným v tomto roku.

Mária Hriešik Nepšinská, teoretička dizajnu, kurátorka a šperkárka

Rok 2012
v dizajne

Potešilo ma:

Koncom roka 2012 ma okrem pokračovania sveta príjemne prekvapil aj nový automobil Praga R1. Dizajn automobilu je od Juraja Mitra, autora známeho Attacku. Praga sa vyznačuje originálnym tvarovým riešením, v ktorom sa snúbi funkčnosť okruhového špeciálu s príjemne dramatickou estetikou jedinečného športového automobilu. V Prage vyhrala forma spoločne s funkciou nad tvarovými derivátmi svetových značiek. Od autora dizajnu som nič priemerné ani nečakal. S Jurajom sa veľmi dobre poznáme ešte z Ateliéru transport dizajnu VŠVU. Dodnes mám odloženú jeho kresbu VW Golf, na ktorej mi ako mladšiemu spolužiakovi vysvetľoval, ako sa kreslia autá. Teší ma, že Juraj ukázal všetkým na Slovensku, ako sa autá aj naozaj robia. Od kresby až po finále.

JURAJ MITRO: AUTOMOBIL PRAGA R1.

Nepotešilo ma:

Nepotešil ma dizajn Bratislavy. Nadobudol som pocit, že sa veľmi rýchlo vrátilo to, proti čomu sme pri predošlých bačovaniach mocipánov bojovali. Stále horia staré budovy, len aby sa stavalo. Stále chátrajú staré budovy, len aby sa stavalo. Stále sa svojvoľne búrajú staré budovy, len aby sa stavalo. Nakoniec sa odvezie sutina, postaví plot, skelet, alebo vysoká leská stavebnica, vďaka ktorej nám nikto neverí, že sa u nás študuje architektúra. Celé sa to obalí nápismi FOR RENT a je vymalované. Žijeme v meste, kde cez billboardy nevidíme na mesto. Namiesto parku nám vyhlbia garáže, zlátať nákupné centrá alebo vysklia výškové budovy. Verejné priestory premenia na súkromné parcely a namiesto kultúry nám dajú kebab do ruky. V meste, v ktorom parkujú autá na cyklotrasách, kde sa stavia moderná budova pri Žigmundovej bráne, a dlažba sa realizuje chybné len preto, aby sa mohla robiť každý rok odznova, je ťažké hľadať prepojenie estetického a funkčného hľadiska.

Maroš Schmidt, dizajnér a zberateľ

Rok 2012
v dizajne

Potešilo ma:

V Košiciach sa konečne vystavovalo viac dizajnu, dokonca aj tam, kde predtým dlhodobo chýbal, vo Východoslovenskej galérii (20 rokov SDC, Víkend dizajnu a módy). Páči sa mi OSTBLOK, zbierková, výskumná a dokumentačná činnosť Maroša Schmidta a Mariána Lukáča. Pekne sa do toho „zavrtali“. Vďaka nim verím, že v budúcom Múzeu dizajnu aj niečo uvidíme. Mám radosť, že sa mi v minulom roku podarilo dokončiť knihu *Drevo, dizajn a tradícia*, ktorá vyšla vo vydavateľstve ÚLUV.

Čo ma hnevá:

Nedá sa povedať, že by ma niečo z diania v dizajne jednorázovo nahnevalo, skôr ma neustále zlostí, že u nás diletantizmus ešte stále vyhráva nad profesionalitou. Vidieť to môžeme všade: na ulici, v predajniach kníh, v obchodoch, vo (na) verejných budovách, v parkoch, v galériách, v inštitúciách. Nie je to spôsobené len nedostatkom peňazí. Mnoho šancí je premárnených...(doplňte si svoju vlastnú skúsenosť z bezprostredného okolia).

Tibor Uhrín, dizajnér a pedagóg

TEXT: TIBOR UHRÍN, FOTO: ARCHÍV AUTOR

Páčil sa
vám Designum
v roku 2012?

Predplaťte
si ho aj
v roku 2013!

[HTTP://WWW.SDC.SK/?ARCHIV](http://www.sdc.sk/?ARCHIV)

Sme jediným slovenským odborným časopisom o dizajne
Venujeme sa histórii, aktualitám a budúcnosti
Prinášame príspevky z praxe aj teórie
Za posledných 10 rokov sme nezmenili cenu 2,16,- €
Nemeníme výšku ročného predplatného 10,95,- €
Na budúci rok oslávime už 20. narodeniny

Písalo sa pred 50 rokmi

Text a výber článku:

Maroš Schmidt

Foto: Archív Maroš Schmidt

Predslov

Slovensko je automobilová veľmoc. Hoci sa na domácej pôde nevyužíva potenciál veľmocenstva automobilových dizajnérov – absolventov z niekoľkých vysokých škôl, montážne patríme naozaj medzi krajiny, ktoré sú na čele v produkcii automobilov. Žiaľ, iba montážne. Spolu s automobilmi totiž vyvážame aj automobilových dizajnérov a konštruktérov. Nemci, Kórejci a Francúzi zmontovali po Slovensku svoje závody a Slovensko sa stalo ekonomickým tigrom Európy na štyroch kolesách. Podobnou montážnou realitou žilo v päťdesiatych rokoch aj Španielsko. Dnes je SEAT aj vďaka intervencii vlády pri rokovaniach s Volkswagénom v roku 1989 (spolu s montážnymi linkami bolo vytvorené aj výskumno vývojové centrum), plnohodnotnou automobilkou s vlastnou tvárou. Začiatok tejto dlhej cesty opisuje kritický článok zo *Svêta motorů* z roku 1961, ktorý vníma celú záležitosť v politickom a ekonomickom kontexte. Hoci bola v Španielsku politická situácia od našej súčasnej úplne odlišná, práve v relatívne rýchlom náraste počtu montážnych závodov zahraničných značiek sme si so Španielskom päťdesiatych rokov v mnohom podobní. Vtedy však mala každá z automobiliek aspoň

vlastnú španielsku značku, čo do istej miery pomohlo k maskovaniu licenčnej výroby. Nasledujúci text, ktorý ponúkame čitateľom, je bez zásahov prevzatý z časopisu Svazu pro spolupráci s armádou *Svêta motorů* a je dôkazom problematického formovania automobilovej výroby v Španielsku na začiatku druhej polovice 20. storočia.

Kolónia bez kolónií

Štátny superprotekcionizmus, ktorý sa stal krédom Francovej hospodárskej politiky do doby, kým sa dojednalo prijatie španielskej fašistickej diktatúry do zväzku krajín Atlantického paktu, pripravil mimoriadne priaznivé podmienky pre pevné uchopenie zahraničného kapitálu v automobilovom priemysle v Španielsku.

V odvetví výroby osobných automobilov to platí obzvlášť o talianskom koncerne FIAT a francúzskej automobilke Renault. Tieto dva podniky prakticky ovládli španielsky trh. Zo 40 500 osobných automobilov vyrobených v roku 1959 pripadlo na filiálku FIATU SEAT viac ako 28 000 a na Renaultov podnik FASA cez 10 000 vozidiel. Sociédad Espagniola de Automoviles de Turismo (SEAT) bola založená v roku 1950 ako akciová spoločnosť, na ktorej kapitále vo výške 600 miliónov peset sa okrem talianskeho FIATU podieľal španielsky štátny koncern

INI a 6 španielskych bánk. V slobodnom pásme barcelonského prístavu začal SEAT čoskoro po svojom založení budovať nový závod, ktorého kapacita vzrástla do dnešného dňa na 30 000 osobných automobilov ročne. Výroba

MONTÁŽ SEATU 1400, 1953.

v novom závode bola započatá v roku 1953 a pozostávala hlavne z montáže FIAT 1400. Podiel súčiastok vyrobených v Španielsku sa rýchlo zvyšoval a už v roku 1954, kedy závod opúšťalo priemerne 20 automobilov denne, dosiahol 80%. Takmer úplné obmedzenie dovozu automobilov zo zahraničia koncom roku 1955 znamenalo pre SEAT

SEAT 600, 1957-1973. DIZAJN: DANTE GIACOSA (FIAT 600).

začiatok obdobia rozprávkových ziskov. Automobilka zdvojnásobuje svoj akciový kapitál na 1,2 miliardy peset a peniaze používa na

rozšírenie a modernizáciu svojho výrobného zariadenia.

V roku 1956 môže úplne upustiť od dovozu súčiastok z Talianska, keďže si všetko potrebné vyrobí buď sama alebo kúpi od iných španielskych výrobcov. V jeseni 1957 rozširuje svoj výrobný program o malý model FIAT 600, ktorý čoskoro získava prevahu v celkovej výrobe, keďže je o polovicu lacnejší ako väčší model 1400. V roku 1958 vyrába SEAT 23 000 osobných automobilov a v roku 1959 stúpa výroba na 28 400. Silný inflačný tlak, ktorý charakterizoval celé obdobie od obmedzenia dovozu v roku 1955 a ktorý rozleptával španielske hospodárstvo, potácajúce sa už dlho na pokraji hospodárskej katastrofy, prinútil počas roku 1959 vládu k drastickým opatreniam na posilnenie meny a celého hospodárstva.

Všetky zásahy, ktoré vláda dohodla so svojimi americkými a západoeurópskymi ochrancami a zároveň veriteľmi, boli namierené do širokých vrstiev španielskych pracujúcich, ktorí tak naplno niesli následky Francovej politiky militarizácie. V priemysle motorových vozidiel sa prudké zníženie kúpyschopnosti väčšiny španielskych obyvateľov bezprostredne premietlo do výroby motocyklov, ktorá klesla zo 148 000 v roku 1958 na 87 200 v roku 1959.

Francúzsky Renault si za miesto svojej filiálky, ktorú nazval Fabrica Automoviles Es. A., vybral mesto Valladolid. FASA bola založená v roku 1951 s akciovým kapitálom 60 miliónov peset, za ktorý ručili hlavne španielske banky. Do roku 1959 vzrástla ročná kapacita závodu na 15 000 osobných automobilov, prevažne modelu Dauphine. Obdobie rastu výroby spadá opäť do doby mimoriadne

silného inflačného tlaku v rokoch 1955 – 59. V roku 1954 FASA vyrába alebo skôr montuje iba 100 automobilov modelu 4CV, počas dvoch rokov sa kapacita zvyšuje na 4 000 ročne. Vďaka hospodárnej prevádzke sú tieto malé francúzske automobily veľmi obľúbené a obľuba sa prenáša aj na nový model Dauphine, ktorý neskôr vystriedal vo výrobe svojho menšieho a staršieho brata. Ešte začiatkom roku 1959 sa u obchodníkov zaregistrovalo 120 000 záujemcov, ktorých závod nemohol uspokojiť – hlavne pre devízové problémy pri dovoze súčiastok. Prevaha dopytu nad ponukou vyhnala ceny do neuveriteľných výšok a zisky plnili lačnú pokladnicu akcionárov. Krátko pred stabilizačnými menovými opatreniami v roku 1959 sa Dauphine predával za 325 000 peset, hoci jeho výrobná cena bola o niečo vyššia než 100 000 peset.

Súčasťou štátneho koncernu INI je okrem SEAT aj madridská automobilka ENASA, ktorá bola založená v roku 1946 a na ktorej má kapitálový podiel britský producent úžitkových automobilov Leyland. Prevahu vo výrobnom programe majú ťažké nákladné automobily a autobusy Pegaso. Doplnok vo výrobnom programe tvoria luxusné osobné automobily Pegaso.

Stará láska nehrdzavie, a preto neprekvapí, že aj západonemecký kapitál hľadá cesty, ako zarobiť na zaostalosti španielskeho hospodárstva. Barcelonská firma Iso Motor Italiana, keď neuspela so svojím autíčkom Isetta, využila ponuku západonemeckej automobilky Borgward a kúpila od nej minulý rok licenciu na výrobu nákladného automobilu s nosnosťou 2 tony a naftovým motorom s obsahom 1758 ccm

SEAT 1400C, 1960. DIZAJN: DANTE GIACOSA (FIAT 1500, 1800, 2100).

SEAT 1400 BREAK, 1961.

MONTÁŽ SEATU 1500 A 600, 1962.

FASA DAUPHINE, 1958. DIZAJN: LUIGI SEGRE-CARROZZERIA GHIA (REDIZAJN RENAULT FREGATE).

RENAULT FASA 4CV, 1953. DIZAJN: FERNAND PICARD A LOUIS RENAULT.

a malého autobusu pre 15 cestujúcich. Počas 5 rokov chce montovať automobily iba zo súčiastok vyrobených v Španielsku. Menšia firma Imosa vo Vitorii pri Bilbau používa zase licenciu západonemeckej automobilky DKW z koncernu Daimler Benz na výrobu dodávkových automobilov. Hospodárska kríza zatiaľ utlmila plány na montáž osobných automobilov DKW.

Všetky tieto príklady – a mohli by sme pridať aj ďalšie – dostatočne ilustrujú metódy, ktoré sú dnes charakteristické pre vytváranie nekolonialistických vzťahov. Kolónie sú dnes v očiach jednoduchých ľudí nenávideným pojmom. A kapitáni kapitalistického hospodárstva si to príliš dobre uvedomujú, než aby trvali na starom sprofanovanom názve. Dôležité je, aby ich podnik prosperoval viac než konkurenčný, aby dividendy a tantiemy boli z roka na rok tučnejšie. Zisk zostane ziskom, či prichádza z francúzskej kolónie Kamerun, alebo i z nezávislej republiky Kamerun. V prípade potreby sa zmení firma, spôsob obchodu zostane rovnaký. Okrem toho môžeme poukázať na skutočnosť, že ten istý zahraničný kapitál, ktorý „pomáha“ bývalým

kolóniám pri industrializácii, pomohol – ako prehlasuje – vybudovať napríklad v Španielsku nový automobilový priemysel, takže akákoľvek nedôvera k zahraničným investíciám je neopodstatnená.

Španielsko nikdy nebolo kolóniou, naopak, patrilo medzi najagresívnejšie dobyvateľské a preto najbohatšie krajiny. Miesto na kapitalistickom výslní však prenechalo iným a kráľovský vládny režim a Francova diktatúra urýchlili skazu španielskeho hospodárstva. Nie, Španielsko nie je kolóniou a ani ňou nebude, pretože slovo kolónia sa nenosí a nosiť nebude. Španielske automobily SEAT, FASA, Pegaso a iné sú preto výrobky španielskeho automobilového priemyslu, aj keď sa ako vajce vajcu podobajú talianskym Fiatom, francúzskym Renaultom, Citroenom, západonemeckým DKW. Franco je spokojný a spokojní sú aj páni v správnych radách sediaci v rôznych krajinách sveta a čakajúci na ročné oznámenie banky o náraste ich bankového konta. Veď všetkým nespokojencom vytreli zrak. Páni rebeli, upokojte sa, závislosť je iba obyčajný výmysel. Dôkazom toho je predsa „samostatný“ španielsky automobilový priemysel. Zostáva iba otázka, či tento názor bude natrvalo zdieľať i španielsky ľud, ktorého životná úroveň sa nemôže znížovať do nekonečna.

J. T.: Svět motorů 16/1961 s. 484

Múzeum dizajnu

9. časť

Správa o aktivitách vykonaných v roku 2012

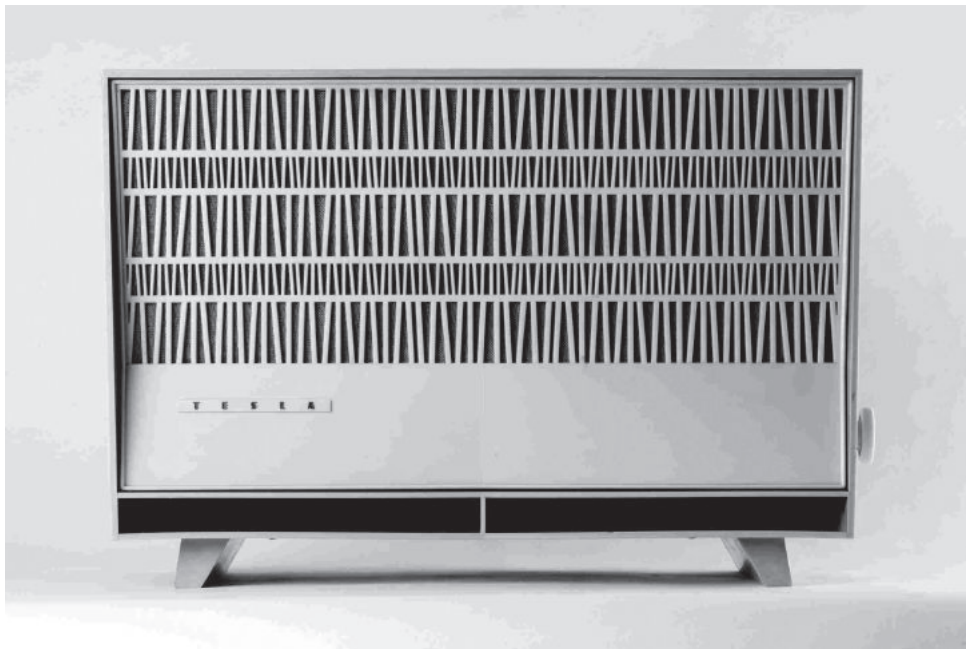
Text: SCD

Foto: archív OSTBLOK

V roku 2012 Slovenské centrum dizajnu úspešne pokračovalo v realizácii plánu na založenie múzea dizajnu. Uskutočňovali sme kroky na splnenie odborných aj materiálnych podmienok podľa platných legislatívnych noriem, ktoré povedú k registrácii múzea. Pokračujeme na vypracovaní koncepcie zamerania zbierkovej činnosti a náplne múzea, ako aj na vypracovaní režimu jeho funkčnej prevádzky (personálne, priestorové a materiálne vybavenie, vypracovanie smerníc a interných postupov).

Priestorové zabezpečenie zbierok v Hurbanových kasárňach

V júli 2012 dostalo Slovenské centrum dizajnu od svojho zriaďovateľa Ministerstva kultúry SR možnosť využiť časť priestorov Hurbanových kasární na uskladnenie zbierok. Dodatočne sme získali aj ďalšie priestory na prízemí Hurbanových kasární, ktoré budú po rekonštrukcii slúžiť na výstavné účely. Tieto priestory sa stávajú novým sídlom Výstavného a informačného bodu Satelit. Celkovo sme (zatiaľ na obdobie štyroch rokov) získali v komplexe kasární do užívania priestory s rozlohou vyše 973 m², z toho približne 678 m² na deponovanie zbierok. V poslednej tretine roka sme sa zamerali na zriadenie depozitárov, ich zabezpečenie a vybavenie najnevyhnutnejším mobiliárom a presťahovanie všetkých predmetov zo zbierky Slovenského centra dizajnu do týchto priestorov. Ide o predmety z oblastí grafického dizajnu, priemyselného dizajnu (predovšetkým nábytok, elektrické spotrebiče), úžitkového umenia a umeleckého remesla.

REPRODUKTOR ROZHLASU PO DRŮTE TESLA ARS 291.
TESLA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ N.P. 1968, DIZAJN:
FRANTIŠEK CRHÁK. FOTO: ARCHÍV OSTBLOK.

Stav akvizícií do konca roka 2012

V roku 2012 Slovenské centrum dizajnu nadobudlo nové akvizície darmi od jednotlivcov a formou nákupu. Nákupná komisia sa stretla 5. decembra 2012 a rozhodla o nákupe 65 prác z oblasti grafického dizajnu v celkovej hodnote 2 150 eur, darmi sme získali do svojich zbierok 571 predmetov spolu od pätnástich darcov. Celkové množstvo zaevidovaných predmetov v registračnej knihe tým dosiahlo počet 4 350 kusov. V priebehu roka sme postupovali v odbornom spracovávaní a evidencii starších aj novozískaných zbierkových predmetov na základe platných noriem pre registrované múzeá v Registri múzeí a galérií SR, čistili a triedili sa získané dizajny a pripravovali sa predbežné podklady pre zasadanie komisie na tvorbu zbierok.

67

Krátkodobé aktivity na podporu múzea

V oblasti propagácie projektu a nastolenia širšieho dialógu s verejnosťou bola v januári usporiadaná odborná verejná diskusia vo Výstavnom a informačnom bode SCD Satelit. V septembri bola zrealizovaná výstavná prezentácia zbierok v Piszatoryho paláci ako súčasť bratislavského Dizajnvíkendu.

Bližšie informácie o všetkých aktivitách SCD nájdete na www.sdc.sk. Aktuality o projekte múzeum na www.sdc.sk/?muzeum-dizajnu-aktuality

Pozvánky na výstavy v roku 2013

Text: redakcia

JEX. Výstava šperkov. Šperky Petry Zimmermann

MAK, Viedeň

20. 2. – 20. 5. 2013

Výstava prináša prvý retrospektívny prehľad šperkárskej tvorby Petry Zimmermann realizovanej v rokoch 1997 – 2012. Šperky tejto rakúskej výtvarníčky sú charakteristické nielen svojou

PETRA ZIMMERMANN: BROŠŇA, 2012.
© MAK/GEORG MAYER.

dekoratívnou funkciou, použitím zaujímavých materiálových kombinácií, ale aj „myšlienkovými impulzmi“. V nadväznosti na sériu prsteňov a náramkov realizovaných od 1998, výstava predstaví „figuratívne“ brošne, v ktorých využíva obrázky z printových médií. Kým prstene a náramky odrážajú pôvab a lesk prisudzovaný klasickému šperkárskemu remeslu, brošne realizované od roku 2002 reflektujú

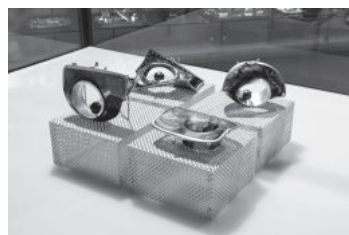

PETRA ZIMMERMANN: BROŠŇA, 2011.
© MAK/GEORG MAYER.

autorkin záujem o zobrazovanie ženského tela v médiách. V najnovších prácach tejto rakúskej šperkárky bude možné sledovať jej rozšírenie tematického záujmu o obrazy dizajnu, architektonické objekty a florálne motívy. Výstava prezentujúca viac ako 100 šperkárskych objektov, ktoré prekračujú hranicu medzi dizajnom, úžitkovým umením a voľným umením, je symbolicky spojená s odkazom rakúskeho rodáka Josefa Hoffmanna. Niektoré objekty sú inštalované na dierovaných lakovaných podstavcoch pripomínajúcich mriežkové objekty Hoffmanna a tradíciu Wiener Werkstätte. Petra Zimmermann študovala sochárstvo na viedenskej Univerzite úžitkového umenia. V roku 2010 získala Eligius Schmuck-Preis a v roku 2011 International Cominelli Award.

PETRA ZIMMERMANN:
BROŠŇA, 2011.
© MAK/GEORG MAYER.

NÁRAMKY, 2007-2012.
POHĽAD DO EXPOZÍCIE.
© MAK/GEORG MAYER.

Neobyčajné príbehy o obyčajných veciach.

Design Museum, Londýn
30. 1. 2013 – 4. 1. 2015

V londýnskom múzeu dizajnu, ktorého zbierky sú výhradne zamerané na moderný a súčasný dizajn a architektúru, je až do januára 2015 sprístupnená výstava ikonických objektov pochádzajúcich zo zbierok Múzea dizajnu. Výstava zostavená zo šiestich neobyčajných príbehov ponúka rôznorodý pohľad na dizajn mapujúci históriu a procesy súčasného dizajnu. Prostredníctvom dizajnerských produktov z oblastí nábytkovej tvorby, módy, dopravy, architektúry i vybraných prototypov, modelov a filmov pomáha sprítomňovať každodenné predmety (od telefónnej búdky po dopravné značky), ktoré formovali moderný svet.

Povojnové britské textílie

Designmuseum Danmark, Kodaň
12.1. – 1. 9. 2013

Dánske dizajn múzeum prezentuje sedemnást britských textilných tlačí realizovaných v skupinou známou pod názvom Povojnové britské textílie v rokoch 1952 – 1972. Textílie boli navrhované v povojnových rokoch, keď Anglicko patrilo k vedúcim európskym krajinám v oblasti textilného dizajnu a práce jeho prominentných umelcov a dizajnérov sa stali dôležitým inšpiračným zdrojom pre

dánskych dizajnérov. Výstava predstavuje textílie vedúcich osobností, ako sú Lucienne Day, Marian Mahler, Jacqueline Groag, Barbara Brown, Robert Stewart, Shirley Craven a Victor Vasarely. Jednou z najznámejších textílií z päťdesiatych rokov je tlač Calyx od Lucienne Day, ktorá sa stala zdrojom inšpirácie pre ďalších dizajnérov. Protagonisti skupiny čerpali z abstraktného umenia, predovšetkým Paula Kleea, Joana Miróa a Alexandra Caldera.

Trompe-l'œil. Imitácie, pastíše a iné ilúzie.

Musée des Arts décoratifs, Paríž
2. 2. 2012 – 15. 11. 2013

Múzeum úžitkového umenia vo svojej Study Gallery predstavuje doposiaľ neprezentované predmety zo svojich zbierok pod názvom Trompe-l'œil. Termín trompe-l'œil znamená v doslovnom preklade zrakový klam, ktorý môže mať podobu iluzívneho priestoru vytvoreného na ploche obrazu. V maliarstve vytvára ilúziu namaľovaný objekt prostredníctvom perspektívy a šerosvitu. V úžitkovom umení má však tento klam oka veľmi rozmanité formy. Jednu formu výrazu predstavujú tapety. Napodobňujú rôzne druhy materiálov, ako je drevo, lak, dlažba, slama, zamat. Mnoho imitácií bolo samozrejme vytvorených z ekonomických dôvodov a v tejto hre náhrad a po celé stáročia bol jeden materiál napodobnený druhým: mramorové keramiky imitovali

GUNNAR LARSEN: MUŽ SEDIACI NA TERASE
KAVIARNE, 1941. FOTOGRAFIA.
© DOMINIQUE WEITZ ET DR.
MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS, PARÍŽ.

jaspis, glazované keramiky imitovali porfýr alebo zlato, štras napodobňoval diamanty, linoleum palubovku a pod. Táto hra ilúzií vyvrcholila hlavne v 19. storočí, keď sa nenapodobňovali iba materiály, ale aj motívy a ornamenty. Výstava je jedinečnou prezentáciou hry ilúzie naprieč storočiami, rôznymi výtvarnými druhmi a technologickými postupmi.

NÁDOBA V TVARE KAPUSTY. MANUFAKTÚRA
JOZEFA I., GÖGGINGEN, HESSE-DARMSTAD,
1748 - 1752. GLAZOVANÁ KERAMIKA.
MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS, PARÍŽ.

MARCEL JEAN: SURREALISTICKÁ SKRÍŇA, 1941.
MAĽOVANÉ LAKOVANÉ DREVO.
MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS, PARÍŽ.

Furniture / Nábytok

The Dr. Susan Weber Gallery,
Victoria & Albert Museum, Londýn

V decembri otvorili v londýnskej Victoria & Albert The Dr. Susan Weber Gallery, ktorá je novou stálou expozíciou kolekcie nábytku z majetku V&A. Exponáty tejto zbierky boli v minulosti rozmiestnené po celom priestore múzea alebo prezentované ako súčasť krátkodobých výstav, prípadne uchovávané v depozitároch. Nová stála expozícia je vôbec prvou v existencii V&A, ktorá sa venuje výlučne nábytku. V galérii je umiestnených viac ako 200 kusov európskej a britskej produkcie, od stredoveku až po súčasnosť, ako aj príklady americkej a ázijskej proveniencie. Kolekcia vysvetľuje príbehy jednotlivých artefaktov cez ľudí, ktorí ich vyhotovili, alebo pre ktorých boli navrhnuté, a podrobne zobrazuje celú škálu materiálov a techník používaných pri ich výrobe. Zároveň poukazuje na to, ako nábytok môže odrážať technický a sociálny vývoj konkrétnej doby a lokality. Výstava prináša veľa príbehov, ktoré hovoria o zmenách v štýloch, používaných materiálov alebo výrobných metód. V&A uchováva v depozitoch viac ako 14 000 exponátov z oblasti nábytku a vybrať z nich 200 vystavených kusov muselo byť nesmierne ťažké. Návštevníci môžu vidieť objekty, z ktorých sa viacere na verejnosti neobjavili viac ako 30 rokov a poznávať

slávne osobnosti nábytkárskeho umenia: Thomasa Chippendalea, Davida Roentgena, Grinlinga Gibbonsa, Georga Bullocka, Roberta Adama, Eileen Gray, Michaela Thoneta, Charlesa a Raya Eamsovcov, Rona Arada alebo Toma Dixona, popri menej známych autoroch, ktorí boli zaradení do kolekcie vďaka výnimočným technikám, aké používali vo svojej tvorbe. Autori koncepcie nasmerovali pozornosť návštevníkov k celej škále technológií a materiálov, ktoré existovali na rôznych kontinentoch, často v prekvapujúcich súvislostiach. K 25 top exponátom umiestneným v centre galérie, ktoré rozprávajú históriu európskeho nábytku, patrí napríklad jedálenská stolička Franka Lloyda Wrighta (1867 – 1949) alebo stôl nachádzajúci sa pôvodne v priestoroch Warwick

FRANK LLOYD WRIGHT: STOLIČKA PRE WARD WILLETS HOUSE, 1902; ©ARS, NY AND DACS. FURNITURE, DR. SUSAN WEBER GALLERY, VICTORIA & ALBERT MUSEUM, LONDÝN, 2012.

THE DR. SUSAN WEBER GALLERY BOLA NAVRHNUTÁ GLASGOWSKOU FIRMOU NORD ARCHITECTURE. VICTORIA & ALBERT MUSEUM, LONDÝN.

Castle (1675), objekty Charlesa a Ray Eamesovcov, produkty z obdobia hnutia Arts and Crafts, neogotická kolíska navrhnutá Richardom Normanom Shawom v roku 1861, stôl, ktorý patril do majetku cisára Napoleona, alebo drevená komoda od švajčiarskeho návrhára Borisa Dennlera dokončená v roku 2012.

S určitou kritikou sa však stretlo rozmiestnenie zvyšku kolekcie popri stenách galérie. Túto kurátori usporiadali tak, že nie sú zaradené podľa obdobia vzniku alebo štýlu, ku ktorému patria, ale podľa použitia techník. Tak napríklad kultová stolička Vernera Pantona z roku 1968 je vystavená vedľa liatinových záhradných sedadiel Karla Friedricha Schinkela z roku 1835, zatiaľ čo stolička Marcela Breuera je umiestnená v sekcii dýhovanie, intarzie a inkrustácie vedľa mexickej perleťovej knižnice z roku 1780.

Je iba samozrejmé, že súčasťou novej galérie sú najmodernejšie interaktívne digitálne technológie, ktoré návštevníkom slúžia na sprostredkovanie relevantných informácií.

Bauhaus Archive, Berlín, 2013

Žena na Bauhause:

Gertrud Arndt

Tkáčka a fotografka, 1923 – 1931

do 22. 4. 2013

Gertrud Arndt (1903 – 2000) pôvodne chcela študovať architektúru, ale v čase jej príchodu na Bauhaus nebol tento kurz ešte otvorený. George Muche, ktorý bol majstrom v tkáčskych dielňach, včas rozpoznal jej osobité nadanie pre textilnú tvorbu. Gertrud Arndt sa rýchlo stala odborníčkou a jej najznámejšou realizáciou bol koberec určený do kancelárie Waltera Gropia. Po zložení učňovských skúšok sa začala zaoberať fotografiou. Od roku 1929 pracovala na sérii autoportrétov, ktoré nazvala Maskované portréty, kde sama seba zobrazovala v rôznych dramatických polohách.

ON-TYPE: Nápis na typografii

8. 5. – 5. 8. 2013

Písomné symboly sú v našej kultúre všadeprítomné. Sprostredkujú nám vstup do sveta literatúry, každý deň nám dávajú rôzne pokyny, inštrukcie. Ale správy, ktoré sú ukryté za ich vzhľadom, podobou, vnímame často iba podprahovo. Výstava – ON-TYPE: Nápis na typografii vyjadruje fascináciu konštrukciou písmen a ukazuje výber z typografickej histórie dvadsiateho storočia v porovnaní so súčasnosťou. Prezentuje spoločné tézy a vyhlásenia

a bilancuje typografiu v nemecky hovoriacich krajinách. Predstavuje fonty a typografiu odborných časopisov, pojednáva o hlavných protagonistoch a dôležitých problémoch v histórii typografie: o čitateľnosti, použití malých písmen v nemčine, účinkoch digitalizácie na tvorbu písma... Výstava vznikla v spolupráci Katedry dizajnu na Fachhochschule Mainz, s Gutenberg Museum Mainz a Bauhaus Archive v Berlíne.

Poézia a priemysel

Barbara Schmidt.

Dizajn porcelánu

21. 8. – 4. 11. 2013

Barbara Schmidt je jednou z najúspešnejších dizajnérov v Nemecku, ktorá zastupuje novú generáciu autorov s novátorským prístupom k navrhovaniu každodenných predmetov, v tomto prípade z porcelánu. Prispôsobuje sa meniacim sa potrebám spoločnosti bez toho, aby spochybňovala tradície materiálu. Rovnako ako na Bauhause, aj Barbara Schmidt je za zlepšenie kvality života, v zmysle zjednotenia umenia a technológie. Presvedčivo implementuje tento prístup vo voľnej tvorbe, ako pedagóg a i ako hlavný návrhár podniku Kahla / Thüringen Porzellan, s. r. o. Barbara Schmidt hrala rozhodujúcu úlohu pri budovaní nového konceptu výroby a ten priviedol spoločnosť k celonemeckému úspechu.

Herbert Bayer a grafický dizajn v Nemecku, 1928 – 1938

20. 11. 2013 – 24. 2. 2014

Herbert Bayer bol jeden z najkreatívnejších komerčných grafických umelcov svojej doby, a môžeme tvrdiť, že svoju dobu predbehol o desiatky rokov. Po odchode z Bauhausu v roku 1928 Herbert Bayer pokračoval vydavateľskou činnosťou v Berlíne, pričom dôsledne sledoval zásady modernej grafiky vyvinutej na Bauhause. Do svojej emigrácie do USA v roku 1938 vytvoril stovky plagátov, titulných stránok pre knihy a časopisy, obchodné reklamy a brožúry. Jeho klientmi boli firmy z oblasti spotrebného tovaru a vydavateľstiev, štátne a pološtátne inštitúcie. Bayer poskytol svoje služby aj nacistom. Sedemdesiatpäť rokov po jeho emigrácii výstava ponúka kritický a komplexný pohľad na jeho prácu z rokov 1928 – 1938. Výstava bola pripravená v spolupráci s hosťujúcim kurátorom Patrickom Rösslerom z univerzity v Erfurte.

Knižnica SCD: Zaujímavé knižné prírastky v roku 2012

Text: Anna Faklová

Foto: archív SCD

Knižnica SCD je špeciálnou knižnicou, ktorá bola založená v roku 1991. Svojim čitateľom ponúka rozsiahly fond kníh (3 000 ks) a časopisov (85 titulov) so zameraním na dizajn, architektúru a umenie. Čitatelia si môžu vybrať spomedzi ročného prírastku (200 kníh ročne) – od veľkých bohato ilustrovaných výpravných publikácií po teoretické monografie a zborníky.

Knihy orientované na grafický dizajn a typografiu sú v knižnici SCD bohato zastúpené. Publikácia **Základy grafického designu - Vizualní elementy, techniky a strategie pro tvůrčí grafiky** (Slovart, 2012) z pera píšuceho newyorského grafického dizajnéra Timothyho Samaru prináša viaceré nové inšpirácie pre profesionálnych grafických dizajnérov. Je rozdelená na tri časti: Základné grafické techniky, Grafické prvky a Riešenie projektov.

Ina Saltz, autorka knihy **Základy typografie - 100 princípů pro práci s písmem** (Slovart, 2010) je podpísaná pod viacerými publikáciami, množstvom odborných článkov a zároveň pôsobí aj ako profesorka na City College v New Yorku (odbor multimediálny dizajn). Vyše dvadsať rokov bola vedúcou dizajnérkou medzinárodných vydání časopisu Time. Jej publikácia si kladie za cieľ jasne sformulovať, usporiadať a rozčleniť veľké množstvo zložitých problémov, na ktoré narazí každý grafik dizajnérov v snahe úspešne a efektívne používať typografické postupy a metódy a zároveň si nechce tieto otázky príliš zjednodušovať. Kniha je rozdelená do štyroch častí: Písmeno, Slovo, Odsek a Stránka. Každý princíp je doplnený vysvetľujúcim textom a obohatený o príklady z praxe.

Sekciu obalového dizajnu zastupuje kniha **The Package Design Book** (Taschen, 2012). Druhý diel „encyklopédie“ obalového dizajnu, ktorý je žiadanou pridanou hodnotou každého tovaru na trhu, mapuje výsledky medzinárodnej súťaže obalového dizajnu Pentawards, ktorá oceňuje najlepšie obaly v piatich kategóriách – nápoje, potraviny, kozmetika, luxusné výrobky a ostatné, ktoré sa ďalej delia na 44 subkategórií. V knihe sa takto prezentuje viac ako 400 prác z 30 krajín, ktoré sa zúčastnili na súťažných ročníkoch 2011

a 2012. Čitatelia sa dozvedia v úvode ku každému obalu o jeho vzniku, autoroch (agentúrach) grafického dizajnu, marketingovej stratégii. Ocenenia Pentawards pomáhajú kultivovať vkus výrobcov aj konzumentov a majú nemalý vplyv na médiá, ekonomiku a politiku v širšom zmysle slova (anglická, francúzska a nemecká verzia.)

—
Kniha **Experimental Eco - Design** od autorov Cara Brower, Rachel Mallory a Zachary Ohlman (RotoVision, 2012) ponúka inšpiratívne čítanie pre každého, kto sa chce orientovať v problematike trvalo udržateľného dizajnu. Predstavuje výber vynikajúcich inovatívnych produktov z oblasti grafiky, módy a životného prostredia. Myšlienky popredných svetových návrhárov, ako sú Ezio Manzini (Taliansko), Ed Van Hinte (Holandsko), Richard Hutten (Holandsko), značka Bless (Francúzsko), Tom Dixon (Veľká Británia), Jan Dranger (Švédsko) a Edwin Datschefschi (Veľká Británia) podporujú kreatívnu orientáciu v metódach a tvorivých procesoch. Záverečný adresár ponúka rozsiahly zdroj materiálov, výrobcov, dizajnerských štúdií a organizácií.

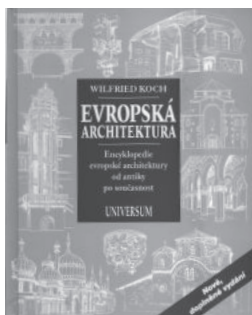
—
Manažment diela architektúry a dizajnu (Slovenská technická univerzita, 2012) od Branislava Jelenčika je študijným materiálom určeným predovšetkým študentom odborov Interiérový dizajn a Dizajn výrobkov

Slovenskej technickej univerzity. Rovnako však pomôže zorientovať sa v problematike využitia metodík a analýz moderného manažmentu v praxi architekta a dizajnéra študentom iných odborov, doktorandom, pedagógom i profesionálnej verejnosti.

—
Wilfred Koch je autorom **Evropské architektury** s podtitulom **Encyklopedie evropské architektury od antiky po současnost** (Universum, 2012). Zásadné dielo sa zaoberá vývojom európskej architektúry od antických čias cez románsky a gotický sloh, španielsky islam, renesanciu a manierizmus, barok, klasicizmus a secesiu až po súčasnosť. Pojednáva o premenách a stavebných štýloch sakrálnnej architektúry, hradov a palácov, meštianskych a verejných budov a uplatňuje tiež urbanistický vývoj európskych miest. Kniha je usporiadaná tak, aby mohla poslúžiť ako užitočná a praktická príručka nielen záujemcom z radov laickej verejnosti, ale aj odborníkom. Je bohato ilustrovaná čiernobielymi kresbami, ktoré zreteľne dokumentujú typické rysy jednotlivých architektonických štýlov, stavebných prvkov i významných stavieb typických pre daný sloh, a obsahuje aj

schematické mapky, ktoré ukazujú, kedy a kde sa jednotlivé architektonické štýly najviac rozšírili. Užitočný je ilustrovaný slovník architektonických pojmov a cudzojazyčné slovníčky, ktoré obsahujú nemecké, anglické, francúzske, španielske a talianske ekvivalenty uvedených termínov. Mimoriadna publikácia, aká nemá obdobu šírkou záberu i bohatstvom informácií, bola v druhom vydaní doplnená farebnou prílohou s informáciami o najmodernejších štýloch a trendoch v architektúre.

Publikácia **Ekonómie tela v umelecko-historických a teoretických diskurzoch** od Jany Oravcovej (Slovart / VŠVU, 2011) má nosnú tému telo, telesnosť a sexualitu a s ňou spojené otázky subjektivity a identity. Tieto témy patria v súčasnosti k aktuálnym problémom, ktoré sa dostávajú do centra pozornosti nielen umeleckej teórie, kritiky a praxe, ale aj do poľa bádania mnohých spoločenskovedných disciplín. Publikácia prináša pohľad do problematiky tela a telesnosti a prostredníctvom

širších metodologických prístupov (postštrukturalizmus, feministické, rodové, psychoanalytické, fenomenologické, sociologické, antropologické prístupy) a spolu s obsahovou štruktúrou otvára široké pole námetov a obsahov k zvolenej téme. Aj modernistický koncept univerzality a objektivity sa stal terčom kritického pohľadu na tému tela a telesnosti. Konštruktivistická perspektíva, náhľadom ktorej telo nie je ustálenou entitou, ale vždy konštituované vo vzťahu k vonkajšiemu a vnútornému kontextu (rodové, pohlavné, rasové, triedne, etnické inak vyznačené a prežívané), a ktorá znázorňovanie (reprezentáciu) tela nikdy nenahliada ako nestrannú aktivitu, ale vždy spojenú s určitými (politickými, mocenskými) záujmami – bude v tomto procese poznania vytvárať pevný rámec s otvoreným koncom.

Textilných a módných dizajnérov nepochybne zaujme kniha Bradleyho Quinna z vydavateľstva Merell – **Fashion Futures** (Merell, 2012). Dnes móda kráča dopredu rýchlejšie ako kedykoľvek predtým, s postupujúcimi technológiami a novými materiálmi mení charakter oblečenia, aký poznáme. Futuristické odevné návrhy sú často inšpirované prekvapivými faktami, ktoré prinášajú biologické vedy, klimatológia, poznatky o umelej inteligencii, z genetického inžinierstva a nanotechnológií. Fashion

Futures ponúka fascinujúci prehľad týchto nových smerov. Bradley Quinn skúma aj maloobchodné operácie, móдне prognózovanie a vzťah medzi módou a ďalšími odbormi. Vďaka inšpiratívnym rozhovorom s prognostikmi a dizajnérmi, s pripojenými ilustráciami návrhov a prototypov, Fashion Futures sa stali provokatívnym pohľadom na to, ako bude vyzerať móda v dvadsiatom prvom storočí.

Custom Bicycles: A Passionate Pursuit

– autori knihy Christine Elliott a David Jablonka (Images Publishing, 2010), ktorí zdieľajú lásku k cyklistike sa vydávajú na cyklistické výlety po Taliansku, Grécku a USA a veria, že jazda na bicykli je skvelý spôsob, ako spoznať pamiatky, zvuky a vône inej krajiny. Kniha predstavuje dizajnérov bicyklov z USA, Veľkej Británie, Talianska, Nemecka, Francúzska a Austrálie. Obsahuje množstvo kvalitných farebných fotografií.

Útla knižočka od Juhani Pallasmaa **Oči kůže – architektura a smysly** (Archa Zlín, 2012) prináša poznanie, že mnohé architektonické projekty, ktoré vyzerajú tak dobre na rysovej doske alebo na obrazovke, sú pre nás sklamaním v reálnej skutočnosti. Zatiaľ čo naša skúsenosť vzniká kombináciou piatich zmyslov, väčšina architektúry vzniká pod zorným uhlom jediného zmyslu – zraku. Potlačenie ostatných

zmyslov viedlo v mnohých prípadoch k ochudobneniu nášho životného prostredia, čo spôsobilo pocity odlúčenia a odcudzenia.

—
Vydavateľstvo Beta-Dobrovodský vydalo rozsiahlu príručku **Lexikon symbolů** z pera rakúskeho odborníka Hansa Biedermanna. Lexikón má viac ako 2 000 hesiel, 700 vyobrazení a 16 farebných príloh a vynikajúce technické spracovanie (podrobný register, krížové odkazy). Kniha bola preložená do 20 jazykov.

Spomenuté knihy predstavujú len malý výber toho, čím sme sa rozhodli obohatiť našu ponuku v roku 2013.

Všetky nové knihy a časopisy si môžete prezrieť na našej stránke, v online katalógu a osobne v knižnici na Jakubovom námestí č. 12 v Bratislave, kde ponúkame prvú návštevu – tzv. first open visit zdarma.

Ak máte tip na dobrú knihu, ktorá chýba vo fonde knižnice, napíšte názov knihy a autora na mail kniznica@sdc.sk a radi knihu zakúpime.

WWW.SDC.SK

Summary

Graduation Projects – a survey of graduate's works from the V4 countries

Text: Marcel Benčík

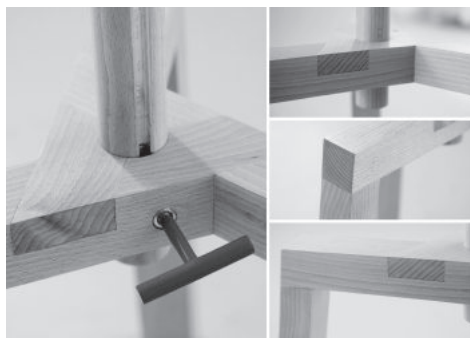
Photos: [archive of Graduation Projects](#)

„Graduation projects“ is a competition survey of the best graduate's works from the design departments of schools from the V4 countries without specification of precedence. The appreciation for the winners is the publication of their Works in specialist magazines: in the Slovak Designum, in the Czech Typo and in the Polish 2+3D. At the same time, all of the projects are presented also online at the web site of the competition (www.graduationprojects.eu). The winning Works will also be presented at the exhibitions in Cieszyn and at DMY in Berlin; we are also planning exhibitions in Budapest and Prague. The eleventh year was in many aspects similar to the previous one. However, this does not mean that the decisions of the jury were in any way predictable, or that the same course is anticipated also in the next year. In the survey, also bachelors' and masters' Works may participate in two stand-alone categories: graphic and industrial design (including fashion). Forty projects advanced to the final, at proportionate representation of both disciplines.

In this year, the number of graduates increased again – to 357 (284 last year), thereof 208 projects of graphic design and 149 of industrial design. 55 applications came from the Czech Republic, 236 from Poland, 23 from Slovakia

and 43 from Hungary. The graphic design dominated to Poland and Slovakia, whereby the industrial design to Hungary and Czech Republic. The numbers speak for themselves! At the same time, we are pleased by the increasing number of projects of very high quality.

This fact was most noticeable in the works of the graphic designers. For example, for the jury it was indeed unbelievably demanding to choose the best book projects. The expanding competition requires from the graduates to create outputs of constantly superior quality in the field of book production, creation of script etc. To be chosen and to win means to send an almost perfect project.

AGNIESZKA MAZUR, POLAND: TAKKA FURNITURE.

In the process of selection of 2D projects, we followed at the graduates their abilities of a graphic designer and also we compared the projects with those of the previous years. If we found any imperfections in them, they were rather a matter of processing than of a theme selection. At the selection of assignments defined by their supervisors (e.g. book wrappers or posters to a specific theme), the students have lost the possibility to show their capabilities at creation of the concept. Of course, the graphic designer does not have to generate

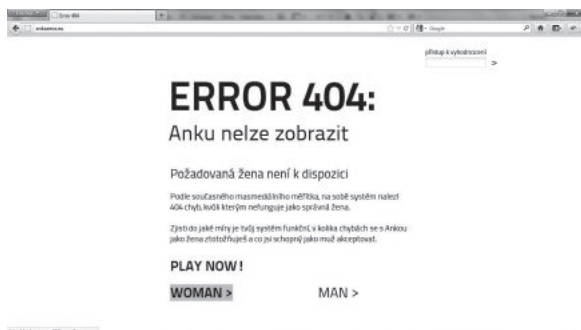
the contents he is processing; however, he must handle it as a challenge and he must know how to cope with this challenge. From some of the projects we had an impression that the chosen way of adaptation did not correspond with the contentual intent and the students thought that a good logo might resolve the problem globally.

The 3D projects have spread a passionate discussion among the members of the jury. Good mastering of technologies, cooperation with the producer already at the time of design, innovation, solving of social problems and, finally, a well-managed model or prototype could tell more about design than a superb visualization. Into the final collection, we have chosen also projects which did not replicate standard evaluative criteria – especially from the segment of fashion and projects from the field of art design. Similarly to graphic design, some of the high-quality projects finally did not reach the final twenty. This selection was a compromise of opinions of the members of the international jury who represented diverse designer schools and opinions. Anyway, we do not consider this to be a problem, and in the future we are looking forward to even wider diversity.

A stand-alone discussion was dedicated to service design. Those projects cannot be unambiguously assigned to a 2D or a 3D category, but we could not disregard their quality and quantity, and therefore we will pay special attention to them in the future.

At the conclusion, an advice for the prospective graduates! A good presentation is an integral part of each project, it will indicate much about the designer's abilities and consideration and it may attach its weight at evaluation of the jury. An important factor is not only the selection of the photographs, but also a high-quality and apposite description of a project which will be able to present the work adequately to the members of the jury.

This year's jury worked in the following line-up: Marcel Benčík and Sylvia Jokelová (1977 Slovensko) – 2 votes; Czesława Frejlich, Wojtek Kubiena; Jacek Mrowczyk, Mariusz Sobczyński, a Kuba Sowiński (Polish quarterly 2+3D) – 2 votes; Katarzyna Pełka (Castle Cieszyn) – 1 vote; Krisztina Somogyi (Plusminus Visual Intelligence Hungary) – 2 votes; and Filip Blažek and Linda Kudrnovská (Typo Czech Republic) – 2 votes. Voting of the jury was attended also by Anna Zabdyrska as an observer, who is a curator of the exhibitions of the Project.

ANNA ULAHELOVÁ, SLOVAKIA: ERROR 404.
ANKA CANNOT BE DISPLAYED.

About the triennial after the triennial

Text: Róbert Paršo,
Coordinator and curator
of TPT 2012
Photos: TPT archive and
Róbert Paršo

The idea of the competition and the subsequent exhibition of posters originated in the mind of Jozef Dóka Jr. Inspired by the atmosphere of the Warsaw biennale, he addressed already in the year 1982 the regional gallery and offered it his project. However, he rejected the restriction to a socialist block and focusing on the political themes, proposed by that-time authorities.

The project was allowed to breathe freely only after the change of the political climate. So, already in the year 1991 the first year of the triennial was launched, by that time a Czechoslovak one. In the Gallery of Ján Koniarek, with the assistance of the co-organizers, next seven years took place, already with an international and indeed prestigious attendance of the authors. This is witnessed by a collection of eight exquisite catalogues, as well as by a list of the authors honoured by the Master's Eye Award.

The project was unselfishly organized, besides Jozef Dóka Jr. especially by his generation fellow-travellers, graphic artists Ľubomír Longauer, Pavel Choma, Dušan Junek and Vladimír Rostoka. Thanks to their professionalism, the former „younger brother“ of the Brno biennale has worked his way up in the course of time and ranked among the established world contests. This is indirectly witnessed by the patronage of Icograda.

The last year was already traditionally organized by the Gallery of Ján Koniarek in Trnava and its promoter, the municipal county of Trnava, the City of Trnava, West-Slovakian Museum at Trnava, Slovak Design Centre, Academy of Fine Arts and Design Bratislava and the civil association Poster. The project was financially supported by a grant of the Ministry of Culture of SR, by the resources of the municipal county of Trnava, the City of Trnava, the Goethe institute and by contributions of the sponsors. The eighth year again focused on a poster. We shifted the new communication media and means to accompanying actions. We introduced a category Junior (C) for the high-school competitors. We founded an independent web site and opened communication on social networks. Changes were made in processing of posters and of the data on authors, as well as in the method of preparation and organization of the triennial. For the international jury, we prepared a functional online evaluation system, thanks to which Mr. Gaby De Abreu (the vice-president of Icograda) could make his decisions directly from the Republic of South Africa. For

KAREL MÍŠEK, CZECH REPUBLIC: VESELÁ VDOVA,
2010. 2ND PRIZE IN CATEGORY A.

the first time, we utilized also the option of internet voting for the Visitors' Award.

Statistics

Our appeal was answered by 389 authors from 30 countries. 1 240 posters were sent to the competition. The international jury, formed by Zdzisław Schubert, Pekka Loiri, Stanislav Stankoci, Jan Rajlich Jr., François Caspar, Gaby De Abreu and István Orosz has at its September working meeting selected for the final 445 posters from 237 authors from 30 countries.

The authors have received 26 awards in total – 1 Grand Prix, 3 main awards and 6 certificates of merit in the category of professionals; the students have been granted 3 main awards, 1 certificate of merit and the Rector's Award of AFAD. The Juniors have been honoured by the jury with 3 main awards and 1 certificate of merit. Without distinction of category there were granted the Award of Icograda,

Prize of the Mayor of the City of Trnava, of the President of the municipal county of Trnava, SDC and V4. The jury also granted one Master Eye's Award for the internationally acknowledged personalities of graphic design.

In the category of professionals, most of the posters reaching the final came from Poland, 68, followed by 44 from Japan, 33 from Slovakia as well as from China, and 27 from Iran. In the category of students, most of the posters advanced to the final from China, 18, next 12 from Germany and by eight from Iran, Poland and Japan. The newly introduced category of Juniors was represented mostly by Slovak schools - 14 posters from Slovakia reached the final. The jury eliminated most of the posters from China, 163, followed by 112 from Poland, 107 from Japan, 88 from Iran and 83 from Slovakia.

Main exhibition

The exhibition of category A was traditionally situated in the Synagogue – the centre of contemporary art in Trnava, a building belonging from the year 1994 to GJK. After displacement of the collections of judaics, it was for the first time totally filled with posters. Over 350 of them were installed here. The niche over the main entrance was occupied with its exhibition by atelier M23 of Fons Hickmann, the bearer of Master's Eye Award. Their video concept working with psychedelic moiré effect and typographically resolved provocative message was visible from any point of the synagogue. A part of their installation was the „New Banner of Berlin“ and two remarkable books illustrating Hickmann's inspirations, attitudes and pedagogic work. The Students and the Juniors share the area

LEX DREWINSKI, GERMANY: UNTITLED (%), 3RD PRIZE IN CATEGORY A.

of the hallway of the cloister at the Trinity Church. Here the architects installed 90 posters onto columnar constructions. Seven posters had to be moved to the Synagogue, because they disturbed the heavenly peace of this place. In the Gallery of Ján Koniarek, upstairs were installed the works of the members of the international jury. The dominant of this space were the large-area posters of François Caspar, the last Grand Prix winner. You could immerse yourself into the books of a poster expert, collector and a renowned authority Zdzisław Schubert from Poland. In the corner of the exhibition, you could watch films and animated graphics full of optical illusions of István Orosz.

Accompanying exhibitions, workshops and lectures Ľubomír Longauer utilized the entire wing of the Koppel villa for an excellent exhibition of the work of J. Dóka Jr. He processed by large-area printing and gave shape to many posters, for the realization of which the author did not have enough strength. In the last room, photographs documenting the author's life and the history of the triennial were installed. This exhibition suggestively reminded of the talent and abilities of the „underrated“ artist with a crutch from an environment outside Bratislava. The entrance space of the gallery was filled with reinstallation of the exhibition of Finnish posters AD HOC! From the Czech centre in Prague in a selection of Pekka Loiri, which was bestowed by Karel Míšek from the Association of Utility Graphics and graphic design in Prague. About 80 posters on vertical bands introduced the works of elder Finnish poster creation, as well as of the incoming generation of the graphic designers.

klUb 3, the premises of the former gallery espresso, were utilized by the civil association Poster for a one-week workshop Poster to Street & Stream. Fifteen students under the leadership of 4 lectors worked here on projects which won recognition in the city streets, at the festive opening and on internet. The works were presented during the triennial in a form of projection. Upstairs at the Artforum bookstore, in a miniature gallery, Tomasz Bierkowski installed exhibits of book projects from the production of the the Academy of Fine Arts in Katowice under the name (TY(PO) LONIA). The books, which are often available only in one copy, were generously accessible here for a peek. In a romantic attic of the renaissance west with of the town hall, a distinguished Mexican designer, Lourdes Zolezzi, a guest of honour of the triennial, exhibited her posters. In her lecture, she described her transition from advertising graphics to creation of a cultural poster and committed art. In the mysteriously spotlighted areas of the attic, also an international students' poster project Mystery was introduced. The exhibition surprised by its installation, the on-lookers walking on the

elevated wooden walkway could acquire the impression that they are watched by tens of posters situated on the floor. If you even after all of this could find spare time to visit the West-Slovakian Museum, you might see two more exhibitions. It was a well-knit and pleasant exhibition of posters from the history of the theatre of Ján Palárik in Trnava. The exhibition Cyril and Methodius, introducing the works of children of the elementary art schools to the theme of the anniversary of arrival of the missionaries, had nothing in common with a poster or graphic design. It only realized the projections of the political elites of the county and it only pointed out the escalating problem of non-conceptual enforcement of their own opinions in cultural institutions „belonging to them“. This is, indeed, not the way I imagine an accompanying event of a world exhibition of posters.

As a kind of preparation, an indirect component part or an enrichment of the triennial was the exhibition „?PLAGÁT : POSTER!“, held in May, from the collections of GJK in a concept of Dušan Junek, my lecture „Posters in a tower of glass“ about the history of the triennial and the collection of posters. I consider a big success a number of thematic presentations Pecha Kucha, at which, at abundant attendance of the young people, the international jury and the graphic artists from the surroundings of the triennial introduced themselves. In the Bratislava's Satelit, a stand-alone exhibition of István Orosz was prepared, and later also an international students' project Film Poster PL CZ SK of the curators Piotr Kunc, Pavel Noga and Juraj Blaško.

However, the exhibitions and the catalogue are only the final stage of a longer organizational marathon. It may make sense to describe its pitfalls at least briefly.

To be continued...

We lost our head – this is how we may describe the state which emerged after Jozef Dóka Jr., the founder and a long-year honorary president of TPT, passed away. Suddenly there was missing someone who would really care about this project. A group of graphic artists (Choma, Longauer, Junek), who have had enough of it, tried to pass the baton of devoted organizers to a younger generation (Benčík, Gavalda etc.) but, somehow, this had no time to wait for the seniors and ran away without the baton. The question of continuity was also left unanswered. So, I picked the baton myself.

„Robert, you are an optimist,“ this is how I was addressed by a former secretary of the triennial, when I sketched my visions of TPT 2012 at the preparatory committee meeting. She herself was not showing exuberant optimism and she soon gave in a notice.

To be continued:

I think it will be necessary to answer the following questions: Do we, designers, really want a triennial?

Who is it aimed at? Who will be preparing at?

What will be its focus, direction and fashion?

Which steps could lead to the increase of its expertise, independence, competitiveness and sustainability?

That means, we are back at the beginning again.

Junior Design Fest: Brief survey on designer creation at art high schools

Text: Jana Oravcová

Photos: Archive of Junior
Design Fest

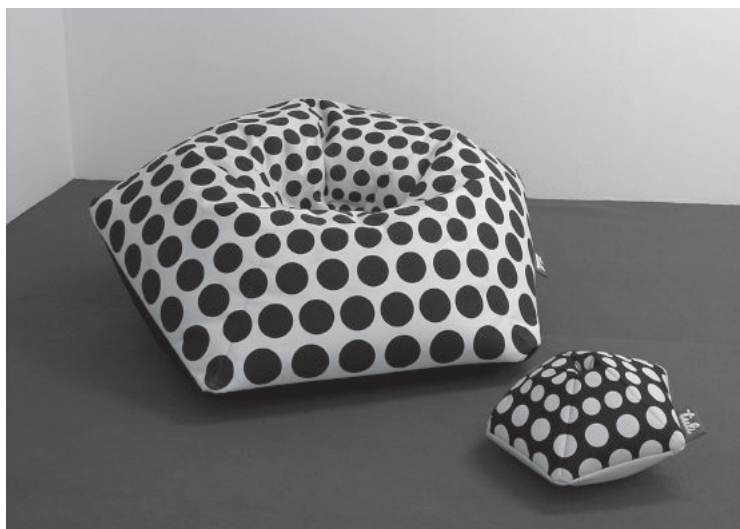
In the last decades, we witnessed in Slovakia significant changes in the field of university or high school art education. Those changes were related not only to considerable boom of the newly founded art high schools, departments or art faculties, but first of all to their orientation on design. It seems that it is just the field of design which at present indicates also the direction of the art high school system. Prioritizing of design over the disciplines associated with free art is undoubtedly supported by the impact of the designer work or designer products, which influence not only taste, but also orientation in the specific world. On November 12th 30th, 2012 the Bratislava School of Applied Arts of Josef Vydra prepared an international competitive exhibition Junior Design Fest, which introduced in the gallery of the Slovak Radio in Bratislava a wide spectrum of students' works realized under pedagogic leadership at 11 art high schools in the Czech Republic, Hungary, Slovenia and Slovakia. The primary aim of this starting year was not only presentation of the selected works of the participating schools, but the intent was also to attract the view to the diversity of approaches in the educational process and in orientation of the individual schools. An important fact playing its role in the pedagogic process seems to be the consciousness of design not only as an autonomous art discipline, but also as a significant social

phenomenon. In this contextual understanding of design, the issue is not only putting emphasis on the imaginary triangle designer – manufacturer – consumer, but also the consciousness of the way how design functions in the society and how it participates in creation of the cultural, social and political meanings. It seems that this contextual point of view is not remote to the students. After all, the presented works were an evidence of this fact. They reflect the attitudes and cognition of the young generation, which are mirrored not only in the field of themes or problems close to them, but also on the formal level by breaking through the borders of free art or applied art towards the field of design.

Besides the representatively compiled collection, the main criterion of the selection, followed by the schools taking part in Junior Design Fest, was represented by the students' works created in two categories: product design and design of visual communication. The specialized jury, consisting of professional designers and university pedagogues Stanislav Stankoci (Chairman), Peter Čanecký, Miroslav Debnár, Pavel Choma, Štefan Klein, Peter Paliatka, the chairman of the Slovak Union of Visual Arts Pavol Kráľ and the director of the Slovak Design Centre Katarína Hubová, decided within four main prizes and ten certificates of merit to award those works of the individuals, or the competitive collections of individual attending schools. The main prize, Grand Prix, for the Mobiliari for waste separation (2011) was presented to the student of the School of Applied Arts of Josef Vydra, Tomáš Strasser. It seems that namely the problems of social responsibility is being consistently implanted into the

educational process and is not remote even to the youngest generation. Although the Mobiliari for waste separation, consisting of a cluster of three obliquely inclined wooden tubes is, by virtue of its intimate atmosphere, designated rather to public or private interiors, the concept of this work has much wider social impact than that specified by its dimensions, the chosen material or a priori specified areas of its utilization. First of all, it reflects one of the topical problems of the recent designer creation, focused on products dealing with ecology. The prize of the Minister of education, science, research and sport of the Slovak Republic was awarded to the School of Applied Arts of Josef Vydra in Bratislava. The jury appreciated the representative presentation of the works in the exhibition collection. In this context it should be mentioned that, although this school had as for the number of the exhibited works the largest exhibition collection, this undoubtedly related to its status

of the promoter, naturally also to lower financial charges associated with the transport of works, the relative majority of its works fulfilled higher expert criteria, for example those considered and verified by practice or other workmanship qualities. This has been demonstrated especially at wooden furniture solitaires (certificate of merit for Emil Softič for the Rocking couchette, 2012). Among the works that attracted the interest of the jury we have to incorporate the textile sitting bags, a vessel for tea dry substance, formed in the material of stone, a ceramic musical instrument or ceramic bowls (certificate of merit for Dominika Kunzová for Fruit bowls, 2008) with perforated décor, or the visuals of the festival Junior Design Fest or the design of the visuals of the magazine. The Prize of the Mayor of the City of Bratislava was acquired by the student of the school of applied arts in Košice, Jakub Kováč, for his work Architectonic and art solution of the exhibition (2012), which he created for the event

ŠŮV OF J. VYDRA, BRATISLAVA. THE SCHOOL HAS BEEN AWARDED FOR THE PROJECT COOPERATION WITH THE TULI COMPANY AT APPLICATION OF THE OUTPUTS OF THE STUDY IN THE COMPANY'S PRODUCTION PROCESS. CERTIFICATE OF MERIT.

Košice 2013 – European Capital of Culture. The student designed in an inventive way a wooden exhibition pavilion, which can be flexibly situated in urban environment and serve as a mobile platform for more specific forms of exhibitions of other cultural events. The exhibition space, recalling by its shapes an archetype of a ship, a kind of biblical ark, offers its interior and exterior scene to multimedially focused art production.

The Prize of the Mayor of the City of Bratislava also represents somehow a gesture manifesting partnership solidarity between the capital of Slovakia, Bratislava, and the European capital of culture, the latter being for the year 2013 also Košice, besides Marseille, France. The Prize of the President of the municipal county of Bratislava was won by the Secondary School of Applied Art in Uherské Hradiště.

It attracted the jury especially by the presented collection of students' works, by which one can make his own picture of the diversified educational approaches, as well as of the fields of design represented at this art school. In the selection of the presented works, besides the automobile models, musical instruments or a haptic book for the handicapped, there were also found designs of ladies footwear, which was finally especially accentuated by the jury and awarded a certificate of merit (certificate of merit for Tereza Kociánová for Ladies footwear inspired by haiku poems, 2011). The fact that the kinetic object *Wind in a sail* (2012) by Marek Novosedliak, the student of the School of applied arts in Ružomberok, attracted the attention of the chairman of the Slovak Union of Visual Arts and a member of the expert

commission of the competition Pavol Kráľ, who granted him a prize, has its justification. The object responding to the wind velocity, as the title characterized the work more in detail, attracted the attention not only by its sophisticated mechanism, which added a kinetic and sound effect to the object, but especially by crossing the border between free art and design.

Despite the fact that the jury approached to the evaluation of the works and also of the attending schools utmost responsibly, none of the schools attending this pilot year remained without appreciation. The goodwill of the jury, under which we could trace a certain gesture of encouragement, was anyway substantiated by relevant arguments and justified in assessment of the awarded works. For example, one of the certificates of merit was granted to the Secondary School of Art from Ostrava, which was appreciated by the jury for utilization of new technologies in the process of education and for the way of visualization of presentations. The school from Ostrava presented, in a form of visualization, especially the works which use new technologies in the process of their realization. The implementation of recent educational trends represents a reaction reflecting the situation not only in the environment of the labour market, but also in the university educational system, where the utilization of new technologies became a priority issue or a feature of excellence. The interconnection of the educational system with the production praxis represents another area which the jury decided to award. A certificate of merit for project cooperation with the company Tuli at application of the outputs of the study into

the company's production process (manufacturing of textile sitting bags) was granted to the School of Applied Arts of Josef Vydra. In the enumeration of the granted certificates of merit it is necessary to mention the schools devoted to glassware creation. A certificate of merit for the presented collection was granted to the Secondary School of Applied Art in Valašské Meziříčí and to Filip Plačko from the Secondary vocational school of glass Lednické Rovne for the glass objects (2009). From the exhibited collection of the School of Applied Arts, the jury was attracted by the wooden Posúvadlo (Shifter) (2012) by the student Martin Babic, and Zuzana Zajacová from the Secondary art school in Trenčín was awarded a certificate of merit for clothing named Maxi Size (2011/2012). Finally, from the other internationally represented schools, a certificate of merit was granted to the work Kniha (Book) (2011/2012) of Paricija Baš from the Secondary art school in Ljubljana and Fanni Sall for book design (2009) from Secondary art school in Budapest.

If the effort of Junior Design Fest should find its sense and the work of the organizers should reach true satisfaction, it is necessary to work on permanent building of this platform, on the basis of which we can meet the commencing designers. Only regular meeting each other will facilitate following up the further development of schools and students, to foresee their future direction. Junior Design Fest seems to have presented itself as a promising format, which can be counted on also in the future.

Designum 1/2013
časopis o dizajne / design magazine
vychádza 6-krát ročne / a bimonthly
číslo / number: 01, rok / year: 2013
ročník / volume: XIX
cena / price: 2,16 €

vydáva / published by
Slovenské centrum dizajnu
/ Slovak Design Centre
Jakubovo nám. 12,
814 99 Bratislava, Slovak Republic
IČO 00 699 993
T + 421 2 204 77 319
F + 421 2 204 77 310
E scd@scd.sk, www.scd.sk
dátum vydania: marec 2013

vedúca redaktorka / editor in chief
Ľubica Pavlovičová
lubica.pavlovicova@scd.sk

zodpovedná redaktorka
/ executive and contributing editor
Jana Oravcová
jana.oravcova@scd.sk

jazyková redakcia / proof reader
Jitka Madarásová

jazykový preklad / translation
Jaroslav Minárik

marketing
marketing@scd.sk

redakčný kruh / editorial
cooperators
Mária Rišková, Marián Laššák,
Sylvia Jokelová, Ján M. Bahna,
Zdeno Kolesár, Palo Bálik,
Martin Struss, Sabina Jankovičová,
Maroš Schmidt

grafická úprava, zalomenie
/ graphic design and layout
Katarína Lukič Balážiková

písmo / typeface
Greta Text (www.typotheque.com)
Monoxil (www.urtd.net)

tlač / printing
Dolis, Bratislava

predplatné a inzercia / subscription
SCD – Designum,
Jakubovo nám. 12, P.O.BOX 131,
814 99 Bratislava, Slovak Republic
T +421 2 204 77 318
F +421 2 204 77 310
E marketing@scd.sk
designum@scd.sk
www.predplatne.net

voľný predaj
v stánkoch distribučnej
spoločnosti Mediaprint Kapa

v kníkupectvách a galériách
v Bratislave
Satelit SCD, Artforum, Prospero,
Knížnica SCD, Art Books (STU),
Medium, SNG, Martinus

v kníkupectvách a galériách
mimo Bratislavy
Artforum v Banskej Bystrici,
Žiline, Košiciach a Trnave, Stanica
Žilina-Záriečie, Dům umění
města Brna

distribúcia / distribution
L.K. Permanent, s.r.o.,
P.O. Box 4, 834 14 Bratislava
T +421 2 4445 3711 / F +421 2 4437 3311
E lkpermanent@lkpermanent.sk

Redakcia nezodpovedá za obsah
inzerátov.
Preberanie materiálov je možné len
s písomným povolením vydavateľa.
Jednotlivé články vyjadrujú názory
autorov a nemusia byť vždy totožné
so stanoviskom vydavateľa
a redakcie. Pri používaní obrázkov
vydavateľ rešpektuje práva
dotknutých osôb. V prípade, že
neúmyselne dôjde k omylu pri ich
identifikácii, uvítame dodatočné
informácie o majiteľoch autorských
práv. Vopred nevyžiadané
príspevky redakcia nevracia.

© copyright: SCD, ISSN 1335-034x
Registrované MK SR č.2941/09